

NAVF'S

UTREDNINGSSINSTITUTT

NORGES
ALMENVITENSKAPELIGE
FORSKNINGSRÅD

1980:2

Utredninger om forskning
og høgre utdanning

SVEIN KYVIK

Desentralisering av høgre utdanning og forskning

- Geografisk lokalisering av høgre utdanning og forskning i Norge
- Forskning og utredningsvirksomhet ved distriktshøgskolene

INSTITUTE FOR STUDIES IN RESEARCH
AND HIGHER EDUCATION

The Norwegian Research Council
for Science and the Humanities

1980:2

Utredninger om forskning
og høgre utdanning

SVEIN KYVIK

Desentralisering av høgre utdanning og forskning

- Geografisk lokalisering av høgre utdanning og forskning i Norge
- Forskning og utredningsvirksomhet ved distriktshøgskolene

F O R O R D

Den geografiske fordeling av ressursene innenfor høgre utdanning og forskning har påkalt økende oppmerksomhet i løpet av 1970-årene. Noen samlet framstilling av utviklingen foreligger imidlertid ikke. Første del av denne meldingen forsøker å råde bot på noe av dette ved å gi en tallmessig beskrivelse av en del sider ved mønster som har etablert seg gjennom de siste årene. Et markant trekk i dette bildet er oppbyggingen av forskningsmiljøer ved distriktshøgskolene. Annen del av meldingen er en studie av denne forskningsvirksomheten; dens omfang, art og forutsetninger. Utredningsinstituttet regner med at rapporten kan gi et nyttig grunnlagsmateriale for de videre vurderinger som må gjøres i forbindelse med spørsmålet om desentralisering av forskning og høgre utdanning.

Meldingen er utarbeidet av konsulent Svein Kyvik.

Oslo, august 1980

Sigmund Vangsnes

I N N H O L D

	Side
INNLEDNING.....	7
 DEL A: GEOGRAFISK LOKALISERING AV HØGRE UTDANNING OG FORSKNING I NORGE.....	 13
I Innledning.....	15
II Offentlige målsettinger om geografisk lokalisering av høgre utdanning.....	16
III Offentlige målsettinger om geografisk lokalisering av forskning.....	22
IV Sammenligning av høgre utdanning og forskning.....	28
V Geografisk lokalisering av høgre utdanning.....	30
VI Geografisk lokalisering av FoU-virksomhet.....	36
 DEL B: FORSKNING OG UTREDNINGSVIRKSOMHET VED DISTRIKTSHØG- SKOLENE.....	 43
I <u>Innledning</u>	45
1.1. Bakgrunnen for undersøkelsen.....	45
1.2. Definisjon av forskningsbegrepet.....	46
1.3. Gjennomføring av undersøkelsen.....	47
1.4. Begrunnelser for forskningsvirksomhet ved distrikts- høgskolene.....	49
II <u>Personalets bakgrunn</u>	56
2.1. Undervisningsstillinger ved distriktshøgskolene.....	56
2.2. Personalets alder, fagtilknytning og kjønn.....	58
2.3. Personalets yrkesbakgrunn.....	61
III <u>Omfang av forskning og utredningsvirksomhet</u>	63
3.1. Distriktshøgskolenes stilling i landets totale FoU- bilde.....	63
3.2. Forsknings- og utredningsprosjekter.....	65
3.3. Publikasjon av faglige arbeider.....	68

	Side
3.4. Forskningstype og regiontilknytning.....	70
3.5. Ekstern finansiering av forsknings- og utrednings- prosjekter.....	78
IV <u>Kontakt med omgivelsene i forsknings- og utredningsspørsmål</u>	
4.1. Kontakt med andre forskere.....	86
4.2. Kontakt med offentlige og private institusjoner.....	93
V <u>Forskningsvilkår.....</u>	101
5.1. Tid til disposisjon.....	101
5.2. Fagmiljøet.....	108
5.3. Økonomisk støtte.....	114
5.4. Infrastruktur.....	119
VI <u>Regional organisering av forskning og utredningsvirksomhet</u>	
6.1. Bakgrunnen for organisering av forskning og utred- ningsvirksomhet.....	122
6.2. Organisasjonsmodeller.....	125
6.3. Sammenligning av modellene.....	133
VII <u>Oppsummering.....</u>	136
7.1. Sammendrag.....	136
7.2. Noen sammenfattende konklusjoner.....	143
VEDLEGG.....	149
Vedlegg I: Høgre utdanningsinstitusjoner pr. 31.12.1977 etter fylke.....	151
Vedlegg II: Institusjoner med FoU-virksomhet pr. 31.12.1977 etter fylke.....	157
Vedlegg III: Spørreskjema.....	164
Vedlegg IV: Klassifisering av fag på fagområder.....	171
Vedlegg V: Oversikt over forsknings- og utredningsprosjekter ved distriktshøgskolene.....	174

INNLEDNING

Den geografiske fordelingen av ressurser til høgre utdanning og forskning er blitt tillagt økt vekt og oppmerksomhet i de senere år. I første rekke er dette et resultat av en generell distriktsutbyggings- og desentraliseringsideologi som har hatt stor innflytelse på norsk politikk i de siste 15 årene. Tradisjonelt har storparten av norsk forskning og høgre utdanning vært konsentrert til Oslo-området, Bergen og Trondheim. I dag blir imidlertid både forskning og høgre utdanning betraktet som offentlige goder som i større grad enn før skal desentraliseres til andre steder i landet. Denne utviklingen har utvilsomt både sine fordeler og ulemper. Det kan reises spørsmål om hvilke forutsetninger som bør være til stede, om nye organisasjonsformer og om ressursfordeling. Den foreliggende rapporten vil ta opp deler av denne desentraliseringsproblematikken.

Første del er en drøfting av den geografiske lokalisering av høgre utdanning og forskning i Norge. Vi tar her opp endringen i offentlige målsettinger de siste 15-20 årene i retning av større vekt på en desentralisert utbygging. Dessuten gir vi en statistisk oversikt over den geografiske fordelingen av ressurser til slik virksomhet i tidsrommet 1966-77.

Andre del av rapporten er en undersøkelse av forskning og utredningsvirksomhet ved distriktshøgskolene i 1979. Her gir vi bl.a. en oversikt over de begrunnelser som er gitt for å desentralisere forskning. Videre tar vi opp personalets bakgrunn, omfanget av virksomheten, finansiering, kontakt med andre forskningsinstitusjoner og regionale organer, forskningsvilkår, samt organisering av forsknings- og utredningsvirksomheten.

Selv om distriktshøgskolene bare utgjør noen få av de institusjoner som driver forskning og utredningsvirksomhet på regionalt nivå, hører de avgjort til blant de institusjoner som er kommet lengst i utvikling. De fordeler og ulemper som en desentralisert utbygging av norsk forskning måtte innebære, vil i en viss utstrekning være felles for de fleste regionale institusjoner, og denne undersøkelsen vil derfor kunne tjene som en illustrasjon av hele dette problemfeltet.

Hva ligger så i begrepet desentralisering? Begrepet er mangetydig og er blitt brukt i en rekke ulike sammenhenger. Innenfor feltet høgre utdanning og forskning har vi i de senere årene kunnet skille mellom tre ulike desentraliseringsprosesser:

- Desentralisering av beslutningsmyndighet
- Institusjonell desentralisering
- Geografisk desentralisering

For det første har vi sett en tendens til desentralisering av beslutningsmyndighet fra det sentrale til det lokale nivå. Vi kan i den forbindelse trekke fram overføringen av myndighet fra Kirke- og undervisningsdepartementet til de regionale høgskolestyrer. Dette ble satt fram som forslag i St.meld. nr. 17 for 1974/75. I meldingen heter det bl.a. at:

Etableringen av et regionalt distriktshøgskolesystem skaper forutsetninger for en desentralisering av studieplasser. Like viktig er det at man ved kombinasjon av et regionalt styre og interne faglige selvstyringsorganer åpner for en omfattende desentralisering av myndighet. For mange av de eksisterende skoler ligger i dag avgjørende faglig og praktisk/administrativ myndighet i departement og sakkyndige råd. Både hensynet til studenters og medarbeidernes innflytelse og behovet for en nærmere tilknytning til landsdelens muligheter og problemer tilsier en desentralisering av myndighet.¹⁾

1) St.meld. nr. 17(1974-75). Om den videre utbygging og organisering av høgre utdanning, s. 24.

Departementets forslag førte til at det ble oppnevnt et regionalt høgskolestyre i hvert fylke med unntak av de to Agder-fylkene og Oslo/Akershus som fikk felles styrer. Styrene har siden 1. august 1977 hovedsakelig hatt ansvaret for distriktshøgskolene, de pedagogiske høgskolene, ingeniørhøgskolene og sosialhøgskolene. Senere vil også høgskoler for utdanning av helsepersonale komme inn under denne ordningen. Hovedsiktemålet med de regionale høgskolestyrene er å tilstrebe at planlegging, oppretting, utvikling og drift av høgre utdanningsinstitusjoner i en region skal skje ut fra en samlet vurdering av utdanningsbehov og ressurser. Den enkelte høgskole med bistand av eventuelle faglige råd skal imidlertid ha hovedansvaret for faglige spørsmål.

For det andre kan vi peke på en institusjonell desentraliseringstendens. Utbyggingen av høgre utdanning skjer i første rekke innenfor det regionale høgskolesystemet, og bare i liten grad innenfor universitetssektoren. De tidligere lærerskoler, tekniske skoler og sosialskoler er oppgradert til høgskoler og gitt status som institusjoner innenfor forskningssystemet. Både distriktshøgskoler og pedagogiske høgskoler gir undervisning i universitetsfag, noen av de pedagogiske høgskolene endog på hovedfagsnivå.

Denne utviklingen innenfor høgre utdanning må i første rekke sees på bakgrunn av den store veksten i studenttallet generelt og særlig ved universitetene i tidsrommet 1960-1975. Dette hadde to årsaker: For det første begynte de store etterkrigsårskullene å gjøre seg gjeldende, og for det andre vokste andelen av ungdom som søkte høgre utdanning. Samtidig som søkningen til de åpne universitetsstudier sprengte undervisningskapasiteten, ble det også stilt spørsmålsteget ved behovet for å utdanne et så stort antall akademikere. Istedetfor en fortsatt utbygging av universitetene ble det vedtatt å satse mer på relativt kortvarige og yrkesrettede utdanninger. Utbyggingen av distriktshøgskolene ble det fremste eksemplet på denne endringen innenfor den høgre utdanningspolitikken.

Utviklingen innen høgre utdanning kan også illustreres ved hjelp av noen talleksemples. I 1966 beregnet Ottosen-komiteén at behovet for studie-plasser innenfor post-gymnasial utdanning i siste del av 1980-årene ville utgjøre nærmere 90 000. 65 000 studieplasser ville finnes innenfor universitetssektoren og 23 000 (26%) innenfor andre utdanningsinstitusjoner på post-gymnasialt nivå.²⁾ I Kirke- og undervisningsdepartementets budsjettforslag for 1980 er det regnet med et samlet antall studieplasser innen høgre utdanning på 71 310, hvorav 30 370 utenfor universitetssektoren.³⁾

Departementet regner altså med at 43% av studieplassene i 1980 vil befinne seg ved høgre utdanningsinstitusjoner utenfor universitetssektoren. I departementets budsjettforslag er ikke inkludert sykepleierskoler og private utdanningsinstitusjoner. Den reelle prosentandelen utenfor universitetssektoren vil derfor være enda høyere.

For det tredje har det i de siste 10-15 årene pågått en markert geografisk desentraliseringsprosess. De fremste eksemplene er opprettelsen av Universitetet i Tromsø, utbyggingen av distriktshøgskolene og opprettelsen av egne forskningsorganisasjoner i enkelte av fylkene.

Geografisk og institusjonell desentralisering henger på mange måter nær sammen. F.eks. vil institusjonell desentralisering gjennom overføring av universitetsundervisning til andre utdanningsinstitusjoner vanligvis bety geografisk desentralisering. Premissene for de to former for desentralisering er imidlertid forskjellige. Argumentene for en geografisk desentralisering av høgre undervisning og forskning bunner først og fremst i ønsket om at høgre utdanning skal være lettere tilgjengelig i de ulike regioner og i ønsket om en distriktspolitisk effekt, både

2) Ottosen-komiteéns innstilling nr. 1 av 20. juni 1966, s. 13.

3) St.prp. nr. 1(1979-80). Kirke- og undervisningsdepartementet, s. 74.

økonomisk og sosialt. Institusjonell desentralisering har mer sin bakgrunn i behovet for andre typer høgre utdannet arbeidskraft enn de tradisjonelle akademikere.

Både desentralisering av beslutningsmyndighet, institusjonell desentralisering og geografisk desentralisering er offentlige målsettinger. Ingen av disse tre målsettingene kan imidlertid sies å være uproblematiske og er også blitt møtt med kritikk. De reiser utvilsomt en rekke spørsmål både av politisk og faglig art.

For det første har etableringen av regionale høgskolestyrer møtt motbør fra en rekke av de regionale høgskolene. Det er blitt hevdet at ordningen innebærer en sentralisering av myndighet på det regionale nivå, idet beslutningsmyndighet er overført fra den enkelte høgskole til et felles regionalt organ. Dessuten har en rekke høgskoler, særlig i Oslo og Akershus, pekt på at de har nasjonale oppgaver og ikke bare utdanner for regionale behov. Et styre hvis ansvarsområde er avgrenset til vedkommende region vil derfor ikke være tilfredsstillende for slike institusjoner.⁴⁾

I tillegg til de enkelte høgskolenes kritikk av de regionale høgskolestyrene, kan vi også tilføye den klassiske konflikt mellom regionale og nasjonale interesser og behov. Summen av de enkelte regionenes planer for høgre utdanningskapasitet behøver ikke falle sammen med nasjonale behov for høgre utdanning. De fleste regionene er befolkningsmessig så små at de ikke selv kan dekke sine egne behov for alle typer høgre utdannet arbeidskraft. I mange tilfeller vil én enkelt institusjon være tilstrekkelig til å dekke det nasjonale behov. Vi får således en konflikt mellom to forskjellige beslutningssystemer; et regionalt, som samlet vil være ekspansivt, og et nasjonalt som må modifisere og dempe ned regionale ønsker og planer.

4) Jfr. St.meld. nr. 56(1978-79). Om å opprette regionalt høgskolestyre for Oslo/Akershus.

For det andre har den institusjonelle og den geografiske desentralisering av høgre utdanning og forskning medført en spredning av ressurser til en lang rekke nye institusjoner. Vi har fått en konflikt mellom distrikts-politiske hensyn på den ene side og faglige og nasjonaløkonomiske på den annen. Denne konfliktdimensjonen reiser en rekke spørsmål, hvorav vi skal peke på et par helt sentrale:

- I hvilken grad er det mulig å desentralisere høgre utdanning og forskning uten at det kommer i konflikt med kravene til faglig kompetanse? Det er blitt hevdet at flere av de etablerte universitetsmiljøene sliter med å oppnå eller holde et internasjonalt faglig nivå, og at en konsentrasjon av ressurser i større sentra er det eneste riktige for å oppnå en faglig nivåheving.
- I hvilken grad bør det være samarbeid og arbeidsdeling mellom sentrale og regionale institusjoner, mellom universiteter og regionale høgskoler? I hvilken utstrekning bør de regionale høgskolene gi utdanning i tradisjonelle universitetsfag og ta opp undervisning på hovedfagsnivå? Bør de regionale høgskolene konsentrere seg om anvendt forskning og utredningsarbeid knyttet til regionale problemstillinger og overlate grunnforskningen til universitetene?

Denne rapporten er overveiende deskriptiv og vil bare berøre deler av denne problematikken. Hovedvekten er dessuten lagt på desentralisering av forskningsvirksomhet. Formålet har i første rekke vært:

- å gi en statistisk oversikt over den geografiske fordelingen av ressurser i norsk forskning og høgre utdanning,
- å gi et bilde av forsknings- og utredningsvirksomheten ved distriktshøgskolene,
- og dessuten å legge til rette et materiale som kan belyse generelle fordeler, ulemper og forutsetninger for en desentralisert utbygging av norsk forskning.

Del A

Geografisk lokalisering av høgre utdanning og forskning i Norge

I Innledning

Vi skal i denne første delen vise hvordan offentlige målsettinger om høgre utdanning og forskning i løpet av de siste 15-20 årene har endret seg i retning av større vekt på en desentralisert utbygging. Dessuten skal vi gi en statistisk oversikt over den geografiske fordeling av ressurser til slik virksomhet.

Etter 1960 er det blitt satt ned to offentlige komitéer for å diskutere den framtidige utbyggingen av universitets- og høgskolesektoren i Norge. Den første var Universitets- og høgskolekomitéen av 1960 (Kleppe-komitéen). Den andre var Komitéen til å utrede spørsmål om videreutdanning for artianere og andre med tilsvarende grunnutdanning av 1965 (Ottosen-komitéen). I kjølvannet av Ottosen-komitéens fem innstillinger i perioden 1966-70, fulgte så to stortingsmeldinger om den videre utbygging og organisering av høgre utdanning. I mars 1973 la regjeringen Korvald fram St.meld. nr. 66(1972-73). Denne ble trukket tilbake av regjeringen Bratteli som i stedet la fram St.meld. nr. 17(1974-75) i september 1974. Norsk forskning ble diskutert i en egen stortingsmelding lagt fram i november 1975, St.meld. nr. 35(1975-76), Om forskningens organisering og finansiering. Disse dokumentene er de mest sentrale når det gjelder å gi et helhetssyn på utbyggingen av høgre utdanning og forskning. Selv om det er Stortinget som har foretatt de formelle beslutninger og gitt de generelle retningslinjer for utbyggingen av norsk forskning og høgre utdanning, er de ovenfornevnte komitéinnstillinger og stortingsmeldinger grunnleggende for å forstå endringene i synet på den geografiske lokaliseringen av institusjoner og ressurser. Vi skal derfor gi en kortfattet oversikt over de synspunkter som er kommet til uttrykk i de enkelte dokumentene.

II Offentlige målsettinger om geografisk lokalisering av høgre utdanning

Det var først i slutten av 60-årene desentralisering av høgre utdanning ble en viktig sak på den politiske dagsorden. I et langtidsperspektiv er imidlertid utbyggingen av det høgre utdanningssystemet også historien om den geografiske spredningen av slik virksomhet. I 1811 fikk vi vårt første universitet, Universitetet i Oslo. Norges landbrukshøgskole ble opprettet i 1897 på Ås, Norges Tekniske Høgskole i Trondheim i 1900, Norges Lærerhøgskole i Trondheim i 1922, Norges Handelshøyskole i Bergen i 1936, Universitetet i Bergen i 1946 og Universitetet i Tromsø som den siste tilvekst i 1968. Utenom universitetssektoren er det særlig de pedagogiske høgskolene eller de tidligere lærerskoler som på et tidlig tidspunkt ble opprettet ute i distriktene. Ved etableringen av Trondenes seminar i 1826 (senere Tromsø lærerskole), fikk man den første offentlige lærerskole i landet. Siden den tid er det opprettet lærerskoler i samtlige fylker unntatt Oppland, Buskerud og Aust-Agder. Tekniske skoler (inkludert NKI's tekniske skoler) er særlig opprettet etter 1950 og finnes i alle fylker unntatt Sogn og Fjordane og Nord-Trøndelag. Sykepleierskoler blir i dag regnet som høgre utdanningsinstitusjoner og finnes i samtlige fylker. I tillegg kommer en rekke andre skoler som i årenes løp er blitt spredt rundt i landet.

Når desentralisering av høgre utdanning likevel ble en viktig offentlig oppgave i løpet av 1960-årene, hadde dette sin bakgrunn i at de eksisterende skoler i distriktene bare dekket behovet og knapt nok det for spesielle typer utdannet personale. Særlig i Nord-Norge var behovet for universitetsutdannet ekspertise stort. Selv om dekningsgraden på landsbasis var relativt god, viste det seg at distrikts-Norge hadde vansker med å trekke til seg høgre utdannet arbeidskraft. Utgangspunktet for opprettelsen av en rekke nye utdanningsinstitusjoner i distriktene, var antakelsen om at en stor del av de framtidige kandidater ville bli værende i sitt eget hjemstedsfylke etter endt utdanning. I tillegg ble en slik desentralisering av høgre utdanning betraktet som distriktsutbyggings-

tiltak av økonomisk og sosial betydning. Nye arbeidsplasser ville bli skapt i tilknytning til bygging og drift av institusjonene, og undervisningsaktiviteten ville kunne ha sosiale og kulturelle ringvirkninger.

Synet på den geografiske lokalisering av høgre utdanning endret seg raskt i løpet av 1960-årene. I 1961 uttalte Kleppe-komiteén at utbyggingen av universitets- og høgskoleutdanningen i 1960-årene ble forutsett å finne sted ved de undervisningsinstitusjoner som allerede fantes på det feltet. Allerede i St.meld. nr. 91 for 1961-62 satte imidlertid Kirke- og undervisningsdepartementet fram forslag om et universitet i Nord-Norge. Departementet fant det naturlig at også denne landsdelen fikk sin egen institusjon for utdanning på universitets- og høgskolenivå. Komiteén til å utrede mulighetene for høgre undervisning og forskning i Tromsø (Ruud-komiteén) ble oppnevnt i august 1963. Ifølge mandatet skulle komiteén vurdere behovet for hvilke fag det var hensiktsmessig å gi utdanning i, for omfanget av denne utdanning og for spesielle nord-norske behov for høgre undervisning. Innstillingen munnet ut i et forslag om at det burde opprettes et universitet i Tromsø som skulle gi undervisning i humanistiske, samfunnsvitenskapelige, matematisk-naturvitenskapelige og medisinsk-odontologiske fag. I mars 1968 vedtok så Stortinget at Universitetet i Tromsø skulle opprettes.

Etableringen av Universitetet i Tromsø representerte på mange måter et brudd med de intensjoner som lå til grunn for Kleppe-komiteéns innstilling. Den sterke vekt på store sentra både av økonomiske og faglige grunner måtte vike for distriktpolitiske hensyn. Ruud-komiteén pekte på ønskeligheten av å skaffe nord-norsk ungdom lettere adgang til universitets- og høgskoleutdanning og på behovet for å dekke mangelen på akademisk arbeidskraft i landsdelen. Komiteén pekte også på at et universitet i Tromsø ville ha stor betydning for den alminnelige sosiale og økonomiske utvikling i Nord-Norge. Det ble antatt at universitetsmiljøet ville bety mye for rekruttering av annen høyt kvalifisert arbeidskraft som igjen kunne påvirke produktiviteten i næringslivet.

Det neste bruddet med den tradisjonelle høgre utdanningspolitikken kom med Ottosen-komitéen. Denne komitéen, som hadde til oppgave å utrede spørsmål om videreutdanning for artianere og andre med tilsvarende grunnutdanning, ble oppnevnt ved kongelige resolusjoner av 6. august og 3. desember 1965, og fikk følgende mandat:

1. Foreslå tiltak som kan føre til best mulig utnytting av studietid og studiekapasitet ved universiteter og høgskoler.
2. Vurdere muligheten for videre avlastning av universiteter og høgskoler med hensyn til elementær undervisning.
3. Utrede behovet og formene for utdanning for artianere som kan være alternativ til mer langvarige studier ved universiteter og høgskoler.
4. Utrede behovet på lengre sikt for universitets- eller høgskolekapasitet, også utover den det er naturlig å bygge opp i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø, og å komme med forslag til lokalisering av eventuelle nye institusjoner. I denne sammenheng må også de kapasitetsbehov som springer ut av lærestedenes ansvar for etterutdanning vurderes.

Ottosen-komitéen var den første offentlige komitéen som foretok en samlet vurdering av hele feltet postgymnasial utdanning. Av særlig interesse i denne sammenheng er mandatets pkt. 4 om behovet for høgre utdanningsinstitusjoner utenfor de fire universitetsbyene. Komitéen foreslo for det første at en del av undervisningstilbudet ved universitetene og høgskolene skulle desentraliseres til et landsomfattende system av distriktshøgskoler. Innenfor disse skolene skulle det opprettes en rekke nye alternative utdanningsretninger som skulle være kortere og mer yrkesrettede enn de tradisjonelle universitetsstudiene. Veksten i studenttallet ved universitetene og de vitenskapelige høgskolene skulle begrenses og kanaliseres til alternative utdanningsveger.

Komitéen foreslo for det andre at landet skulle deles i utdanningsregioner, og innenfor hver region skulle det etableres et samlet høgskolesystem. I dette systemet skulle inngå eksisterende postgymnasiale

skoler og en rekke nye utdanningsveger som etter hvert skulle utvikles. Det ble videre foreslått å etablere et studiesenter i hver region der tyngden av studiene skulle samles. Følgende 12 utdanningsregioner ble foreslått:

1. Oslo (Oslo, Akershus, Buskerud)
2. Bergen (Bergen, Hordaland, Sogn og Fjordane)
3. Trondheim (Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag)
4. Tromsø (Troms og Finnmark)
5. Østfold
6. Hedmark/Oppland
7. Vestfold
8. Telemark
9. Agder
10. Rogaland
11. Møre
12. Nordland

I 1969 vedtok så Stortinget å opprette distriktshøgskoler for en prøveperiode i Rogaland, Agder og Møre og Romsdal. I 1970 ble ytterligere tre distriktshøgskoler etablert; i Nordland, Telemark og Hedmark/Oppland.

Ottosen-komiteéns innstillinger ble imidlertid samlet først behandlet av regjeringen Korvald som la fram en egen stortingsmelding om den videre utbygging og organisering av høgre utdanning.¹⁾ Når det gjaldt geografisk lokalisering var Kirke- og undervisningsdepartementet uenig med Ottosen-komiteén på to punkter. For det første hevdet departementet at fylket burde utgjøre en region for høgre utdanning. Bare i et par tilfeller kunne kommunikasjonsmessige og andre forhold tilsi at det var aktuelt å la to fylker danne en region. Departementet mente at dette

1) St.meld. nr. 66(1972-73).

burde vurderes nærmere for Agder-fylkene og Oslo/Akershus. For det andre var departementet av den oppfatning at en konsentrasjon av høgre utdanning i større studiesentra ville medføre en uønsket sentralisering i forhold til den daværende situasjon:

En slik regional sentralisme vil både økonomisk og miljømessig være en dårlig forvaltning av samfunnets ressurser, og vil harmonere dårlig med distriktsutbyggingspolitikken ellers. I stedet for en regional sentralisme bør man derfor satse på en spredning av høgre utdanningsinstitusjoner til forskjellige steder i regionene. F.eks. kan man ha en pedagogisk høgskole på et sted, en teknisk faghøgskole på et annet sted og en helse- og sosialfaghøgskole på et tredje sted innen regionene. En konsentrert utbygging til regionale studiesentra vil medføre store institusjoner og fagmiljøer. Dette vil kunne føre til at utdanningsinstitusjonen blir seg selv nok og dermed isolert i forhold til det omgivende samfunn, slik en til dels ser ved universitetene. Det er grunn til å tro at mindre utdanningsinstitusjoner vil kunne få en bedre kontakt med miljøet i distriktet.²⁾

Regjeringen Korvald la således opp til en større grad av geografisk desentralisering enn det Ottosen-komiteén hadde skissert. Dette skulle skje både ved å la fylket utgjøre en utdanningsregion og ved å spre høgre utdanningsinstitusjoner til forskjellige steder i fylkene.

Regjeringen Korvalds melding om den videre utbygging og organisering av høgre utdanning ble imidlertid trukket tilbake av regjeringen Bratteli og en ny stortingsmelding ble lagt fram i 1974.³⁾

Den nye regjeringen var enig med Korvald-regjeringen i at med forbehold for Agder-fylkene og Oslo/Akershus, burde fylket utgjøre en region for høgre utdanning. Derimot var regjeringen Bratteli av den oppfatning at utbyggingen innenfor den enkelte region burde konsentreres geografisk, slik Ottosen-komiteén opprinnelig hadde foreslått. Det ble i stortings-

2) Ibid. s. 84.

3) St.meld. nr. 17(1974-75) Om den videre utbygging og organisering av høgre utdanning.

meldingen for øvrig argumentert for en desentralisering av høgre utdanning både ut fra økonomiske og kulturelle hensyn, samt ut fra ønsket om å øke tilgjengeligheten til høgre utdanning. Det ble hevdet at:

En utbygging i distriktene vil ha positive økonomiske konsekvenser. Statsmidler som til nå i hovedsak har vært kanalisert til de 3 største byene, vil i framtida også komme andre deler av landet tilgode. Enda viktigere er de indirekte følger av høgskoleaktiviteten for arbeids- og kulturlivet i landsdelen. Særlig effektive i distriktspolitisk sammenheng vil de tiltak være som retter seg direkte mot dem som er fast bosatt i landsdelen, og som styrker deres kvalifikasjonsnivå.⁴⁾

Videre heter det at:

Ved å legge hovedtyngden av utbyggingen til distriktene tas et avgjørende skritt for å svekke de geografiske hindringer for høgre utdanning. En langt større del av studentene vil kunne bo hjemme, samtidig som det åpnes nye muligheter for deltidstudier og kombinasjonsundervisning for dem som av hensyn til arbeid og familie ikke kan reise bort for å få utdanning.⁵⁾

Vi ser altså at det har foregått store endringer i offentlige målsettinger om lokalisering av høgre utdanning. Denne utviklingen har i tillegg gått svært raskt. Mens Kleppe-komiteén i begynnelsen av 1960-årene var av den oppfatning at høgre utdanning stort sett burde konsentreres i Oslo, Bergen og Trondheim, ble Universitetet i Tromsø opprettet i 1968 og allerede i 1970 var 6 distriktshøgskoler etablert. I 1977 ble så de tidligere lærerskoler, tekniske skoler og sosialskoler oppgradert til høgskoler. Antallet universiteter og høgskoler økte således fra under 10 i 1960 til ca 70 i 1977, hvorav ca 25 var nyetableringer.

4) Ibid. s. 24.

5) Ibid. s. 24.

III Offentlige målsettinger om geografisk lokalisering av forskning

Før vi ser nærmere på utviklingen i synet på lokalisering av norsk forskning, kan det være hensiktsmessig å gi en oversikt over hvem som driver FoU-virksomhet i Norge. Grovt sett kan det norske forskningssystemet deles inn i tre sektorer; universitets- og høgskolesektoren, private og offentlige forskningsinstitutter og næringslivets laboratorier. Tabell 1 viser totale FoU-utgifter i 1977 fordelt på disse sektorene. Det går fram at hver av de tre sektorene sto for omtrent en tredjedel av utgiftene.

Tabell 1. Totale FoU-utgifter etter sektor i 1977.⁶⁾

Sektor	Mill.kr.	%
Universitets- og høgskolesektoren	907	33
Private og offentlige forskningsinstitutter	959	36
Næringslivets laboratorier	850	31
Totalt	2 716	100

Forskningsrådenes Statistikkutvalg har beregnet at offentlige midler finansierte 61% av de totale FoU-utgiftene i 1977. Midler fra næringslivet utgjorde 34%, mens andre kilder finansierte 3% av de totale FoU-utgiftene og utlandet 2%.⁷⁾ Det vil si at en betydelig del av norsk forskningsvirksomhet foregår i privat regi. Til sammenligning er de fleste høgre utdanningsinstitusjonene offentlige, og i tillegg mottar de fleste private institusjonene statstilskudd. Dette forholdet har også betydning for det offentliges muligheter til å styre henholdsvis forskningssystemet og det høgre utdanningssystemet. Når det gjelder geografisk lokalisering av norsk forskning, er de offentlige målsettinger således i hovedsak begrenset til universitets- og høgskolesektoren, samt deler av instituttsektoren.

6) Jfr. FoU-statistikk 1977. Forsknings- og utviklingsarbeid. Utgifter og personale. Utgitt av Forskningsrådenes Samarbeidsutvalg.

7) Kilde: FoU-statistikk 1977, tabell 4.

Norsk FoU-virksomhet har i stor grad foregått i tre avgrensede geografiske områder; Oslo og omland, Bergen og Trondheim. Inntil de aller seneste år har få spørsmål blitt stilt ved dette lokaliseringsmønsteret. Tvert imot har en konsentrasjon av forskningsinnsatsen i store sentra blitt ansett som hensiktsmessig og nødvendig både av økonomiske og faglige hensyn.

Universitets- og høgskolekomitéen av 1960 (Kleppe-komitéen) la således opp til at en vesentlig del av den forskningsmessige utbygging ble knyttet til de sentrale lærestedene i Oslo, Bergen og Trondheim. Komitéen la videre stor vekt på at personalmessige og materielle ressurser ble best mulig utnyttet gjennom en samordning av virksomheten ved universiteter og høgskoler på tvers av de eksisterende institusjonelle skillelinjer. I innstillingen heter det bl.a.:

De av våre vitenskapelige institusjoner som ikke har noen direkte organisatorisk tilknytning til universitetene og høgskolene, forutsettes så langt det er mulig trukket inn i et bredere miljø omkring de sentrale lærestedene. Disse miljøer bør styrkes ved ulike former for samarbeid og samvirke på tvers av de formelle institusjonsgrensene.⁸⁾

I Bergen foreslo komitéen et nærmere samarbeid mellom Universitetet i Bergen og Norges Handelshøyskole, samt nærmere kontakt med Christian Michelsens Institutt og Fiskeridirektoratets forskningsavdelinger.

I Oslo burde det legges særlig vekt på samarbeid mellom Universitetet i Oslo og det industrielle forskningssenteret på Gaustad. Videre burde Universitetets kontakt med Norges landbrukshøgskole og Norges Veterinærhøgskole utbygges og enkelte organisatorisk sett frittstående forskningsinstitutter søkes integrert i universitetsmiljøet. I Trondheim ble foreslått opprettet et nytt universitet ved samordning av virksomheten ved Norges Tekniske Høgskole, Norges Lærerhøgskole og Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs forskningsavdelinger og bibliotek.

8) Innstilling om den videre utbygging av våre universiteter og høgskoler, fra Universitets- og høgskolekomitéen av 1960, s. 88.

Gjennom etableringen av Universitetet i Tromsø ble imidlertid de ressurspolitiske og faglige hensyn som ble lagt til grunn i Kleppekomitéens innstilling utfordret av den tradisjonelt sterke geografiske dimensjon i norsk politikk. Denne dimensjonen er da også blitt en realitet i norsk forskning i de siste årene. Forskning blir ikke bare betraktet som et bidrag til kunnskapsøkning, utvikling av ny teknikk og produkter, men også som en ressurs for den enkelte region. Vi har fått Rogalandforskning, Møreforskning og Nordlandforskning. I flere andre fylker er liknende organisasjoner planlagt.

Denne utviklingen fikk på mange vis et gjennomslag med opprettelsen av Universitetet i Tromsø. Ifølge mandatet skulle Ruud-komiteén vurdere behovet for spesielle nord-norske behov for forskning. Forskning ble dermed sett i et distriktspolitisk perspektiv som et middel til å utvikle landsdelen. Riktignok kan vi peke på tidligere tilfeller av desentralisert forskningsvirksomhet. De fremste eksemplene er vel landbrukssektoren med statens forskningsstasjoner og forsøksringene i jord- og plantekultur. Likevel var det først med etableringen av Universitetet i Tromsø at selve tanken om forskning som et distriktspolitisk virkemiddel for alvor slo igjennom.

Like etter kom så Ottosen-komiteén med sitt forslag om distriktshøgskoler. Disse institusjonene skulle etter komitéens mening ikke drive forskning. Stortinget hadde imidlertid en noe annen oppfatning om dette spørsmålet. I behandlingen av St.prp. nr. 121 for 1969-70 om utvidet prøvedrift med distriktshøgskolene, ble behovet for forskningsvirksomhet på områder av særlig betydning for vedkommende distrikt understreket. Komiteinnstillingen hadde bl.a. følgende uttalelse:

Med de begrensede ressurser som står til rådighet er det urealistisk å ta sikte på å bygge opp teknologisk og naturvitenskapelig forskningsvirksomhet av den mest omkostningskrevende art ved distriktshøgskolene.

Men det vil etter komitéens mening være naturlig at distriktshøgskolene utvikler egne forskningsmiljøer for visse typer av samfunnsfag, humanistiske fag og på næringsmessige og kulturelle områder av særlig betydning for vedkommende distrikt. Også forskning på mer individuell basis vil lærere ved distriktshøgskolene kunne engasjere seg i.⁹⁾

I St.meld. nr. 66 for 1972-73 om den videre utbygging og organisering av høgre utdanning la regjeringen Korvald fram sitt syn på den geografiske lokalisering av norsk forskning. I motsetning til de vurderinger som ble gjort gjeldende for høgre utdanning, gikk regjeringen ikke inn for noen ytterligere desentralisering av forskningsvirksomheten. Følgende begrunnelse ble gitt:

Spesielt innenfor naturvitenskap, teknologi, medisin og odontologi krever avansert forskning, som skal ha noen interesse i internasjonal sammenheng, så godt utstyr og en slik teknisk medarbeiderstab at det ikke kan etableres på mer enn noen få steder i et lite land som Norge. Mange spesialiteter er det ikke økonomisk og praktisk mulig å bygge ut ved samtlige 4 universiteter i Norge, og det må etter hvert på mange områder skje en avtale mellom universitetene om arbeidsdeling. Når det gjelder filologiske og samfunnsvitenskapelige fag, foreligger ikke noe stort instrumentbehov. Men bruk av EDB-anlegg blir stadig mer aktuelt også der, og forskning på disse områder krever godt utstyrte biblioteker som det ikke er mulig å etablere på så mange steder i landet. Et annet viktig forhold er at en stor del av forskningen i dag foregår i grensefeltene mellom tradisjonelle fag. Skal en få et tilstrekkelig stort tverrvitenskapelig miljø for slik forskning, må nokså mange ulike fag være etablert på vedkommende sted.¹⁰⁾

I dette tilfellet ble de distriktspolitiske lokaliseringskriterier skjøvet i bakgrunnen til fordel for rent forskningspolitiske hensyn. Det ble for det første hevdet at forskningen burde foregå i store miljøer

9) Innst. S. nr. 249 (1969-70) s. 356.

10) St.meld. nr. 66(1972-73) Om den videre utbygging og organisering av høgre utdanning, s. 40.

på grunn av kravet til tekniske hjelpemidler og behovet for å danne tverrfaglige grupper, og for det andre at de økonomiske ressurser var begrensede:

På grunn av de betydelige ressurser som kreves for forskning på universitetsnivå, vil det ikke være mulig å etablere forskningsvirksomhet i tradisjonell forstand ved distrikthøgskolene. Dette gjelder også i samfunnsvitenskapelige fag, der det ofte påbeløper store utgifter til EDB-behandling. (...) Departementet kan ikke se at vi i Norge har ressurser som tilsier en annen løsning.¹¹⁾

Denne stortingsmeldingen ble senere trukket tilbake av regjeringen Bratteli og erstattet med St.meld. nr. 17 for 1974-75. Med hensyn til forskningsvirksomhet utenfor universitetene var regjeringen Bratteli noe mer positivt innstilt enn regjeringen Korvald. Riktignok ble det i meldingen gitt uttrykk for at forskning som krevde større ressurser måtte samles i sentra dersom norsk forskning skulle ha muligheter til å frambringe resultater av noen vitenskapelig betydning. Men det ble også hevdet at:

... all forskning bør ikke foregå i slike sentra. Med det utvidede forskningsbegrep som benyttes i dag, vil det være naturlig at forskning og utredningsarbeid av ulik art også foregår ved institusjoner i regionene der personalet har tilstrekkelige kvalifikasjoner.¹²⁾

I 1975 la regjeringen Bratteli fram en egen stortingsmelding om forskningens organisering og finansiering. Foranledningen var behovet for en bred diskusjon om den framtidige forskningspolitikk i Norge. Meldingen tok bl.a. opp spørsmål som organisering og finansiering av forskning, internasjonalt forskningssamarbeid, forskerrekruttering og forskerutdanning, forskning og informasjon, samt forskningsetiske spørsmål. Geografisk lokalisering av forskningsvirksomhet ble ikke tatt opp til diskusjon i meldingen. Det ble imidlertid slått fast at distrikthøgskolene skulle være forskningsinstitusjoner:

11) Ibid. s. 95-96.

12) St.meld. nr. 17(1974-75) Om den videre utbygging og organisering av høgre utdanning, s. 63.

En vil understreke her at distriktshøgskolene må betraktes som en del av forskningssystemet. De retningslinjer som er trukket opp i St.meld. nr. 17 for 1974-75 innebærer en geografisk spredning av høgre utdanning og forskning, og at regionens problemer i større grad kan bli tatt opp i undervisning og forskning.¹³⁾

Kirke- og undervisningskomitéen i Stortinget pekte i sin innstilling videre på betydningen av at kommunale og fylkeskommunale myndigheter kan ta i bruk forskning til belysning av konkrete problemer lokale myndigheter og det lokale næringsliv står overfor. Komitéen understreket dessuten at en lokalt forankret forskning kan gi nye impulser til næringslivet i lokalsamfunnet og at den kan gi den nødvendige faglige kompetanse som sikrer behandling av spørsmål av grunnleggende betydning for lokalsamfunnet. Videre pekte komitéen på at slik forskning også betyr en berikelse av arbeidsplasstilbudet i ulike regioner.

Det er senere kommet gjentatte signaler fra Kirke- og undervisningsdepartementet om at forskning også skal drives i regioner utenom de store forskningssentra.¹⁴⁾ I denne forbindelse må også nevnes oppgraderingen av de tidligere lærerskoler, tekniske skoler og sosialskoler til høgskoler. Dette innebærer at de ikke bare skal gi undervisning på høgre nivå, men også drive forskning. I siste instans vil også dette føre til en geografisk desentralisering av forskningsvirksomheten.

13) St.meld. nr. 35(1975-76) Om forskningens organisering og finansiering, s. 51.

14) Jfr. f.eks. foredrag av statsråd Kjølvs Egeland på møte mellom Regjeringens forskningsutvalg, Hovedkomitéen for norsk forskning og Forskningsrådenes samarbeidsutvalg 22. september 1978.

IV Sammenligning av høgre utdanning og forskning

Som vist ovenfor har offentlige målsettinger om geografisk lokalisering av høgre utdanning og forskning gjennomgått påtakelige endringer siden 1960. Den geografiske dimensjon har fått en stadig større betydning. Spesielt interessant er det å se endringen i argumentasjon når det gjelder lokalisering av forskningsvirksomhet. Mens Kleppe-komiteén så det som viktig å lokalisere og integrere forskningen i store sentra av økonomiske og faglige grunner, kan vi se en endring i retning av å se forskning også som et distriktspoliti virkemiddel. Noe forenklet kan vi si at fram til begynnelsen av 1960-årene bygget kriteriene for geografisk lokalisering av høgre utdanning og forskning på to kriterier ; henholdsvis økonomiske og faglige hensyn. Med opprettelse av Universitetet i Tromsø ble disse kriteriene utfordret av et tredje; distriktspolitikk.

Denne endringen har også hatt betydning for organiseringen av høgre utdanning og forskning. I tillegg til organiseringen etter fag og sektor, har vi også fått en organisering etter geografisk område. Det er for det første opprettet regionale høgskolestyrer med ansvar for all høgre utdanning (med unntak av universitetene) i regionene. For det andre ser vi en tendens til å etablere regionale forskningsorganisasjoner for å ivareta de enkelte regionenes behov for forskning.

Det er imidlertid en viktig forskjell mellom høgre utdanning og forskning i denne sammenheng. Fra midten av 60-tallet kom en endring i synet på den geografiske lokaliseringen av høgre utdanning; senere ble det også et mål å desentralisere forskning. Årsaken til denne forskjellen i tid har en åpenbar forklaring. Opprettelsen av nye læresteder ute i distriktene hadde i hovedsak sin bakgrunn i behovet for og ønsket om en geografisk spredning av studieplasser. Ved disse institusjonene ble forskningskompetent og forskningsinteressert personale ansatt. Disse satte raskt i gang med forskning, og denne aktiviteten ble senere godkjent av offentlige

myndigheter. Etableringen av regionale forskningsorganisasjoner hadde eksempelvis neppe kommet i stand uten medvirkning fra distriktshøgskolene. Geografisk desentralisering av forskning etter 1960 kan således i hovedsak sies å ha vært et resultat av den høgre utdanningspolitikken.

V Geografisk lokalisering av høgre utdanning

Vi skal her forsøke å få et mål på den geografiske spredning av høgre utdanning i tidsrommet 1966-77. To mål blir brukt: Antall utdanningsinstitusjoner og antall studieplasser.

Den geografiske fordeling av høgre utdanning er målt på fylkes- og landsdelsnivå. Fruktbarheten og relevansen av å benytte disse målenivåene kan nok diskuteres. Det ble imidlertid fastslått i f.eks. St.meld. nr. 17 for 1974-75 at fylket burde utgjøre en region for høgre utdanning. Dessuten er fylket som politisk og administrativ enhet blitt tillagt stadig større betydning i de senere år. En har forsøkt å skape en egen fylkeskommunal identitet gjennom direkte valg til fylkestinget, egen beskatningsrett osv. Dette må vi anta vil ha betydning for fylkenes forhold til den statlige fordelingspolitikk. Det vil bli sett på som et rettferdighetskrav at fylkene skal behandles likt, også når det gjelder høgre utdanning. Ved å sammenligne de enkelte fylkene med hverandre vil vi imidlertid få fram store skjevheter p.g.a. universitetenes lokalisering. Det er derfor et spørsmål om fylket er et relevant nivå for å måle geografisk fordeling av høgre utdanning.

På den annen side vil fordelingsmønsteret på landsdelsnivå kunne gi inntrykk av en jevnere fordeling av ressurser til høgre utdanning enn hva som i virkeligheten er tilfelle. Tallene vil skule den ujevne fordelingen innenfor hver region og at ressursene i hovedsak er lokalisert til landsdelens største by. Å trekke konklusjoner på bakgrunn av fordelingsmønsteret på enten fylkes- eller landsdelsnivå vil således gi liten mening. Vi har derfor valgt å vise den geografiske fordelingen av høgre utdanning på begge nivåer og får dermed fram to forskjellige fordelingsmønstre som kompletterer hverandre.

Det er litt uklart hva som skal regnes som høgre utdanning. For det første kommer universitetene og de vitenskapelige høgskolene inn under begrepet. For det andre de institusjoner som er med i det regionale høgskolesystem (hovedsakelig distriktshøgskoler, lærerhøgskoler, tekniske høgskoler og sosialhøgskoler). I tillegg gir en rekke andre institusjoner utdanning på høgre nivå. En hovedregel er imidlertid at opptakskravene ved den enkelte institusjon er examen artium eller tilsvarende. Vi har tatt utgangspunkt i Statistisk Sentralbyrås klassifisering av høgre utdanningsinstitusjoner i 1977. De viktigste endringene i forhold til denne klassifiseringen er at grunnskolene i sykepleie samt en rekke private skoler som gir høgre utdanning er tatt med. Som størrelsesindikator på antall studieplasser har vi brukt SSB's tall over antall studenter ved de ulike institusjoner. For de institusjoner som er kommet i tillegg har vi innhentet opplysninger om studenttall fra ulike kilder, dels ved foreliggende tabellmateriale, dels ved å spørre den enkelte institusjon. Antall studieplasser pr fylke og landsdel har vi rundet av til nærmeste hele 50.

Oversikten her gjelder tidsrommet 1966-77. Dersom en skole ble registrert som høgre utdanningsinstitusjon i 1977 har vi regnet den som høgre utdanningsinstitusjon også tidligere for å få sammenlignbare tall. Vi unngår dermed problemet med de omdefineringer av visse typer utdanning til høgre utdanning som har funnet sted i denne perioden, uten at det faglige innholdet er vesentlig endret.

Tabell 2 viser antall høgre utdanningsinstitusjoner i de enkelte fylker. Av tabellen ser vi at Oslo skiller seg klart ut med flest institusjoner. I 1977 lå 59, eller nærmere en tredjedel av landets 189 høgre utdanningsinstitusjoner i Oslo. Hordaland og Sør-Trøndelag hadde henholdsvis 20 og 15 institusjoner, mens Sogn og Fjordane hadde én. Det går videre fram av tabellen at fra 1966 til 1977 økte det totale antall høgre utdanningsinstitusjoner fra 127 til 189. Av disse 62 nye institusjonene

ble 13, eller 20% lokalisert til Oslo. Ellers er det en tydelig tendens i retning av at de fylker som har et universitet også har flest andre høgre utdanningsinstitusjoner.

Tabell 2. Antall høgre utdanningsinstitusjoner etter fylke.¹⁵⁾

Fylke	1966	1970	1974	1977
Østfold	3	3	3	4
Akershus	10	10	10	10
Oslo	46	54	57	59
Hedmark	3	4	4	4
Oppland	1	2	4	4
Buskerud	7	7	7	7
Vestfold	3	4	5	5
Telemark	3	4	5	5
Aust-Agder	1	2	2	2
Vest-Agder	2	3	4	5
Rogaland	7	12	13	13
Hordaland	12	16	18	20
Sogn og Fjordane	–	–	1	1
Møre og Romsdal	3	7	8	8
Sør-Trøndelag	10	12	15	15
Nord-Trøndelag	3	3	3	4
Nordland	7	7	9	9
Troms	4	5	10	11
Finnmark	2	3	3	3
Hele landet	127	158	181	189

Tabell 3 viser antall studieplasser i høgre utdanning i de enkelte fylker. Det går fram av tabellen at i perioden 1966–77 økte det totale antall studieplasser fra nærmere 40 000 til ca 73 500. Oslo var det fylke som hadde flest studieplasser; 30 400 eller 41% av det samlede antall i 1977. I tillegg skilte Hordaland og Sør-Trøndelag seg ut med henholdsvis 16 og 14% av studieplassene. De tilsvarende tall for de andre fylkene varierte mellom 0.5 og 3.7%. Ser vi på utviklingen i

15) Vedlegg I gir en fylkesvis oversikt over høgre utdanningsinstitusjoner pr. 31.12.1977.

tidsrommet 1966-77, er den viktigste tendensen at Oslo's andel av det samlede antall studieplasser minket med 5.3% fra 1970 til 1977. 11 av de andre fylkene økte på den annen side sin andel av det totale antall studieplasser fra 1966 til 1977.

Tabell 3. Antall studieplasser i høgre utdanning etter fylke.

Fylke	1966		1970		1974		1977	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Østfold	850	2.1	1 000	1.9	1 200	1.7	1 250	1.7
Akershus	1 600	4.0	2 000	3.7	2 300	3.3	2 500	3.4
Oslo	18 600	46.6	25 100	46.6	30 350	43.2	30 400	41.3
Hedmark	850	2.1	900	1.7	1 050	1.5	1 150	1.6
Oppland	100	0.3	450	0.8	900	1.3	950	1.3
Buskerud	350	0.9	550	1.0	650	0.9	650	0.9
Vestfold	600	1.5	700	1.3	800	1.1	1 000	1.4
Telemark	550	1.4	700	1.3	1 500	2.1	1 900	2.6
Aust-Agder	100	0.3	400	0.7	400	0.6	450	0.6
Vest-Agder	550	1.4	800	1.5	1 450	2.1	1 650	2.2
Rogaland	950	2.4	1 300	2.4	2 250	3.2	2 750	3.7
Hordaland	6 300	15.8	9 450	17.5	11 800	16.8	11 900	16.2
Sogn og Fjordane	-	-	-	-	200	0.3	350	0.5
Møre og Romsdal	700	1.8	1 050	1.9	1 750	2.5	1 800	2.4
Sør-Trøndelag	5 700	14.3	7 200	13.4	9 350	13.3	10 050	13.7
Nord-Trøndelag	550	1.4	550	1.0	600	0.9	650	0.9
Nordland	850	2.1	1 000	1.9	1 550	2.2	1 600	2.2
Troms	550	1.4	550	1.0	1 900	2.7	2 200	3.0
Finnmark	150	0.4	150	0.3	250	0.4	350	0.5
Hele landet	39 900	100	53 850	100	70 250	100	73 550	100

Ved å bruke fylket som målenivå og uten å korrigere for folketall, framstår imidlertid den geografiske fordeling av høgre utdanning som ekstremt skjev. I tabell 4 er derfor antall studieplasser pr 1 000 innbyggere framstilt. Tabellen viser at i gjennomsnitt for hele landet steg antallet fra 10.6 i 1966 til 18.2 i 1977. Oslo hadde best dekning med nær 66 studieplasser pr 1 000 innbyggere i 1977. Deretter kom Sør-Trøndelag og Hordaland med henholdsvis 42 og 31 studieplasser pr 1 000 innbyggere. Det var bare disse fylkene som lå over landsgjennomsnittet. Buskerud

hadde færrest studieplasser innen høgre utdanning, 3 pr 1 000 innbyggere. Selv om vi måler den geografiske fordeling av høgre utdanning per capita, viser det seg altså at antall studieplasser er svært skjevt fordelt mellom de ulike fylkene. Ved tolkningen av tallmaterialet må en imidlertid ta i betraktning at en lang rekke utdanningstilbud med rimelighet bare kan gis ett eller noen få steder i landet, enten p.g.a. kravet til utstyr og fagekspertise, eller fordi behovet for mange typer høgre utdanning er svært lite.

Tabell 4. Antall studieplasser i høgre utdanning pr 1 000 innbyggere etter fylke.

Fylke	1966	1970	1974	1977
Østfold	4.0	4.6	5.3	5.4
Akershus	5.7	6.4	6.6	7.0
Oslo	38.3	51.5	64.8	65.8
Hedmark	4.8	5.0	5.8	6.2
Oppland	0.6	2.6	5.1	5.3
Buskerud	1.8	2.8	3.2	3.1
Vestfold	3.6	4.0	4.4	5.5
Telemark	3.5	4.5	9.5	11.9
Aust-Agder	1.3	5.0	4.8	5.2
Vest-Agder	4.7	6.5	11.2	12.4
Rogaland	3.7	4.9	8.1	9.4
Hordaland	17.5	25.5	30.8	30.7
Sogn og Fjordane	-	-	2.0	3.4
Møre og Romsdal	3.2	4.7	7.6	7.7
Sør-Trøndelag	25.4	31.0	39.1	41.5
Nord-Trøndelag	4.7	4.7	5.0	5.3
Nordland	3.5	4.1	6.4	6.6
Troms	4.2	4.0	13.4	15.2
Finnmark	2.0	2.0	3.2	4.4
Hele landet	10.6	13.9	17.7	18.2

Vi har i tillegg delt landet i fire landsdeler med hvert sitt universitet. Landsdelene er avgrenset på grunnlag av geografisk enhet og avstand til de 4 universitetene. Vi kom da fram til følgende regioner:

Østlandet (Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark)

Sør-Vestlandet (Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane)

Trøndelag og Møre (Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag)

Nord-Norge (Nordland, Troms, Finnmark)

Tabell 5 viser antall studieplasser pr 1 000 innbyggere i hver av landsdelene. Det framgår av tabellen at både Østlandsregionen og Trøndelagsregionen hadde vel 20 studieplasser pr 1 000 innbyggere i 1977. Sør-Vestlandet hadde litt færre; 17, mens det tilsvarende antallet for Nord-Norge var omlag 9. Det viser seg altså at ulikhetene på fylkesnivå i stor grad forsvinner på landsdelsnivå. Unntaket er Nord-Norge. Tabell 5 viser ellers at antallet studieplasser i Nord-Norge i perioden 1966-77 har økt mindre enn i de andre regionene når vi korrigerer for folketall.

Tabell 5. Antall studieplasser i høgre utdanning pr 1 000 innbyggere etter landsdel.

Fylke	1966	1970	1974	1977
Østlandet	12.8	17.3	19.9	20.2
Sør-Vestlandet	8.6	12.7	16.5	17.1
Trøndelag og Møre	12.4	15.3	19.8	20.9
Nord-Norge	3.4	3.7	8.0	8.9

VI Geografisk lokalisering av FoU-virksomhet

Vi pekte innledningsvis på at FoU-virksomheten blir drevet innenfor tre sektorer; universitets- og høgskolesektoren, private og offentlige forskningsinstitutter, samt ved næringslivets laboratorier. Hvor i landet er så denne virksomheten lokalisert? Vi skal i det følgende presentere en del data om den geografiske fordelingen av ressurser og innsats.

Forskningsrådenes Statistikkutvalg har siden 1963 publisert data om norsk forsknings- og utviklingsarbeid. Ifølge OECD's definisjon omfatter FoU: ¹⁶⁾

Grunnforskning, som er eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å erverve ny viten om grunnlaget for fenomener og observasjoner, uten sikte på særskilte praktiske mål eller anvendelser.

Anvendt forskning, som er virksomhet av original karakter for å erverve ny viten, først og fremst rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.

Utviklingsarbeid, som er systematisk arbeid som anvender eksisterende kunnskap, rettet mot å framstille nye materialer og produksjoner, å innføre nye prosesser, metoder, systemer eller tjenester, eller å forbedre dem som eksisterer.

Tabell 6 viser totale FoU-utgifter etter fylke for utførelse. Vi ser at Oslo har en dominerende stilling med nærmere tredjeparten av de totale utgifter til forsknings- og utviklingsarbeid. Deretter kommer Akershus med 16%. Til sammen ble nesten halvparten av de totale FoU-utgiftene i Norge i 1977 anvendt i disse to fylkene. De to andre betydningsfulle fylkene i denne sammenheng er Sør-Trøndelag og Hordaland (dvs. Trondheim og Bergen), med henholdsvis 15 og 12%. Av de andre fylkene hadde Telemark mest utgifter til FoU-virksomhet med en prosentandel på vel 4. Det vil si at

16) Jfr. FoU statistikk 1977, s. 47.

av de totale utgifter til forsknings- og utviklingsarbeid i Norge i 1977, ble 75% anvendt i de tre store forskningssentraene, Oslo/Akershus, Trondheim og Bergen.

Tabell 6. Totale FoU-utgifter i 1977 etter fylke.¹⁷⁾

Fylke	Mill.kr	%
Østfold	85.6	3.2
Akershus	444.1	16.4
Oslo	864.2	31.8
Hedmark	9.2	0.3
Oppland	32.0	1.2
Buskerud	84.0	3.1
Vestfold	57.9	2.1
Telemark	117.3	4.3
Aust-Agder	12.6	0.5
Vest-Agder	39.1	1.4
Rogaland	71.9	2.6
Hordaland	338.1	12.4
Sogn og Fjordane	20.2	0.7
Møre og Romsdal	17.6	0.6
Sør-Trøndelag	393.2	14.5
Nord-Trøndelag	4.6	0.2
Nordland	20.1	0.7
Troms	103.7	3.8
Finnmark	0.8	-
Totalt	2 716.2	99.8

Et annet mål på omfanget av forsknings- og utviklingsarbeid er antall utførte årsverk. Av tabell 7 framgår det at det totalt ble utført 13 860 FoU-årsverk i Norge i 1977. Av disse ble 6 358 utført av universitets- og høgskoleutdannet personale. Tabellen viser også totalt antall FoU-årsverk pr. 1000 innbyggere i de ulike fylkene. Vi ser at Oslo ligger høyest med 10 årsverk pr. 1000 innbyggere, mens Sør-Trøndelag følger like etter med 9 FoU-årsverk. I 8 av fylkene ble det utført mindre enn 1 årsverk pr. 1000 innbyggere.

17) Kilde: FoU-statistikk 1977. Separat tabellvedlegg, tabell T 10. Grensene mellom FoU-virksomhet og annen virksomhet er diffuse og må ofte baseres på skjønn. For definisjoner, vurdering av materi-aleitetspålitelighet etc, vises til publikasjonen.

Tabell 7. FoU-årsverk og antall FoU-årsverk pr 1 000 innbyggere i 1977 etter fylke. 18)

Fylke	FoU-årsverk		FoU-årsverk pr 1 000 innbyggere
	Totalt	Herav av U&H- utdannet personale	
Østfold	361	96	1.6
Akershus	2 248	934	6.2
Oslo	4 578	2 324	10.0
Hedmark	61	24	0.3
Oppland	163	70	0.9
Buskerud	493	159	2.3
Vestfold	389	108	2.1
Telemark	336	96	2.1
Aust-Agder	77	28	0.9
Vest-Agder	177	45	1.3
Rogaland	388	129	1.3
Hordaland	1 686	772	4.3
Sogn og Fjordane	77	32	0.7
Møre og Romsdal	99	32	0.4
Sør-Trøndelag	2 209	1 251	9.1
Nord-Trøndelag	31	11	0.3
Nordland	98	41	0.4
Troms	387	204	2.7
Finnmark	2	2	0.0
Totalt	13 860	6 358	3.4

En tredje indikator på omfanget av FoU-virksomheten i de enkelte fylker er antall institusjoner med slik virksomhet. Selv om dette er et relativt upresist mål - da institusjonene varierer svært mye i størrelse - kan en slik oversikt likevel illustrere den geografiske lokaliseringen av norsk forsknings- og utviklingsarbeid. Tabell 8 viser antall institusjoner som var involvert i slik virksomhet i perioden 1966-77. Alle utførte arbeid som faller innenfor definisjonen av forsknings- og utviklingsarbeid, selv om mange av institusjonene ikke hadde dette som

18) Kilde: FoU-statistikk 1977. Separat tabellvedlegg, tabell T18.

primær målsetting. Næringslivets laboratorier¹⁹⁾ og sykehussektoren²⁰⁾ er imidlertid ikke tatt med i tabellen. I tillegg er en rekke institusjoner med liten grad av FoU-virksomhet utelatt. I dag kunne det eksempelvis vært aktuelt å tatt med flere av de regionale høgskolene. Tabell 8 er derfor mer en illustrasjon av den geografiske lokaliseringen av slik virksomhet, enn en nøyaktig oversikt over antall institusjoner i landet som var involvert i forsknings- og utviklingsarbeid.

Tabell 8 viser at antallet institusjoner varierte svært mye fra fylke til fylke. I 1977 var det kun registrert én i Buskerud og Nord-Trøndelag, mens Oslo hadde 100. I Akershus, Hordaland og Sør-Trøndelag var det registrert henholdsvis 24, 21 og 16 institusjoner. 70% av det totale antall institusjoner med slik FoU-virksomhet i 1977 var således lokalisert i disse 4 fylkene. Av tabellen går det videre fram at antallet institusjoner økte fra 174 i 1966 til 225 i 1977. Over 40% av de nye institusjonene ble opprettet i Oslo og Akershus.

Tabell 9 viser antall FoU-årsverk etter geografisk område og over tid. Det går fram at det totale antall FoU-årsverk økte fra 9 857 i 1970 til 13 860 i 1977. I forskningsstatistikken er det ikke skilt mellom de enkelte fylker unntatt for Oslo's vedkommende. Tabellen gir likevel et instruktivt bilde av utviklingen i perioden 1970-77. Det viktigste utviklingstrekket er utvilsomt den sterke nedgangen i andelen av FoU-årsverk utført i Oslo, fra 44% i 1970 til 33% i 1977. Også Østlandet sett under ett hadde en relativ nedgang av det samlede antall FoU-

19) I 1977 oppga 235 konsern/foretak at de hadde hatt utgifter til FoU. Jfr. FoU-virksomhet i 1977. Utgifter og personale i næringsindustri, bergverksdrift, bygge- og anleggsvirksomhet. NTNf 1979.

20) I 1978 ble det registrert FoU-virksomhet ved 70 av landets sykehus utenfor universitetssektoren. Jfr. Forskning og utredningsvirksomhet ved sykehus utenfor universitetssektoren. NAVF's utredningsinstitutt 1979:2.

årsverk, fra 68% i 1970 til 60% i 1977. Nord-Norge på sin side økte andelen fra 1% i 1970 til 4% i 1977, hovedsakelig på grunn av utbyggingen av Universitetet i Tromsø.

Tabell 8. Antall institusjoner som var involvert i FoU-virksomhet 1966-77 etter fylke. Næringslivets laboratorier og sykehussektoren er ikke medregnet.²¹⁾

Fylke	1966	1970	1974	1977
Østfold	2	2	2	3
Akershus	14	21	24	24
Oslo	88	93	98	100
Hedmark	8	8	8	8
Oppland	6	7	7	7
Buskerud	1	1	1	1
Vestfold	1	1	2	2
Telemark	1	2	2	2
Aust-Agder	3	3	3	3
Vest-Agder	2	3	3	3
Rogaland	8	10	11	11
Hordaland	16	17	19	21
Sogn og Fjordane	3	3	3	4
Møre og Romsdal	2	4	5	5
Sør-Trøndelag	11	11	14	16
Nord-Trøndelag	1	1	1	1
Nordland	3	4	4	4
Troms	4	6	7	7
Finnmark	-	-	2	3
Totalt	174	197	216	225

21) Vedlegg II gir en oversikt over institusjoner med FoU-virksomhet etter fylke.

Tabell 9. FoU-årsverk etter geografisk område 1970-77. Prosenttall.²²⁾

Geografisk område	1970	1972	1974	1977
Oslo	44	42	39	33
Akershus, Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold	24	25	24	27
Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder	4	4	4	4
Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	14	15	15	16
Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	13	12	15	16
Nordland, Troms, Finnmark	1	2	3	4
Totalt antall årsverk	9 857	11 395	12 459	13 860

Vi har i det foregående vist hvordan offentlige målsettinger om høyere utdanning og forskning i stadig større grad har lagt vekt på geografisk desentralisering av slik virksomhet. Fra midten av 60-tallet kom en endring i synet på den geografiske lokaliseringen av høyere utdanning; senere ble det også et mål å desentralisere forskning. Hvordan samsvarer så disse målsettingene med våre statistiske data om den geografiske spredning av ressurser til høyere utdanning og forskning?

Når det gjelder høyere utdanning er opprettelsen av Universitetet i Tromsø, utbyggingen av distriktshøgskolene og oppgraderingen av de tidligere lærerskoler, tekniske skoler, og sosialskoler til høgskoler, klare eksempler på en desentraliseringspolitikk. Dette er også tilfelle når vi ser på den geografiske fordelingen av studieplasser innen høyere utdanning. Fra 1966 til 1977 sank andelen av landets studieplasser i fylkene Oslo, Hordaland og Sør-Trøndelag fra 77% til 71%.

22) Kilde: FoU-statistikk 1977, tabell 32.

Også med hensyn til den geografiske lokaliseringen av FoU- virksomheten, har det foregått en desentralisering over tid. Andelen av landets samlede FoU-årsverk utført i Oslo sank således fra 44% i 1970 til 33% i 1977. De mest synlige eksemplene på denne endringen er opprettelsen av Universitetet i Tromsø, innlemmelsen av de regionale høgskolene i forskningssystemet og etableringen av regionale forskningsorganisasjoner.

Del B

Forskning og utredningsvirksomhet ved distriktshøgskolene

I INNLEDNING

1.1. Bakgrunnen for undersøkelsen

Distriktshøgskolene har i løpet av de første ti år utviklet en ikke ubetydelig forskningsvirksomhet. Selv om dette nye skoleslaget opprinnelig ikke var tiltenkt noen rolle i det norske forskningssystemet, satte lærerpersonalet på eget initiativ relativt raskt igang en rekke prosjekter. Lærerne ble allerede fra starten av hovedsaklig rekruttert ut fra forskningserfaring og var i stor grad motivert til å fortsette med slik virksomhet også ved distriktshøgskolene. Mange av lærerne arbeidet dessuten med forskningsprosjekter da de ble ansatt ved distriktshøgskolene. Forskningsvirksomheten fikk dermed en rask start, og ble for manges vedkommende snart en naturlig del av deres arbeidsfelt.¹⁾

Etter hvert er distriktshøgskolene stort sett blitt akseptert som forskningsinstitusjoner. I forskningsmeldingen ble det således understreket at de måtte betraktes som en del av forskningssystemet.²⁾ Siden 1978 har distriktshøgskolene dessuten vært representert i Norges almenvitenskapelige forskningsråd. Sammen med de andre regionale høgskolene har distriktshøgskolene 5 medlemmer i hvert av rådene for humanistisk, naturvitenskapelig og samfunnsvitenskapelig forskning.

Mange spørsmål er imidlertid fortsatt uløste når det gjelder distriktshøgskolens stilling i det nasjonale forskningssystemet. Selv om det er bred enighet om at disse skolene skal drive med forskning, er det uenighet både om forskningsvilkår og forskningsprofil. Skal distriktshøgskolene ha de samme betingelsene som universitetene for å drive forskning, eller skal de fortsatt primært være utdanningsinstitusjoner? Skal distriktshøgskolene drive tradisjonell grunnforskning eller regionalt orientert anvendt forskning og utredningsvirksomhet?

1) Jfr. Ole Johan Sandvand: Distriktshøgskolene - universitetskopier eller alternative institusjoner? NAVF's utredningsinstitutt 1976:2.

2) St.meld. nr. 35 (1975/76). Om forskningens organisering og finansiering, s. 51.

En viktig forutsetning for å ta stilling til slike spørsmål, er bedre kunnskap om hva disse skolene allerede gjør på dette feltet. Denne rapporten legger derfor vekt på å presentere ulike sider ved forskningsvirksomheten ved distriktshøgskolene, samt å referere ulike syn blant lærerpersonalet på forskningens framtidige rolle i dette skoleslaget. Rapporten forsøker videre å formidle fordeler og ulemper ved en desentralisert utbygging av norsk forskning. Selv om vi her bare ser på distriktshøgskolene, vil vi anta at fordeler og problemer i en viss grad vil være felles for de fleste mindre forskningsinstitusjoner på regionalt nivå. Det er derfor et håp at denne studien vil kunne tjene som en illustrasjon av hele dette problemfeltet. Følgende hovedområder vil bli tatt opp:

- Personalets bakgrunn.
- Omfang av forsknings- og utredningsvirksomheten.
- Forskningstype og regiontilknytning.
- Finansiering av forsknings- og utredningsprosjekter.
- Kontakt med omgivelsene.
- Forskningsvilkår.
- Organisering av forskning og utredningsvirksomhet.

For å sette de empiriske resultatene inn i en videre sammenheng, har vi enkelte steder foretatt sammenlikninger med relevante data fra norsk forskningsstatistikk og studier av universitetssektoren.

1.2. Definisjon av forskningsbegrepet

Forskning er et upresist begrep og ofte vanskelig å skille fra annen virksomhet. Begrepet har fått en stadig videre betydning, og vi snakker da også i dag om "det utvidete forskningsbegrep". Den norske forskningsstatistikken bygger på internasjonale retningslinjer trukket opp av OECD. Her blir forskning definert som "forsknings- og utviklingsarbeid" (FOU), eller som "virksomhet som utføres systematisk for å øke fondet av viten og for å bruke denne viten til å finne nye anvendelser."³⁾ FOU-virksomhet

3) Jfr. Forskningsrådenes Samarbeidsutvalg. FOU-statistikk 1977. Forsknings- og utviklingsarbeid. Utgifter og personale. Oslo 1979, s. 47.

kan deles i tre forskningsarter:

Grunnforskning - eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å erverve ny viten om grunnlaget for fenomener og observasjoner, uten sikte på særskilte praktiske mål eller anvendelser.

Anvendt forskning - virksomhet av original karakter for å erverve ny viten, først og fremst rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.

Utviklingsarbeid - systematisk arbeid som anvender eksisterende kunnskap, rettet mot å framstille nye materialer og produkter, å innføre nye prosesser, metoder, systemer eller tjenester, eller å forbedre dem som eksisterer.

Erfaringsmessig er det ofte vanskelig å skille mellom forsknings- og utviklingsarbeid (FOU) og utredningsvirksomhet. Selv om et arbeid hovedsakelig bør kalles utredning, kan det ofte inneha elementer av FOU. I denne undersøkelsen er derfor begrepet "forskning og utredningsvirksomhet" blitt lagt til grunn. Dette ble gjort for å fange opp virksomhet som også var av mer utredningsmessig karakter, men som neppe kan klassifiseres som forskning. En annen grunn til å ta med utredningsvirksomhet i dette tilfellet, er målsettingen om at distriktshøgskolene skal ta opp problemer i regionen. En slik anvendt problemorientering behøver ikke nødvendigvis å gi seg uttrykk i forskningsvirksomhet, men kan resultere i løsningsforslag av mer utredningsmessig karakter. Begrepet "forskning og utredningsvirksomhet", slik det er brukt i denne sammenhengen, refererer seg altså både til grunnforskning, anvendt forskning, utviklingsarbeid og utredningsvirksomhet.⁴⁾

1.3. Gjennomføring av undersøkelsen

Data om forsknings- og utredningsvirksomheten er blitt innhentet ved hjelp av spørreskjema til lærerpersonalet og gjennom en rekke intervjuer

4) Jfr. Anders Omholt: Bør distriktshøgskolene drive forskning? Dagbladets kronikk 30. oktober 1979.

ved de enkelte skolene. Spørreskjemaet ble sendt ut i mai 1979, og intervjuene fant sted i juni og september. Samtlige lærere ansatt ved distrikthøgskolene pr. 31.12.1978 fikk tilsendt et skjema. Lærere ansatt etter denne dato kom således ikke med i undersøkelsen. Bare de som hadde arbeidet i distrikthøgskolen et halvt år eller lenger og som dermed var ferdig med den første etableringsfasen ble spurt. I alt ble skjemaet sendt til 322 personer. Av disse hadde 18 sluttet ved mottakelsen av spørreskjemaet. Dermed gjensto 304 lærere som utgjorde undersøkelsesmaterialet. Av disse svarte 254, dvs. en svarprosent på 84%. I tillegg ble 48 personer ved distrikthøgskolene intervjuet. Dette var hovedsaklig rektorer og ledere for de ulike fagseksjonene. Ved samtlige skoler unntatt Finnmark DH ble minst 3 av personalet intervjuet.

Svarprosenten varierte en del fra skole til skole. Av tabell 1.1. går det fram at 97% av lærerne ved Oppland DH besvarte skjemaet, mens det tilsvarende tallet for Molde DH var 64%. Det er følgelig en mulighet for at tallene for de enkelte skolene kan variere i pålitelighet. De empiriske resultatene som er referert i meldingen, er imidlertid i stor grad gjennomsnittstall for distrikthøgskolene. Bare i tilfeller der det synes å være viktige forskjeller mellom skolene, er svarene offentliggjort separat.

Det er vanskelig å si i hvilken grad de 50 lærerne som ikke besvarte skjemaet ville ha kunnet endre på gjennomsnittstallene. Det ville kanskje være nærliggende å tro at de som ikke svarte, heller ikke drev noen form for forskningsvirksomhet. En nærmere undersøkelse viste imidlertid at dette ikke var tilfelle. En rekke av de lærerne som ikke besvarte skjemaet var engasjert i forskning og utredningsvirksomhet på det tidspunkt skjemaet ble sendt ut. Hvor mange dette gjaldt er vanskelig å si. Det er imidlertid liten sannsynlighet for at de som ikke besvarte skjemaet ville ha kunnet endre tendensene i tallmaterialet i vesentlig grad.

Tabell 1.1. Antall besvarte spørreskjema og svarprosent ved de enkelte distriktshøgskolene.⁵⁾

Distriktshøgskole	Antall svar	Svarprosent
Agder DH	45	79
Rogaland DH	38	76
Molde DH	16	64
Volda DH	28	93
Telemark DH	40	87
Oppland DH	32	97
Nordland DH	33	92
Østfold DH	8	73
Finnmark DH	5	71
Sogn og Fjordane DH	9	90
N	254	84

1.4. Begrunnelser for forskningsvirksomhet ved distriktshøgskolene

Det er blitt gitt en rekke ulike begrunnelser for å drive forskning ved distriktshøgskolene. Vi skal her gi en kortfattet oversikt over de viktigste argumenter som er blitt framført i denne sammenheng. Både begrunnelser anført av Kirke- og undervisningsdepartementet og personer i distriktshøgskolesystemet vil bli referert. I de tilfeller der uttalelser ikke er dokumentert gjennom fotnoter, refererer teksten til opplysninger fra spørreskjemaet eller til personlige intervjuer.

a) Lærerne vil gi bedre undervisning dersom de selv driver forskning.

Et sentralt argument for å ta opp forskningsaktiviteter ved distriktshøgskolene var lærernes behov for å følge med i nyere forskningsresultater. Det er i den forbindelse blitt hevdet at faglig fornyelse best kan skje gjennom egen forskning. Lærerne bør derfor forske for å holde seg faglig

5) I framstillingen er for enkelthets skyld de to skolene i Møre og Romsdal blitt kalt henholdsvis Molde DH og Volda DH. Likeledes er Høgskolen i Alta og Høgskolen i Sogndal blitt benevnt Finnmark DH og Sogn og Fjordane DH. De to sistnevnte skolene er kombinerte lærerskoler og distriktshøgskoler. I denne undersøkelsen har vi bare spurt lærere ansatt ved distriktshøgskolen.

kvalifisert. Det er ikke tilstrekkelig med bare kontakt med forskningsmiljøer, lærerne må selv delta i slik aktivitet. Den nære forbindelse mellom forskning og høgre utdanning er blitt uttrykt på følgende vis:

Så kan de kalle meg så finakademisk og så konvensjonell som de vil, både unge og eldre, men det er ei alvorleg overtyding eg har fått gjennom mange års forskningsarbeid, at på lengre sikt er det uråd å drive god, fullverdig, "opp til augneblinken" undervisning berre på det ein har lese av andre. Fordøyinga av lesefrukter blir alltid sekundærmat for læraren og tertiærmat for eleven. Difor meiner eg at vi seinare, for det vert vanskeleg no til å byrja med - må insistere på, halde fast på det målet at vi må ha forskning ved distriktshøgskulen. ⁶⁾

b) Studentene vil lære mer dersom de kommer i kontakt med forskning.

Kirke- og undervisningsdepartementet har framholdt at en i høgre utdanning bør legge vekt på arbeidsformer som er metodisk utfordrende ved at de krever selvstendig tenkning, evne til samarbeid og på andre måter nærmer seg den arbeidssituasjon studenten vil møte etter studiet. Det er vidare blitt påpekt at dette bl.a. kan oppnås ved å legge vekt på forsknings- og utviklingsoppgaver tilpasset nivået på de forskjellige trinn av studiet. Det heter vidare at:

For studentene er det ikke bare av betydning å få kjennskap til de mest mulig aktuelle forskningsresultater. Vel så viktig er det at de helt fra de første trinn i studiet får innblikk i forskningens metodikk. Det gjelder bl.a. å kunne vurdere kritisk tidlige forskningsresultater, å sette opp en problemstilling som gir mening og er praktisk mulig å behandle, å samle inn relevante data og vurdere dem så objektivt som mulig enten de stemmer med forskerens eget utgangspunkt eller ikke, og i presentasjonene av stoffet å skille klart mellom fakta og vurderinger, slik at også leseren kan foreta en selvstendig vurdering av de foreliggende fakta. Denne side av forskningen bør inngå i undervisningen både ved universitetene og i distriktshøgskolesystemet. ⁷⁾

6) Referert fra Sandvand, op.cit. s. 107. Foren generell diskusjon av forholdet mellom undervisning og forskning, se f.eks. Bengt Abrahamson: Forskningsanknytning. Om sambandet mellan forskning och grundutbildning. UHÄ-rapport 1977:10.

7) St.meld. nr. 17 (1974/75). Om den vidare utbygging og organisering av høgre utdanning, s. 62.

Tidligere Kirke- og undervisningsminister Kjølvs Egeland har hevdet at det er behov for forskning knyttet til undervisningen ved de regionale høyskoler og at dette kanskje er den viktigste begrunnelsen for hvorfor høyskoler samtidig bør være forskningssteder:

Studentene må få anledning til en virksomhet som gir forskningsmetodisk innsikt og som gir dem anledning til selv å arbeide med data på kritisk og forstandig måte. Det er viktig at studentene lærer at det foregår forskning og at den stadig fremskaffer ny viten, og at de gjennom et langt liv kan og må trekke nytte av den viten som bygges opp. Det er sagt av mange før, men det er viktig stadig å minne oss selv om at de unge mennesker som begynner som studenter i dag skal ha en arbeidsdag som strekker seg forbi år 2020. Derfor vil det være helt sentralt at det skapes slike holdninger, slik innsikt og en slik kunnskapsbasis at de selv kan følge med og ikke minst motiveres til å følge med og holde sin kunnskap ajour.⁸⁾

c) En vil rekruttere og beholde dyktige lærere dersom distriktshøgskolene tilbyr gode forskningsmuligheter.

Et annet motiv for å gå inn for forskning i distriktshøgskolesystemet har vært hensynet til rekrutteringen av lærere. Det er blitt hevdet at det vil være lettere å få dyktige folk til skolene dersom de stilles i utsikt gode forskningsmuligheter.⁹⁾

Noe av den samme tankegangen ble lagt til grunn for opprettelsen av høyskolelektorstillinger. Kirke- og undervisningsdepartementet hevdet bl.a. at:

Den forskningsverksemda som er tilmåta behov i regionen har sin base ved høyskolane i distrikta. Forskinga er ikkje berre eit grunnlag for undervisning, men tener og til å styrke lokalsamfunna, slik Stortinget ved fleire høve har understreka. For betre å kunne oppnå dette bør det opprettast ei ny stillingsgruppe. Dermed kan vi sikre at fagfolk med kompetanse på høgt nivå innan forskning og anna fagleg verksemd finn sin plass i dei regionale høyskolane. Ikkje mindre viktig er det for høyskolane å halde på slike folk.¹⁰⁾

8) Foredrag, Forskerforbundets seminar, Hurdalsjøen 21.4.1977.

9) Jfr. Sandvand, op.cit. s. 109.

10) St.prp. nr. 1 (1978-79) Kirke- og undervisningsdepartementet, s. 86.

- d) Lærerpersonalet er forskningskvalifisert og denne kompetansen bør tas vare på.

En annen begrunnelse for å innføre forskning ved distriktshøgskolene, har vært at lærerpersonalet er forskningskvalifisert og at det er viktig å gjøre bruk av denne kompetansen. Tidligere Kirke- og undervisningsminister Kjølsvold Egeland har uttrykt seg på denne måten:

Mange har stilt spørsmålet om et land som Norge har råd til å desentralisere forskningsvirksomheten i så utstrakt grad som det nå er lagt opp til. Jeg vil snu dette resonnementet på hodet: Har vi med vår knapphet på fagfolk innen mange felt råd til å la være å gi dem det ofte beskjedne tilskott av penger og tid som skal til for at deres kvalifikasjoner kan nyttes også utenfor den daglige undervisning? Har vi råd til å la deres evne og iver og vilje til å vinne ny kunnskap eller til å bearbeide nytt materiale være ubrukt? Gjennom Stortingets behandling av forskningsmeldingen er det politiske svar på disse spørsmålene gitt, slik at denne diskusjonen hører fortiden til. ¹¹⁾

- e) Enkelte fag er nye og må selv framskaffe forskningsresultatene.

En viktig målsetting for distriktshøgskolene var å ta opp fag som det var behov for og som det ikke ble gitt undervisning i ved universiteter og høyskoler. I enkelte av disse fagene er undervisningsmaterialet mangelfullt og må i stor grad utvikles av lærerpersonalet selv. På visse områder finnes det ikke forskningsresultater som kan formidles i undervisningen. Slik kunnskap må framskaffes gjennom egenaktivitet. Et eksempel er Reiselivsstudiet ved Oppland DH:

Reiselivsstudiet er et nytt studium, et nytt fagfelt på mange måter, og "pensum" er enda tildels dårlig dekket med utskrevet lærestoff. De nærmeste årene vil det bli vanskelig å sondre mellom undervisnings- og forskningsvirksomhet, da forskningsarbeidet i stor grad vil sentreres om fagområder med dårlig stoffdekning og derfor vil komme undervisningen til gode.

11) Foredrag, Hurdalsjøen 21.4.1977.

Et annet eksempel er studiet i ledelse av mindre bedrifter ved samme distriktshøgskole. Her er det pekt på at:

Det trengs forskning for å vite hva småbedriftsledelse er for noe. Skal et slikt studium kunne gi en skikkelig undervisning må det drives forskning på området.

f) Det er viktig å drive forskning på regionale problemer.

Det er blitt en politisk målsetting å desentralisere forskningsvirksomheten. Regionenes problemer skal i større grad enn hva som er tilfelle i dag belyses ved hjelp av forskning. På dette området er de regionale høgskolene tiltenkt en viktig oppgave. Så tidlig som i 1974 ga Kirke- og undervisningsdepartementet distriktshøgskolene anerkjennelse for deres regionale engasjement:

Departementet finner grunn til å nevne den aktivitet i form av faglig utviklingsarbeid, utredningsarbeid og forskningsvirksomhet som alt har foregått ved distriktshøgskolene i prøveperioden. Denne aktiviteten har ofte fått form av lokale utredninger i tilknytning til distriktshøgskolenes nærmiljø, både i næringsliv og den offentlige sektor. Slik virksomhet har tilført både distriktshøgskolen og regionen verdifull ny innsikt. Det er åpenbart at lærerkreftene og studentene ved distriktshøgskolene alt etter kort tids drift utgjør et fagmiljø som regionen drar nytte av akkurat som lærerskoler o.l. mange steder. 12)

Fra distriktshøgskolehold ble det pekt på at forskning om regionale problemer best blir ivaretatt dersom den blir drevet av forskere som er bosatt i regionen:

Man må leve i regionen og være en del av regionen for å kunne identifisere seg med regionens problemer. Det er denne identifikasjonen som i stor grad bestemmer hva folk skal forske på. Jeg tror det er vanskelig for forskere i Oslo å engasjere seg i Nord-Norges problemer.

12) St.meld.nr. 17 (1974/75). Om den videre utbygging og organisering av høgere utdanning, s.62.

g) Distriktshøgskolene skal formidle forskningsresultater til regionene.

Distriktshøgskolenes rolle som forskningsformidlere er også blitt framhevet.¹³⁾ Institusjoner som fylkeskommunene, kommuner og bedrifter har behov for å få tilført kunnskap som de selv vanskelig kan framskaffe. I denne sammenheng kan distriktshøgskolen med sin ekspertise ha en viktig funksjon som formidlingsledd mellom de store forskningssentra og aktuelle brukere i regionen. Mange regionale problemer vil antakeligvis kunne la seg løse på bakgrunn av allerede eksisterende kunnskap, uten at nye forskningsprosjekter blir satt i gang. Fra distriktshøgskolehold er det imidlertid blitt pekt på at en slik formidlingsfunksjon krever god kontakt med forskningsinstitusjoner og oversikt over aktuelle forskningsfelter. Dette kan best oppnås gjennom aktiv deltakelse i forskning og distriktshøgskolen bør derfor engasjere seg i slik virksomhet.

Det framgår at argumentene for distriktshøgskolene som forskningssteder stort sett faller inn under to hovedpunkter. For det første at undervisningen blir bedre gjennom tilknytning til aktiv forskning. For det andre at det er viktig å desentralisere norsk forskning, slik at regionale problemer i større grad kan bli belyst gjennom forskningsinnsats. Det er imidlertid noe usikkert i hvilken grad de ulike begrunnelser for å innføre forskning ved distriktshøgskolene har påvirket omfanget av slik aktivitet. Det er mye som tyder på at de ovenfornevnte argumentene mer har vært brukt for å legitimere og videreutvikle allerede eksisterende forskning enn som begrunnelser for å sette i gang slik virksomhet.

Den viktigste årsaken til at distriktshøgskolene har utviklet seg til forskningssteder, synes å være at lærerpersonalet allerede fra starten av skulle være forskningskvalifisert. Storparten av lærerne var motivert til å drive forskning og satte på eget initiativ relativt raskt i gang med en rekke prosjekter. På dette viset ble det også skapt en slags legiti-

13) Jfr. f.eks. Sissel Fredriksen: Arbeidsrapport om samfunnsrettet forskningsformidling. Hovedkomiteen for norsk forskning, 1978, og Forskningsformidling: Rapport fra et utvalg. Hovedkomiteen for norsk forskning, 1978.

tet for distriktshøgskolen som forskningssted. Kirke- og undervisningsminister Kjølsv Egeland har beskrevet denne utviklingen på følgende måte:

Synet på forskning ved distriktshøgskolene har skiftet noe. Da undervisningen kom i gang i 1969, rådet det et restriktivt syn i denne sak, mest ut fra ressurs-hensyn. Endringer har skjedd ikke minst ved at kvalifiserte folk - også forskningskvalifiserte - rykket inn i distriktshøgskolene og la fram sine synsmåter på og krav om forskning - og dokumenterte gjennom sin virksomhet at forskning og utviklingsarbeid lot seg utføre i miljøer som var mindre enn, og i sin sammensetning forskjellig fra, universiteter og etablerte høgskoler. De viste at distriktshøgskolene ikke bare kunne gjøre de samme ting på andre steder, men at deres beliggenhet gjorde at forskere fikk øye på andre problemstillinger enn tidligere. Slik har distriktshøgskolens ansatte ved sitt nærvær og virke bidratt til å etablere og rettferdiggjøre hjemstavnrett i forskningssystemet, og rett til delaktighet i forskningsmidlene. ¹⁴⁾

Det er imidlertid også blitt fremmet en rekke motforestillinger mot utviklingen av distriktshøgskolene til forskningssteder. For det første er det blitt hevdet at fagmiljøene ofte vil bli for små til å frambringe forskning av høy kvalitet. For det andre at det vil bli for dyrt å bygge ut distriktshøgskolene til fullverdige forskningsinstitusjoner. Fra universitetshold er det i tillegg uttrykt bekymring for spredningen av forskningsmidler på stadig flere institusjoner og miljøer:

Norge satser ikke spesielt meget på forskning. Jeg unner distriktshøgskolene og deres staber egnet forskningsforankring. Men jeg ville beklage en utvikling hvor totalsatsingen på forskning ikke økes i synderlig grad, men hvor midlene spres i en slik grad at universitetsmiljøene ville lide. Jeg tror ikke vi vil være tjent med en utvikling hvor våre 4 tradisjonelle universiteter stagnerer eller går tilbake hva forskningsomfang, forskningskvalitet og forskningsrelatert undervisning angår. Jeg tror ikke vi vil være tjent med en utvikling i retning av fremvekst av en hel serie mikrouniversiteter - parallelt med skrumpning av de tradisjonelle universitetene. - Enten man liker det eller ei, krever genuin universitetsvirksomhet, med fagbredde og solid forskningsforankring en betydelig grad av konsentrasjon - og meget store investerings- og driftssummer. Dette gjelder spesielt, men ikke bare de utstyrsdyre sektorer som realfag, teknologi, biologi og medisin. ¹⁵⁾

14) Foredrag, Hurdalsjøen 21.4.1977.

15) Rektor Bjarne Waaler: Har vi fått et riktig samspill mellom universitet og distriktshøgskole når det gjelder forskning og undervisning? Foredrag på møte i Fellesrådet for parlamentarikere og vitenskapsmenn, 17. januar 1979.

II PERSONALETS BAKGRUNN

Vi skal i dette kapitelet gi en oversikt over antall undervisningsstillinger ved distriktshøgskolene samt personalets bakgrunn, alder og kjønn. Rekrutteringen av personale til distriktshøgskolene er blitt ansett som svært viktig, bl.a. fordi de enkelte lærere i oppbyggingsperioden har hatt stor innflytelse på utviklingen av institusjonene. Kirke- og undervisningsdepartementet gikk tidlig inn for at det burde stilles de samme kompetansekrav til lærerpersonalet ved distriktshøgskolene som til universitetslærere på tilsvarende nivå. Universitetenes praksis med faglig sakkyndige uttalelser ved tilsetninger i vitenskapelig stillinger ble regnet som tjenlig også ved distriktshøgskolene. Departementet lot imidlertid også til å mene at andre kvalifikasjoner enn erfaring fra og anlegg for forskning burde tillegges vekt, men uten å definere dette nærmere.¹⁾

2.1. Undervisningsstillinger ved distriktshøgskolene.

Distriktshøgskolene hadde i begynnelsen to kategorier undervisningsstillinger, undervisningsleder og høgskolelektor. I løpet av prøveperioden skjedde det etter mønster fra universitetet en differensiering av stillingsstrukturen. For å fremme rekrutteringen ble det i 1972 opprettet stipendiatstillinger. Året etter ble ordningen med førstelektorater innført for å gi lærere større avansementsmuligheter. Høgskolelektorene har senere endret navn til amanuensis og er plassert i samme lønnsplan som universitetsamanuenser. Fra 1979 av har distriktshøgskolene fått faglige toppstillinger; høgskoledosenter.

Tabell 2.1. viser at lærerstaben har økt jevnt siden starten, fra 55 i 1970 til 361 i 1980. I 1980 har distriktshøgskolene 7 høgskoledosenter, 31 undervisningsledere, 308 amanuenser/førsteamanuenser og 15 stipendiatater. Tallet på besatte stillinger har imidlertid hele tiden vært lavere enn de som er opprettet. Grunnen til dette har hovedsaklig vært tilbakeholding av stillinger, mangel på kvalifiserte søkere og tilsettingsprosedyrens varighet.

1) Jfr. St.prp.nr. 136 (1968/69). Om prøvedrift med distriktshøgskolar.

Tabell 2.1. Antall undervisningsstillinger ved distriktshøgskolene 1970-1980. 2)

Stillingskategori	1970	1972	1974	1976	1978	1980
Høgskoledosent	-	-	-	-	-	7
Undervisningsleder	8	22	22	30	30	31
Amanuensis/ førsteamanuensis ³⁾	47	121	183	212	263	308
Stipendiat	-	8	12	14	14	15
N	55	151	217	256	307	361

Tabell 2.2. viser antall undervisningsstillinger ved de enkelte distriktshøgskolene i 1980. Det framgår at antall lærere varierer mye fra skole til skole. Rogaland DH har flest stillinger; 62, mens Østfold DH, Finnmark DH og Sogn og Fjordane DH har færre enn 20. Hedmark DH kom i gang med undervisningen høsten 1979 og er ikke med i undersøkelsen. Nord-Trøndelag DH er blitt tildelt 3 undervisningsstillinger for 1980, og det første studentopptaket er planlagt høsten 1981.

2) Kilde: St.prp. nr. 1 (1970/71) - (1979/80) Kirke- og undervisningsdepartementet.

3) 25% av personalet i amanuensisgruppen var førsteamanuenser i 1979. Kilde: NAVF's utredningsinstitutt.

Tabell 2.2. Antall undervisningsstillinger ved de enkelte distriktshøgskolene i 1980.⁴⁾

Distriktshøgskole	Høgskole- dosent	Undervisnings- leder	Amanuensis/ førsteaman.	Stipen- diat	N
Agder DH	1	6	46	3	56
Rogaland DH	1	6	53	2	62
Molde DH	1	3	24	-	28
Volda DH	-	2	27	-	29
Telemark DH	1	4	38	2	45
Oppland DH	1	1	32	2	36
Nordland DH	2	4	33	4	43
Østfold DH	-	2	15	2	19
Finnmark DH	-	1	13	-	14
Sogn og Fjordane DH	-	1	16	-	17
Hedmark DH	-	1	6	-	7
Nord-Trøndelag DH	-	-	3	-	3
N	7	31	306 ⁵⁾	15	359

2.2. Personalets alder, fagtilknytning og kjønn.

Tabell 2.3. gir en oversikt over lærerpersonalets aldersfordeling. Bare de av lærerne som besvarte spørreskjemaet er inkludert. Det framgår at det er en relativt ung lærerstab som er rekruttert til distriktshøgskolene. Hele 75% av personalet var yngre enn 40 år i 1979. Bare 4% var eldre enn 50 år. Til sammenligning var 56% av det samlede lærerpersonalet i universitets- og høgskolesektoren i 1977 under 40 år. 21% var over 50 år.⁶⁾ Denne skjeve aldersstrukturen kan på lang sikt virke dempende på nyrekrutteringen til distriktshøgskolene. Hittil har dette i hovedsak skjedd gjennom utvidelse av antall undervisningsstillinger. Denne stillingsekspansjonen vil imidlertid etter all sannsynlighet avta i årene framover.

4) Kilde: St.prp. nr. 1 (1979/80) Kirke- og undervisningsdepartementet.

5) 2 stillinger ikke fordelt.

6) FOU statistikk 1977. Forsknings- og utviklingsarbeid. Utgifter og personale. Separat tabellvedlegg, tabell T15.

Tabell 2.3. Aldersfordeling for lærerpersonalet ved distriktshøgskolene i 1979.

Alder	Antall	Prosent
Under 30 år	9	4
30 - 39 år	180	71
40 - 49 år	54	21
Over 50 år	11	4
N	254	100

Tabell 2.4. viser antall lærere ved de ulike distriktshøgskolene etter fagområde. Vi har skilt mellom 4 fagområder; Samfunnsfag, Matematisk/naturvitenskapelige fag, Humanistiske fag og Økonomisk/administrative fag. Bakgrunnen for denne inndelingen er at vi tror at nettopp disse 4 kategoriene best gjenspeiler den faglige virksomheten ved distriktshøgskolene. Det må imidlertid påpekes at en del studier er tverrfaglige og har elementer fra flere av de fire fagområdene. Lærerne er klassifisert etter det fagområde hvor de er ansatt, ikke etter utdanning.

Tabellen viser at det er flest lærere ansatt ved det samfunnsvitenskapelige fagområdet og færrest innenfor humanistiske fag. Tabellen viser også tydelig forskjellen mellom distriktshøgskolene med hensyn til fagområder. Ved de eldre skolene ser vi at hverken Volda DH eller Oppland DH har matematisk/naturvitenskapelige fag. Volda DH har heller ikke økonomisk/administrative fag, mens Molde DH mangler humanistiske fag. Det eneste fagområdet som er representert ved alle distriktshøgskolene er samfunnsfag.

I 1979 hadde 34 distriktshøgskolelærere doktorgrad, Ph.D., licenciatgrad eller tilsvarende.⁷⁾ Dette tilsvarer 10% av lærerpersonalet. Den tilsvarende andelen for hele universitets- og høgskolesektoren var i 1977

7) Jfr. Norges Statskalender 1980.

Tabell 2.4. Antall lærere ved distriktshøgskolene etter fagområde.⁸⁾

Distriktshøgskole	Samfunns- fag	Mat./nat. fag	Humanistiske fag	Øk./adm. fag	N
Agder DH	6	17	10	12	45
Rogaland DH	11	12	5	10	38
Molde DH	2	6	-	8	16
Volda DH	14	-	14	-	28
Telemark DH	4	14	14	8	40
Oppland DH	19	-	4	9	32
Nordland DH	13	7	2	11	33
Østfold DH	2	2	-	4	8
Finnmark DH	1	3	1	-	5
Sogn og Fjordane DH	4	5	-	-	9
N	76	66	50	62	254

27%.⁹⁾ Ved tolkningen av disse tallene er det imidlertid viktig å ta hensyn til to forhold. For det første at lærerstaben ved distriktshøgskolene er yngre enn hva som er tilfelle innen universitetssektoren. For det andre at hoveddelen av norske doktorgrader blir avlagt innen medisin, teknologi, matematikk og naturvitenskap; dvs. fagområder som er relativt beskjedent representert ved distriktshøgskolene.

Når det gjelder fordelingen av lærere på kjønn, må denne anses som ekstremt skjev. I 1979 var 24 kvinner ansatt ved distriktshøgskolene.¹⁰⁾ Dette tilsvarer en kvinneandel på 7%. Til sammenligning var 14% av det vitenskapelige personalet i universitets- og høgskolesektoren i 1977 kvinner.¹¹⁾

8) Klassifikasjon av studieretninger på fagområde er gjengitt i Vedlegg IV

9) Kilde: NAVF's utredningsinstitutt.

10) Jfr. Norges Statskalender 1980.

11) FoU statistikk 1977. Forsknings- og utviklingsarbeid. Utgifter og personale. Separat tabellvedlegg, tabell T12.

2.3. Personalets yrkesbakgrunn.

Det må antas at tidligere forskererfaring vil ha stor betydning for personalets holdning til forskning og utredningsvirksomhet ved distrikthøgskolene. I tabell 2.5. har vi registrert tidligere stillinger av varighet et halvt år eller lenger. Tabellen summerer seg opp til mer enn 100%, da 54% av lærerne har hatt minst to tidligere stillinger. Tabellen viser at 15% av personalet har vært stipendiater, 31% har vært enten vitenskapelig assistent eller forskningsassistent, 26% har vært universitets- eller høgskolelærer og 12% har vært forskere. De fleste av disse stillingene krever vanligvis en selvstendig forskningsinnsats. Av tabell 2.6. går det fram at 151 av lærerne (60%) har innehatt en eller flere av disse stillingene. Personalet ved de matematisk/naturvitenskapelige fag skiller seg imidlertid klart ut fra resten av lærerpersonalet, ved at hele 74% av dem har hatt en tidligere stilling som stipendiat, vitenskapelig assistent, forsker eller universitets-/høgskolelærer.

Tabell 2.5. Personalets bakgrunn fra tidligere stillinger av varighet et halvt år eller lenger.

Stilling	Antall	Prosent
Ingen tidligere yrkeserfaring	31	12
Stipendiat	38	15
Vitenskapelig assistent/forskningsass.	78	31
Universitets-/høgskolelærer ¹²⁾	66	26
Forsker	30	12
Lektor/adjunkt	52	20
Offentlig administrasjon	52	20
Privat virksomhet	32	13
Andre stillinger	22	9

N = 254

12) Inkluderer også noen få stillinger ved andre regionale høyskoler.

Tabell 2.6. Antall lærere ansatt i tidligere stilling som stipendiat, vitenskapelig assistent, forskningsassistent, forsker eller universitets-/høgskolelærer etter fagområde.

Fagområde	Antall	Prosent
Samfunnsfag	43	57
Matematisk/naturvitenskapelige fag	49	74
Humanistiske fag	28	56
Økonomisk/administrative fag	31	50
N/ Gjennomsnittlig prosentandel	151	60

III. OMFANG AV FORSKNING OG UTREDNINGSVIRKSOMHET

I dette kapitelet skal vi gi en oversikt over omfanget og arten av forskning og utredningsvirksomhet ved distriktshøgskolene. Datamaterialet baserer seg i all hovedsak på opplysninger innhentet ved hjelp av spørreskjema. Hovedvekten vil bli lagt på en presentasjon av antall og type forsknings- og utredningsprosjekter, publisering av faglige arbeider og ekstern støtte til slik virksomhet. I tillegg til en slik deskriptiv oversikt, vil vi i en viss utstrekning referere normative synspunkter innen distriktshøgskolesystemet på skolenes forskningsprofil. Først skal vi imidlertid forsøke å plassere distriktshøgskolene i landets totale FoU-bilde.

3.1. Distriktshøgskolenes stilling i landets totale FoU-bilde.

Ifølge Forskningsrådenes Statistikkutvalg ble det i alt benyttet 2 716 mill.kr. til forsknings- og utviklingsarbeid i Norge i 1977. Dette utgjorde 1,43% av bruttonasjonalproduktet. Av disse midlene ble 33% anvendt innenfor universitets- og høgskolesektoren, 36% innenfor private og offentlige forskningsinstitutter, og 31% ved næringslivets laboratorier.¹⁾

Tabell 3.1. viser FoU-utgifter ved de enkelte lærestedene i 1977. FoU-virksomheten i universitets- og høgskolesektoren er imidlertid nært knyttet til undervisning. Grensene er ofte diffuse og en fordeling av virksomheten mellom FoU-virksomhet og annen virksomhet må derfor baseres på skjønn.²⁾ Det framgår av tabellen at distriktshøgskolene samlet benyttet 23 mill. kr. til FoU-virksomhet. Dette svarte til 3% av de totale FoU-utgiftene i universitets- og høgskolesektoren. Det vil si at av landets totale FoU-utgifter i 1977 ble under 1% benyttet ved distriktshøgskolene.

1) Jfr. FoU-statistikk 1977.

2) For definisjoner, vurdering av materialets pålitelighet etc., vises til publikasjonen.

Tabell 3.1. FoU-utgifter ved de enkelte lærestedene i 1977.³⁾

Lærested	FoU-utgifter Mill.kr.	% av totale utgifter ved lærestedet	% av totale FoU-utgifter i U&H sektoren
Universitetet i Bergen	174	47	19
Universitetet i Oslo	310	43	34
Universitetet i Tromsø	88	52	10
Universitetet i Trondheim	192	44	21
Vitenskapelige høgszkoler	120	49	13
Distriktshøgszkoler	23	26	3
Sum	907	45	100

For universitets- og høgszkolesektoren som helhet ble 45% av de totale utgiftene registrert som FoU-utgifter. For universiteter og vitenskapelige høgszkoler var denne andelen 46% og for distriktshøgszkolene 26%. Høyeste FoU-andel hadde Norges Landbrukshøgszkole med 65%. Det var imidlertid store forskjeller i fordelingen av FoU-utgiftene på drifts- og kapitalutgifter mellom lærestedene.

I 1977 var nær 24.000 personer engasjert i FoU-virksomhet i Norge. Av disse hadde 10.800 eller 45% universitets- eller høgszkoleutdanning. 5.600 av de sistnevnte arbeidet innenfor universitets- og høgszkolesektoren. Til sammenligning hadde distriktshøgszkolene i 1977 et lærerpersonale på tilsammen 290 personer.

Vi ser altså at distriktshøgszkolene er svært små i landets totale FoU-bilde. Dette er også delvis tilfelle når vi ser på distriktshøgszkolenes andel av FoU-utgiftene i de enkelte fylkene i 1977. I Telemark ble anslagsvis 2-3% av de totale FoU-utgiftene registrert ved distriktshøgszkolen, i Vest-Agder, Rogaland (inklusive Rogalandsforskning), Nordland og Oppland mellom 10 og 15%. Møre og Romsdal distriktshøgszkole lå noe høyere med en andel på ca. 20-25% av utgiftene til forsknings- og utviklingsarbeid i fylket.⁴⁾

3) FoU-statistikk 1977, tabell 17.

4) Kilde: NAVF's utredningsinstitutt.

3.2. Forsknings- og utredningsprosjekter.

Lærerpersonalet ved distriktshøgskolene ble bedt om å gi en del opplysninger om prosjekter i 1979 som de ville karakterisere som forskning eller utredningsvirksomhet.⁵⁾ Utarbeidelse av materiale utelukkende til bruk i undervisningen er holdt utenfor. Tabell 3.2. viser at det til sammen ble registrert 200 prosjekter. Av disse ble 41 registrert ved Agder DH, mens bare 4 ble registrert ved henholdsvis Østfold DH og Finnmark DH. Forskjellene mellom skolene reflekterer imidlertid ikke bare ulik størrelse og forskningsintensitet, men også ulik svarprosent ved de ulike skolene. De enkelte prosjektene varierer også i omfang. Mens det for noen prosjekters vedkommende utføres arbeid som tilsvarer flere årsverk pr. år, og som strekker seg over flere år, krever andre en relativt liten arbeidsinnsats.

Tabell 3.2. Antall registrerte prosjekter ved de enkelte distriktshøgskolene våren 1979.

Distriktshøgskole	Antall	Prosent
Agder DH	41	21
Rogaland DH ⁶⁾	22	11
Molde DH	11	6
Volda DH	26	13
Telemark DH	35	18
Oppland DH	30	15
Nordland DH	21	11
Østfold DH	4	2
Finnmark DH	4	2
Sogn og Fjordane DH	6	3
N	200	100

5) Vedlegg V gir en oversikt over registrerte forsknings- og utredningsprosjekter ved distriktshøgskolene våren 1979.

6) En del av de prosjektene som her er registrert ved Rogaland DH ble formelt utført ved Rogalandsforskning.

Tabell 3.3. viser antall lærere, antall lærere med prosjekt og totalt antall prosjekter etter fagområde. Det går fram av tabellen at 60% av lærerne som besvarte spørreskjemaet hadde minst ett forsknings- eller utredningsprosjekt våren 1979.⁷⁾ Flest prosjekter var det innenfor samfunnsfag og færrest innenfor de humanistiske fagområder. Tabellen viser også at forskningsaktiviteten, målt ut fra antall lærere med prosjekt, var størst innenfor samfunnsfagene. Av disse lærerne hadde 75% ett eller flere prosjekter, mens de tilsvarende tallene for de matematisk/naturvitenskapelige fagene var 56%, de humanistiske fagene 52% og de økonomisk/administrative fagene 52%. Når det gjelder humanistiske fag, kan det til sammenlikning nevnes at i 1977 hadde 70% av alle landets forskere innenfor dette fagfeltet prosjekter.⁸⁾

Tabell 3.3. Antall lærere, antall lærere med prosjekt og totalt antall prosjekter etter fagområde våren 1977.

Fagområde	Antall lærere	Antall lærere m/prosjekt	% lærere m/prosjekt	Antall prosjekter
Samfunnsfag	76	57	75	74
Mat./nat. fag	66	37	56	51
Humanistiske fag	50	26	52	32
Øk./adm. fag	62	32	52	43
N/Gj.sn. prosentandel	254	152	60	200

Vi har også undersøkt om det var noen forskjell i forskningsaktivitet mellom henholdsvis lærere med og uten forskerbakgrunn og mellom lærere i faste og midlertidige stillinger. Resultatet går fram av tabell 3.4. og tabell 3.5.

7) I 1974 oppga en tilsvarende stor andel av personalet ved distrikthøgskolene å ha vært engasjert i forsknings- eller utredningsvirksomhet i tidsrommet 1972-74. Jfr. Sandvand: op.cit.

8) Jfr. Humanistisk forskning. Prosjektkatalog 1977. NAVF's utredningsinstitutt 1977.

Tabell 3.4. viser prosentvis antall lærere med prosjekt etter tidligere stilling. Vi ser at det var flere av lærerne med forskerbakgrunn⁹⁾ (66%) som hadde prosjekt våren 1979 enn de av lærerne uten slik bakgrunn (50%). For alle fagområder unntatt det matematisk/naturvitenskapelige var det en markert forskjell i forskningsaktivitet. Når det gjelder samfunnsfag, drev 64% av personalet uten forskerbakgrunn forsknings- og utredningsvirksomhet, mens dette var tilfelle for hele 84% av personalet med slik bakgrunn.

Tabell 3.4. Antall lærere med prosjekt etter tidligere stilling. Prosenttall.

Fagområde	Lærere uten forskerbakgrunn	Lærere med forskerbakgrunn
Samfunnsfag	64	84
Mat./naturvitenskapelige fag	53	57
Humanistiske fag	41	61
Økonomisk/administrative fag	42	61
Gjennomsnittlig prosentandel	50	66

N = 254

Tabell 3.5. viser dessuten at forskningsaktiviteten var noe større blant de fast ansatte lærerne ved distriktshøgskolene, enn de som var midlertidig ansatt og vikarer. Mens 63% av de fast ansatte lærerne hadde minst ett prosjekt våren 1979, var dette tilfelle for 58% av de midlertidig ansatte og 39% av vikarene.

9) Dvs. distriktshøgskolelærere som har hatt en tidligere stilling som stipendiat, vitenskapelig assistent, forskningsassistent, forsker eller universitets-/høgskolelærer.

Tabell 3.5. Antall lærere med prosjekt etter stillingsforhold våren 1979.

Stillingsforhold	Antall lærere	Antall lærere med prosjekt	% lærere med prosjekt
Fast	198	124	63
Midlertidig	33	19	58
Vikar	23	9	39
N/ Gj.sn. prosentandel	254	152	60

3.3. Publikasjon av faglige arbeider.

Lærerpersonalet ble bedt om å oppgi publiserte faglige arbeider i tidsrommet 1.1.1978 - 1.6.1979. Det viste seg at 111 lærere (44%) hadde publisert minst ett faglig arbeid i dette tidsrommet. 21% av lærerne hadde gitt ut ett arbeid, mens 10% hadde publisert minst tre faglige arbeider. Publiseringsaktiviteten var høyest blant dem som hadde forsknings- eller utredningsprosjekt våren 1979. 52% av disse lærerne hadde utgitt minst ett arbeid i den nevnte perioden. Grunnlagsmaterialet viser ellers relativt liten forskjell mellom fagområdene. Av det totale antall lærere var det imidlertid noen flere innenfor samfunnsfag som hadde publisert arbeider (50%).

Tabell 3.6. viser at det ble publisert 223 faglige arbeider i tidsrommet 1.1.1978-1.6.1979 av de 254 lærerne som besvarte spørreskjemaet. Den vanligste publikasjonsformen var artikkel i bok eller tidsskrift og arbeid utgitt ved distriktshøgskole. De fleste skolene har en egen skriftserie, og 44% av de faglige arbeidene ble publisert på denne måten. 13% av arbeidene ble utgitt som bok på forlag. Det går videre fram av tabellen at 76% av publikasjonene ble skrevet på norsk. 24% var på fremmed språk, i hovedsak engelsk.

Tabell 3.6. Antall faglige arbeider publisert av lærere ved distrikthøgskolene i perioden 1.1.1978 - 1.6.1979.

Publikasjonsform	Antall	Prosent
Bok på forlag	28	13
Artikkel i bok eller tidsskrift	96	43
Arbeid utgitt ved distriktshøgskole	99	44

Totalt antall publikasjoner	223	100

Publikasjoner på norsk	169	76
Publikasjoner på fremmed språk	54	24

Totalt antall publikasjoner	223	100

Tabell 3.7. viser antall publikasjoner etter fagområde. Det går for det første fram at lærerpersonalet ved samfunnsfag hadde publisert langt flere faglige arbeider enn personalet ved de andre fagområdene. For det andre viser tabellen forskjeller mellom fagområdene med hensyn til publiseringsspråk. Mens 39% av de faglige arbeidene innenfor matematisk/naturvitenskapelige fag ble utgitt på fremmed språk, gjaldt dette for 16% av publikasjonene innefor det humanistiske fagområdet.

Tabell 3.7. Antall faglige arbeider publisert av lærere ved distrikthøgskolene i perioden 1.1.1978 - 1.6.1979 etter fagområde.

Fagområde	Antall publikasjoner	% publikasjoner på fremmed språk
Samfunnsfag	90	21
Matematisk/naturvitenskapelige fag	38	39
Humanistiske fag	37	16
Økonomisk/administrative fag	58	24
N/ Gjennomsnittlig prosentandel	223	24

Lærerpersonalet ble i tillegg bedt om å oppgi antall foredrag som var holdt i en faglig sammenheng i det samme tidsrom. Undervisning og kurs-

virksomhet ble ikke tatt med. Det viste seg at 37% av lærerne hadde holdt minst ett foredrag i løpet av 1978 og første halvdel av 1979. Av de lærerne som hadde prosjekt våren 1979 hadde 47% holdt minst ett foredrag i det nevnte tidsrom. Noen få av lærerne kunne dessuten vise til en relativt omfattende foredragsvirksomhet. Det totale antall foredrag kan ikke oppgis nøyaktig på grunnlag av de opplysninger som er gitt på spørreskjemaet, men vi vil anslå antallet til omlag 200.

3.4. Forskningstype og regiontilknytning.

3.4.1. Normative synspunkter.

Spørsmålet om hvilken forskningsprofil distriktshøgskolene skal utvikle har vært drøftet en rekke ganger. En gjennomgang av offentlige dokumenter i forbindelse med opprettelsen av distriktshøgskolene, viser at det nye skoleslaget opprinnelig var tiltenkt mer en formidlingsfunksjon enn en selvstendig forskningsrolle. Etter hvert ble likevel holdningen til forskning ved distriktshøgskolene noe mer positiv. Eventuell forskningsvirksomhet burde imidlertid være rettet mot problem- og emneområder i de regioner hvor skolene var plassert. I den forbindelse kunne en tenke seg utredninger og anvendt forskning utført som oppdrag for regionale og lokale organer. Ved å utvikle en ekspertise på dette feltet skulle skolene representere en ressurs for distriktene. Virksomheten ved distriktshøgskolene skulle således være et alternativ til den teoretiske og disiplinorienterte universitetsforskningen.¹⁰⁾

I tråd med det endrede syn på forskning ved distriktshøgskolene, har imidlertid Kirke- og undervisningsdepartementet pekt på at det ikke må settes for trange grenser for den faglige aktivitet i dette skoleslaget.¹¹⁾ Tidligere statsråd Egeland har likeledes uttalt at distriktshøgskolene må kunne ta opp ulike forskningsoppgaver:

10) Jfr. Ole Johan Sandvand: Forskning ved distriktshøgskolene - en oversikt over uttalte målsettinger i offentlige organer. Notat nr. 9/1974, NAVF's utredningsinstitutt.

11) St. meld. nr. 17 (1974-75). Om den videre utbygging og organisering av høgre utdanning, s. 63.

Jeg nevner dette i håp om å komme en diskusjon i forkjøpet om regionale høyskoler "skal være avskåret" fra å drive grunnforskning. Noen har også uttrykt frykt for en regional tvangstrøye hva forskningsvirksomheten ved distriktshøgskolene angår. Jeg ser disse og lignende spørsmål mest som praktiske og økonomiske problemer. Og det vil være store variasjoner mellom ulike fag. Like så lite som en høyskolelektor "har krav på" det utstyr han måtte ønske seg for å drive den forskning han helst ville, like lite er det noen prinsipiell avgrensning for hva slags faglige aktiviteter han eller hun kan drive, når høyskolen har ressurser, eller dette kan skaffes gjennom ekstern finansiering f.eks. gjennom forskningsrådene. 12)

Kirke- og undervisningsdepartementet har imidlertid også hevdet at med de begrensede ressurser som er til rådighet, er det urealistisk å ta sikte på å bygge opp teknologisk og naturvitenskapelig forskningsvirksomhet av den mest omkostningskrevende art ved distriktshøgskolene. Særlig eksperimentell forskning innen teknikk og naturvitenskap krever svært avansert og kostbart utstyr. Det er blitt hevdet at innen slik forskning må de nasjonale ressurser stort sett samles i forskningssentra om norsk forskning skal ha muligheter til å frambringe resultater av noen vitenskapelig betydning. 13)

Kirke- og undervisningsdepartementets holdning til forskningsvirksomhet ved distriktshøgskolene synes således å være følgende: En viss forskningsaktivitet er ønskelig, og i første rekke bør slik virksomhet ta utgangspunkt i regionale problemer og emner. Distriktshøgskolene må imidlertid også ha anledning til å ta opp forskning av mer basal karakter såfremt dette ikke vil medføre anskaffelse av kostbart utstyr.

Intervjuer med ansatte ved de enkelte distriktshøgskolene synes å bekrefte at departementets synspunkter er de dominerende blant lærerpersonalet. Så og si samtlige lærere hevdet at distriktshøgskolene i første rekke burde konsentrere seg om regionale problemer. Det ble påpekt at det er

12) Foredrag, Hurdalssjøen 21.4.1977.

13) St. meld.nr. 17 (1974-75) s. 62-63.

først og fremst på dette området at distriktshøgskolene kan yte viktige bidrag innen norsk forskning:

Nettopp på grunn av den geografiske plassering har en her muligheten til å få øye på problemstillinger som universitetene ikke har tatt opp. Distriktshøgskolen kan således utvikle seg til en ressurs for den region den er plassert i.

Det ble videre hevdet at store grunnforskningsprosjekter burde legges til større forskningsmiljøer:

Akademisk grunnforskning blir best ivaretatt på universitetene. Der er de beste faglige miljøene, og der er de faglige toppene.

På den annen side synes det å være en like entydig oppfatning blant de intervjuede at distriktshøgskolen også må kunne ta opp mer generelle problemer. Det ble pekt på at et rigid skille mellom grunnforskning og anvendt forskning ikke er mulig å gjennomføre i praksis:

Selv i enkle utredningsoppgaver vil en snart støte på grunnleggende teoretiske problemer. Skulle en bare drive med anvendt forskning og utredningsarbeid ville dette være en hemsko for det faglige miljøet.

Det ble videre hevdet at regional forskning også kan være grunnforskning, og at dette skillet mellom forskningstyper i mange tilfeller var kunstig. Et annet synspunkt var at lærerne i utgangspunktet måtte få ta opp forskningsoppgaver de var personlig interessert i:

Forskning er også noko som går best når ein arbeider med interesse som drivkraft, derfor ligg det i sakas natur at dei personlege interessene i faget vil spele ei stor rolle i valet av forskningsoppgåver. Det kan dreie seg om t.d. analyse av tyske og engelske forfattarar, gjerne med ei spesielt feministisk interesse, syntaktiske problem i det tyske språket, eller økumenisk teologi. Slike interesser skal ikkje trenge kjempe for sin legitimitet i distriktshøgskulen. 14)

14) Jan Ove Ulstein: Estetiske og humanistiske fag. Artikkel i Noralv Veggeland (red.): Tidsskifte i høgre utdanning. Distriktshøgskolen: Fag og forskning i et regionalt perspektiv, s.67.

I tillegg ble det nevnt at det er viktig for de enkelte lærerne å bygge opp sin forskningskompetanse gjennom prosjekter av mer basal krakter. Dette ble også ansett som viktig for undervisningen. Endelig ble det pekt på at enkelte fagmiljøer har en spesiell kompetanse, og at en i slike tilfeller har et nasjonalt ansvar:

En bør kunne forske på områder der en selv mener en kan yte noe dersom en har faglig kompetanse på området. En kan derfor ikke begrense seg til regionale problemstillinger.

Det ble i denne sammenheng trukket fram at distriktshøgskolene har utviklet enkelte fagmiljøer og en ekspertise som er unik i Norge. I en kommentar til Forskningsmeldingen er dette forholdet blitt formulert på følgende måte:

Om forskningen i Det regionale høgskolesystem spesifikt sier meldingen at den primært vil være rettet mot det lokalsamfunnet den aktuelle institusjon tjener. Utviklingen har imidlertid allerede vist at slike beskrankninger blir for snevre. Innen Det regionale høgskolesystem finnes forskningsmiljøer som er unike i Norge, ingen andre arbeider på disse forskningsfeltene. Slike miljøer må naturlig nok tenke nasjonalt. Videre finnes det fagmiljøer som arbeider med slike fag at man ikke kan drive forskning med regionale siktemål - matematikk, EDB, osv.¹⁵⁾

3.4.2. Forskningstype.

Gjennom spørreskjemaet forsøkte vi å kartlegge de enkelte prosjektene etter forskningstype. Lærerne ble bedt om å klassifisere hvert enkelt prosjekt enten som grunnforskning, anvendt forskning/utviklingsarbeid eller utredning. Dersom prosjektet kunne klassifiseres på flere måter skulle dette angis. Resultatet går fram av tabell 3.8.

Tabellen viser at 27% av prosjektene ble karakterisert utelukkende som grunnforskning, 35% som anvendt forskning/utviklingsarbeid og 6% som utredning. Resten av **prosjektene** ble karakterisert på flere måter. I praksis kan det nok by på problemer å skille mellom de ulike forskningstypene.

15) Lauritz D. Holtan: På hvilken måte kan (bør) universiteter og vitenskapelige høgskoler samarbeide med høgskolene innenfor det regionale høgskolesystem? Ting, nr. 2, 1979, s. 36.

Ofte vil det være glidende overganger mellom dem, og klassifiseringen vil i større eller mindre grad være basert på skjønn. Ved å gi anledning til å karakterisere prosjektene på flere måter, tror vi imidlertid at tabell 3.8. gir et relativt riktig bilde av forskningsvirksomheten ved distrikthøgskolene.¹⁶⁾

Tabell 3.8. Antall prosjekter ved distrikthøgskolene våren 1979 etter forskningstype.

Forskningstype	Antall	Prosent
Grunnforskning	53	27
Anvendt forskning/utviklingsarbeid	70	35
Utredning	13	6
Grunnforskning + anvendt forskning	37	19
Grunnforskning + anvendt forskning + utredning	3	1
Anvendt forskning + utredning	18	9
Ubesvart	6	3
N	200	100

Tabell 3.9. gir en oversikt over antall prosjekter etter forskningstype og fagområde. Det framgår av tabellen at det var klare forskjeller mellom fagområdenes forskningsprofil. Grunnforskning ble først og fremst drevet innenfor humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag. I særlig grad var dette tilfelle innenfor det humanistiske fagområdet, hvor 66% av prosjektene ble definert som ren grunnforskning. Til sammenligning falt bare 10% av prosjektene innenfor de matematisk/naturvitenskapelige og de økonomisk/administrative fag i samme kategori. Flesteparten av prosjektene innenfor det matematisk/naturvitenskapelige fagområdet ble definert som anvendt forskning/utviklingsarbeid. Ellers viser tabellen at det i første rekke var lærerne ved de økonomisk/administrative fag som drev med utredningsarbeid.

16) I 1977 ble 56% av driftsutgiftene i universitets- og høyskolesektoren klassifisert som grunnforskning, 33% som anvendt forskning og 11% som utviklingsarbeid. Jfr. FoU-statistikk 77. Separat tabellvedlegg, tabell T4. Disse tallene kan imidlertid ikke umiddelbart sammenliknes med tabell 3:8.

Tabell 3.9. Antall prosjekter ved distriktshøgskolene våren 1979 etter forskningstype og fagområde. Prosenttall.

Forskningstype	Samf. fag	Mat./nat. fag	Hum. fag	Øk./adm. fag	N
Grunnforskning	31	10	66	9	53
Anvendt forskning/utviklingsarbeid	31	55	13	35	70
Utredning	7	4	–	14	13
Grunnforskning + anvendt forskning	22	20	19	12	37
Grunnf. + anvendt f. + utredning	1	–	3	2	3
Anvendt forskning + utredning	5	8	–	23	18
Ubesvart	3	4	–	5	6
SUM	100	101	101	100	200

3.4.3. Regiontilknytning.

Når det gjelder de enkelte prosjektenes regiontilknytning, er disse blitt klassifisert på grunnlag av de enkelte prosjektbeskrivelsene. Vi har brukt tre kategorier:

1. Prosjektet tar utgangspunkt i problemer eller emner fra den regionen distriktshøgskolen er plassert i. (Eks.: Virkningene av distriktpolitikken i Agder. Prosjektet tar sikte på å belyse bruken og virkningene av distriktpolitiske virkemidler i Agder-fylkene, spesielt med hensikt på små og mellomstore bedrifter og i hvilken grad det er samsvar med fylkesplanmålsettingen).
2. Prosjektet tar utgangspunkt i problemer eller emner som ikke er spesielt regionspesifikke, men som kan være av interesse for den regionen distriktshøgskolen er plassert i. (Eks.: Gjesteundersøkelse 1979. En spørreskjemaundersøkelse blant gjester på norske hotell i 1979, Bygger på et utvalg av gjester på et utvalg av hotell. Skal beskrive ulike gjestekategorier: etter årsak til opphold, på hotelltype, på tid, på landsdel).

3. Prosjektet tar utgangspunkt i problemer eller emner som ikke har noen spesiell regional relevans. (Eks.: Som Problems of Translating Henrik Ibsen into English. En analyse av Ibsens språk ut fra de spesielle problemer oversettere står overfor når Ibsens verker skal oversettes til engelsk).

Resultatet framgår av tabell 3.10. Vi ser at prosjektene fordeler seg nokså jevnt på de tre kategoriene. En tredjedel av prosjektene tar utgangspunkt i problemer eller emner fra den regionen distriktshøgskolen er plassert i, mens en tredjedel vanskelig kan karakteriseres som forskning for eller om regionen. Tabellen bygger imidlertid i stor grad på skjønn, og tallene må derfor ikke tas for bokstavelig. Likevel tror vi at tabell 3.10. gir et noenlunde riktig bilde av innholdet i den forsknings- og utredningsvirksomhet som drives ved distriktshøgskolene.

Tabell 3.10. Antall prosjekter ved distriktshøgskolene våren 1979 etter regiontilknytning.

Prosjektets regiontilknytning	Antall	Prosent
1. Regionspesifikk	66	33
2. Regional interesse	64	32
3. Ingen regiontilknytning	70	35
N	200	100

I en undersøkelse av forsknings- og utredningsprosjektene ved distriktshøgskolene i perioden 1972 - 74, ble forøvrig 57% klassifisert som prosjekter uten regiontilknytning. Selv om tallene ikke uten videre kan tas som sammenlignbare, kan de likevel tyde på at en større del enn før av FoU-virksomheten ved distriktshøgskolene er blitt rettet inn mot regionale problemer og emner.

- 17) Ole Johan Sandvand: Distriktshøgskolene - Universitetskopier eller alternative institusjoner? NAVF's utredningsinstitutt 1976:2, s. 120.

Tabell 3.11. viser antall prosjekter etter fagområde og regiontilknytning. Det går for det første fram at det matematisk/naturvitenskapelige fagområdet har relativt flest prosjekter som kan klassifiseres som region-spesifikke. Den andre hovedtendensen er at over halvparten av prosjektene innenfor de humanistiske fag har ingen regiontilknytning. Dette forholdet har øyensynlig sammenheng med de to fagområdenes øvrige forskningsprofil. Ifølge tabell 3.9. var det de matematisk/naturvitenskapelige fag som drev minst med grunnforskning og mest med anvendt forskning og utviklingsarbeid. Prosjektene innenfor det humanistiske fagområdet ble på den annen side hovedsaklig klassifisert som grunnforskning. En undersøkelse av forsknings- og utredningsprosjekter ved distriktshøgskolene i perioden 1972-74 viste samme tendens. Grunnforskningsprosjektene hadde relativt liten tilknytning til regionen, mens en overvekt av prosjektene av utredningsmessig og anvendt karakter var regionrettet.¹⁸⁾ Ved tolkningen av tabellen må en dessuten ta i betraktning at enkelte fag ved distriktshøgskolene vanskelig kan drive prosjektarbeid av spesiell regional interesse. Dette gjelder f.eks. for fagene tysk og matematikk.

Tabell 3.11. Antall prosjekter ved distriktshøgskolene våren 1979 etter fagområde og regiontilknytning. Prosenttall.

Fagområde	Region-spesifikk	Regional interesse	Ingen regiontilknytning	N
Samfunnsfag	26	43	31	74
Mat./naturvitenskapelige fag	43	26	31	51
Humanistiske fag	38	6	56	32
Økonomisk/administrative fag	30	40	30	43
N	66	64	70	200

18) Sandvand: op.cit., s. 121.

3.5 Ekstern finansiering av forsknings- og utredningsprosjekter.

For 1977 er det anslått at distriktshøgskolene samlet benyttet 23 mill. kr. til FoU-virksomhet.¹⁹⁾ Finansieringen av forsknings- og utredningsprosjektene ved distriktshøgskolene foregår på to måter. For det første gjennom det ordinære grunnbudsjettet ved skolene. For det andre gjennom eksterne bevilgninger. Over en tredjedel av prosjektene ved distriktshøgskolene våren 1979 hadde økonomisk støtte fra eksterne institusjoner. Mange av de eksterne prosjektbevilgningene var imidlertid relativt små. Grunnbudsjettet er derfor den viktigste finansieringskilden.

Den interne forskningsfinansieringen foregår først og fremst gjennom det ordinære lønnsbudsjettet ved at lærerne benytter en del av sin arbeidstid til forsknings- og utredningsvirksomhet. I tillegg har distriktshøgskolene fra og med 1977 hatt en egen budsjettpost: vikar ved stipendpermisjon. Her er ført opp midler til vikar slik at undervisningspersonalet og andre kan få permisjon med hel eller delvis lønn. I første rekke er disse midlene blitt brukt til forskningsterminer. For 1979 utgjorde denne posten samlet for distriktshøgskolene 1.442.000 kr.²⁰⁾ Dessuten har det øvrige driftsbudsjettet og utstyrsbevilgningene i en viss utstrekning kommet forskningen til gode.

I dette kapittelet skal vi forsøke å anslå omfanget av de eksterne prosjektbevilgningene i 1979. Det er videre av særlig interesse å undersøke hvilke eksterne finansieringskilder distriktshøgskolene benytter seg av, og om det er forskjeller mellom de ulike fagområdene.

19) FoU-statistikk 1977, tabell 17.

20) St.prp.nr.1. (1979-80) Kirke- og undervisningsdepartementet, s. 87.

Vi har benyttet oss av tre kilder for å få en oversikt over den eksterne støtten til forskning og utredningsvirksomhet. For det første NAVF's forskningsbevilgninger for 1979.²¹⁾ For det andre departementenes prosjektbevilgninger til forskning, forsøk og utredningsarbeid i 1979.²²⁾ Når det gjelder bevilgninger fra andre institusjoner har vi benyttet opplysninger gitt av de enkelte lærerne på spørreskjemaet.

Noen nøyaktig oversikt over de eksterne prosjektbevilgningene har vi imidlertid ikke mulighet for å gi. Dette har flere årsaker. Bl.a. er de oppgitte tallene både for NAVF, departementene og andre finansieringskilder budsjett-tall. Med de mulighetene som finnes til å overføre midler fra et år til et annet, vil regnskapstallene avvike noe fra budsjettene. Dessuten mangler opplysninger fra en rekke læreres vedkommende når det gjelder bevilgninger fra andre institusjoner enn NAVF og departementene. Det forekommer også samarbeidsprosjekter hvor finansieringen ikke er spesifisert for den del av arbeidet som utføres ved distrikthøgskolene. I tillegg er det umulig å spesifisere eksterne prosjektmidler ved Rogaland DH. En stor del av disse midlene blir kanalisert gjennom Rogalandforskning.²³⁾ Vi har derfor valgt ikke å ta med Rogaland DH i denne sammenheng. Det totale beløpet til forskning og utredningsarbeid som er finansiert av eksterne institusjoner vil således være noe høyere enn det som går fram av tabell 3.12. Det korrekte beløpet er imidlertid av mindre interesse i denne sammenheng enn de tendenser som måtte gå fram av tallmaterialet.

21) NAVF, Budsjett for fagrådene og felles forskningstiltak 1979.

22) En oversikt over departementenes prosjektbevilgninger til forskning, forsøk og utredningsarbeid m.v. i 1979. Notat nr. 4/1979, NAVF's utredningsinstitutt.

23) Rogalandforskning er gitt egen omtale i kapittel VI.

Tabell 3.12. viser antall eksternt finansierte prosjekter og stønadsbeløp i 1979 etter fagområde og finansieringskilde. Det går fram at totalt 71 prosjekter ved distriktshøgskolene var helt eller delvis eksternt finansiert i 1979. Det totale stønadsbeløpet utgjorde vel 3.5 mill. kr. Det reelle antall prosjekter som mottok støtte utenom distriktshøgskolenes budsjetter var imidlertid noe høyere, i første rekke p.g.a. at Rogaland DH ikke er inkludert i tabellen.

Av tabell 3.12. går det videre fram at NAVF støttet 17 prosjekter ved distriktshøgskolene, departementene støttet 21, mens 33 prosjekter helt eller delvis ble finansiert av "andre kilder". Mange av de sistnevnte bevilgningene var imidlertid relativt små. Departementene var den viktigste eksterne finansieringskilden med et totalbeløp på over 1.5 mill.kr.

Tabellen viser videre at samfunnsfagene både hadde flest prosjekter med ekstern støtte (26) og mottok flest prosjektmidler (1.6 mill.kr.). Innenfor det humanistiske fagområdet mottok bare 7 prosjekter støtte fra eksterne kilder med et samlet beløp på 300.000 kr. Finansieringsmønsteret innenfor de ulike fagområdene kommer ellers tydelig fram i tabellen. Samfunnsfag mottok flest midler fra departementene, men også mye fra NAVF. Matematisk/naturvitenskapelige fag mottok omtrent like mye støtte fra hver av de tre hovedfinansieringskildene. Forskning innen humanistiske fag var derimot hovedsaklig finansiert av NAVF. Riktignok ble humanistisk forskning også støttet av "andre kilder", men med relativt små beløp. Når det gjelder økonomisk/administrative fag, var NAVF ikke inne i bildet. "Andre kilder" var den viktigste økonomiske støtten, men også en del av departementenes prosjektmidler ble fordelt til forskning og utredningsarbeid innenfor dette fagområdet.

Tabell 3.12. Antall eksternt finansierte prosjekter og stønadsbeløp ved distriktshøgskolene i 1979 etter fagområde og finansieringskilde. *

Finansieringskilde	NAVF		DEPARTEMENTER		ANDRE KILDER		SUM	
	Antall prosjekt	Beløp	Antall prosjekt	Beløp	Antall prosjekt	Beløp	Antall prosjekt	Beløp
Samfunnsfag	7	503.000	13	920.000	6	133.000	26	1.556.000
Mat./nat. fag	7	271.000	4	378.000	13	361.000	24	1.010.000
Humanistiske fag	3	238.000	-	-	4	59.000	7	297.000
Øk./adm. fag	-	-	4	253.000	10	419.000	14	672.000
SUM	17	1.012.000	21	1.551.000	33	972.000	71	3.535.000

* Rogaland DH ikke medregnet.

I tabell 3.13. er de eksterne finansieringskildene nærmere spesifisert. Vi har skilt mellom finansieringskilder innenfor den region hvor de enkelte distriktshøgskolene er plassert og finansieringskilder utenfor regionen. Region er her definert som fylke, og 20 av de 24 regionale finansieringskildene kom inn under denne definisjonen. I fire tilfeller var kilden innenfor et nabofylke og er derfor tatt med under regionale kilder. Av tabell 3.12. gikk det fram at 71 av de registrerte prosjektene ved distriktshøgskolene i 1979 (Rogaland DH ikke medregnet) mottok ekstern støtte. Tabell 3.13. viser at disse 71 prosjektene hadde 84 finansieringskilder; 24 innenfor regionen og 60 utenfor regionen. De eksterne bevilgninger til forskning og utredningsarbeid kom således hovedsaklig fra institusjoner utenfor de regioner der distriktshøgskolene er plassert.²⁴⁾ Bare 10% av prosjektmidlene ble gitt av institusjoner innenfor regionen. Fylker og kommuner var her den viktigste finansieringskilden. Utenfor regionen var forskningsrådene og departementene de desidert viktigste eksterne finansieringskildene for distriktshøgskolene. Næringslivet finansierte generelt svært lite av forsknings- og utredningsvirksomheten.

Vi har også undersøkt i hvilken grad prosjekter innenfor de ulike fagområdene ble finansiert av institusjoner innenfor regionene. Resultatet går fram av tabell 3.14. Det viser seg at det er prosjekter innenfor det matematisk/naturvitenskapelige og det økonomisk/administrative fagområdet som i første rekke har fått regionale bevilgninger. 17% av de eksterne prosjektmidlene innenfor disse to fagområdene kom fra institu-

24) Av de registrerte forsknings- og utredningsprosjektene ved distrikthøgskolene i perioden 1972-44, hadde 71 (dvs. litt over halvparten av prosjektene) ekstern finansiering i en eller annen form. De 71 prosjektene mottok støtte fra til sammen 108 kilder. En fjerdedel av de eksterne finansieringskildene var innenfor regionen. Jfr. Sandvand: op. cit., s. 123.

Tabell 3.13. Eksterne finansieringskilder til forsknings- og utredningsprosjekter ved distriktshøgskolene i 1979. *

Finansieringskilde	Antall finansieringskilder	Anslagsvis beløp i kr.
<u>Innenfor regionen:</u>		
Fylker	9	173.000
Kommuner	9	128.000
Næringslivet	3	40.000
Organisasjoner, fond	3	29.000
SUM	24	370.000
<u>Utenfor regionen:</u>		
Forskningsråd	23	1.274.000
Departementer	21	1.551.000
Andre offentlige organer	5	116.000
Forskningsinstitutter	4	70.000
Næringslivet	-	-
Organisasjoner, fond	7	154.000
SUM	60	3.165.000
TOTALT	84	3.535.000

* Rogaland DH ikke medregnet.

sjoner innen distriktshøgskoleregionen. De tilsvarende tall for det samfunnsfaglige og det humanistiske fagområdet var henholdsvis 4% og 8%. En mulig forklaring på dette forholdet kan være at prosjekter innenfor matematisk/naturvitenskapelige fag og økonomisk/administrative fag har større "nytteverdi" for fylker og kommuner enn prosjekter innenfor de andre fagområdene. Ifølge tabell 3.9. var det også disse to fagområdene som drev minst med grunnforskning og mest med anvendt forskning og utredningsvirksomhet.

Det viser seg altså at 90% av de eksterne prosjektmidlene ble gitt av institusjoner utenfor den region der distriktshøgskolene er lokalisert. I hovedsak ble midlene bevilget av forskningsrådene og departementene.

Tabell 3.14. Eksterne finansieringskilder til forsknings- og utredningsprosjekter ved distriktshøgskolene i 1979 etter fagområde og regiontilknytning. *

FINANSIERINGSKILDE	INNENFOR REGIONEN		UTENFOR REGIONEN		%vis beløp fra regionen
	Antall kilder	Anslagsvis beløp i kr.	Antall kilder	Anslagsvis beløp i kr.	
Samfunnsfag	7	63.000	23	1.493.000	4
Mat./nat.fag	10	168.000	17	842.000	17
Humanistiske fag	2	24.000	6	273.000	8
Øk./adm. fag	6	115.000	14	557.000	17
SUM / gj.sn.prosentandel	24	370.000	60	3.165.000	10

* Rogaland DH ikke medregnet.

Har så dette finansieringsmønsteret konsekvenser for prosjektenes regiontilknytning? En rimelig antakelse vil være at forsknings- og utredningsprosjekter med økonomisk støtte fra regionale kilder i større grad enn prosjekter med støtte utenfor regionen vil være orientert mot regionale problemer og emner. Denne antakelsen blir bare delvis bekreftet gjennom tallmaterialet i tabell 3.15. Av de prosjektene som mottok støtte fra en regional institusjon, var det ingen som var uten regiontilknytning. Av de prosjektene som bare fikk støtte fra kilder utenfor regionen var det 7 av 51 prosjekter som ikke var regionalt orientert. Dette betyr at 90% av de forsknings- og utredningsprosjektene som helt eller delvis var eksternt finansiert i 1979 på et eller annet vis var opptatt av regionale problemstillinger, enten disse direkte angikk vedkommende region eller var mer generelle. Det foreliggende materiale tyder således ikke på at finansieringsmønsteret har noen særlig negative konsekvenser for prosjektenes regiontilknytning. Tvert imot viser tabell 3.15. at det var de forsknings- og utredningsprosjektene som ikke mottok ekstern støtte som var minst regionalt orientert. Hele 50% av disse prosjektene var uten regional tilknytning.

Tabell 3.15. Antall prosjekter ved distriktshøgskolene i 1979 etter finansieringskilde og regiontilknytning. Prosentttall.*

Finansieringskilde	Region- spesifikk	Regional interesse	Ingen region- tilknytning	N
Innenfor regionen	93	7	-	14
Utenfor regionen	51	35	14	51
Begge deler	83	17	-	6
Ingen ekstern støtte	17	35	49	107
N	62	57	59	178

* Rogaland DH ikke medregnet.

IV KONTAKT MED OMGIVELSENE I FORSKNINGS- OG UTREDNINGSSPØRSMÅL

Nødvendigheten av en bred kontaktflate mellom distriktshøgskolene og det omkringliggende samfunn er blitt påpekt en rekke steder.¹⁾ Det blir sett som viktig at distriktshøgskolene har god kontakt både med andre forskningssteder og med offentlige og private institusjoner, særlig på regionalt nivå. I dette kapittelet skal vi gi en oversikt over lærerpersonalets kontaktmønster med omgivelsene i forbindelse med forsknings- og utredningsarbeid. Vi vil hovedsaklig bygge på data fra spørreskjemaet.

4.1. Kontakt med andre forskere.

De av distriktshøgskolelærerne som oppga at de hadde ett eller flere prosjekter (152), ble spurt om de hadde jevnlig kontakt med fagfeller i forbindelse med igangværende forskning og utredningsvirksomhet. Resultatet framgår av tabell 4.1. Tabellen summerer seg opp til mer enn 100% da flertallet av lærerne med prosjekter oppga å ha jevnlig kontakt med kolleger ved flere typer institusjoner.

Tabell 4.1. Antall lærere som hadde jevnlig kontakt med kolleger i forbindelse med forskning og utredningsvirksomhet.

Kolleger ved:	Antall	Prosent
Eget arbeidssted	109	72
Andre distriktshøgskoler/regionale høgskoler	33	22
Universiteter/forskningsinstitutter	103	68
Utenlandske forskningssteder	43	28
Ingen kontakt	9	6

N = 152

1) Jfr. f.eks. Kjølvs Eivind Egeland: Forskning med lokalsamfunnet som "laboratorium". Forskningsnytt, nr. 2, 1979. Kjølvs Egeland: Foredrag, Forskerforbundets seminar, Hurdalsjøen, 21.4.1977.

Tabellen viser det ikke uventede resultat at den viktigste kontaktgruppen var kolleger ved eget arbeidssted. 72% av lærerne oppga at de hadde jevnlig kontakt med sine nærmeste kolleger i forbindelse med igangværende forskning og utredningsvirksomhet. Når det gjelder kontakten med andre fagfeller, går det fram at 22% hadde jevnlig kontakt med kolleger ved andre distriktshøgskoler eller regionale høgskoler. Det tilsvarende tallet for kolleger ved universiteter og forskningsinstitutter var 68%, mens 28% oppga jevnlig kontakt med kolleger ved utenlandske forskningssteder. Bare 6% av lærerne hadde ingen kontakt med kolleger i forbindelse med prosjektarbeidet.

Tabell 4.1. forteller således noe om retningen på kontaktmønsteret. Kontakten utad rettet seg i første rekke mot universiteter og forskningsinstitutter, ikke mot andre distriktshøgskoler og regionale høgskoler. Grunnen til at hele 2/3 av distriktshøgskolelærerne hadde jevnlig kontakt med universiteter og forskningsinstitutter er åpenbar. For det første viser spørreskjemaundersøkelsen at over 90% av lærerpersonalet var utdannet ved norske universiteter og høgskoler. Det er ved disse utdannings- og forskningsinstitusjonene distriktshøgskolelærerne har sin faglige bakgrunn og basis. For det andre er det ved de sentrale universitets- og forskningsinstituttene en vanligvis finner de beste faglige miljøene. Mer overraskende er muligens den relativt lave kontaktflaten til andre distriktshøgskoler og regionale høgskoler. Det var faktisk færre lærere som hadde jevnlig kontakt med kolleger ved disse skolene enn med kolleger ved utenlandske forskningssteder. Dette skyldes nok delvis den heterogene fagstrukturen i det regionale høgskolesystemet.

I tabell 4.2. er kontaktmønsteret splittet opp på fagområde. Det går fram av tabellen at det er heller små forskjeller mellom de fire fagområdene. Vi kan likevel trekke fram at hele 81% av lærerne innenfor matematisk/naturvitenskapelige fag hadde jevnlig kontakt med kolleger ved universiteter og forskningsinstitutter i forbindelse med prosjektarbeidet.

Tabell 4.2. Antall lærere som hadde jevnlig kontakt med kolleger i forbindelse med forskning og utredningsvirksomhet etter fagområde. Prosenttall.

Kolleger ved:	Samfunns- fag	Mat./nat. fag	Humanistiske fag	Øk./adm. fag
Eget arbeidssted	72	78	69	66
Andre DH/RH	19	16	23	31
Univ./forskn.inst.	60	81	73	63
Utenl. forskn.steder	33	27	23	25

N = 152

Distriktshøgskolelærerne ble videre spurt om de kunne nevne noen av gruppene i tabell 4.1. som de skulle ønske de hadde hatt bedre kontakt med. Svarfordelingen går fram av tabell 4.3.

Tabell 4.3. Antall lærere som skulle ønske de hadde hatt bedre kontakt med kolleger i forbindelse med forskning og utredningsvirksomhet.

Kolleger ved:	Antall	Prosent
Eget arbeidssted	5	3
Andre distriktshøgskoler/regionale høgskoler	17	11
Universiteter/forskningsinstitutter	38	25
Utenlandske forskningssteder	17	11

N = 152

Tabellen viser at 25% av lærerne ønsket bedre kontakt med kolleger ved universiteter og forskningsinstitutter i forbindelse med sin forskning og utredningsvirksomhet. 11% ønsket bedre kontakt med kolleger ved andre distriktshøgskoler eller regionale høgskoler, mens like mange ønsket bedre kontakt med kolleger ved utenlandske forskningssteder.

Tallene i tabell 4.3. støtter opp under tendensen i tabell 4.1. Kontakt-
 en utad retter seg i første rekke mot universiteter og forskningsinsti-
 tutter, og dessuten i like stor grad mot kolleger ved utenlandske forsk-
 ningssteder som mot kolleger ved andre distriktshøgskoler og regionale
 høgskoler. Disse resultatene kan tyde på at forskningsvirksomheten ved
 distriktshøgskolene i relativt stor grad er en del av det nasjonale og
 i en viss utstrekning også av det internasjonale forskningssystemet. I
 denne sammenheng kan også nevnes at 24% av de faglige arbeidene som ble
 publisert av distriktshøgskolelærerne i perioden 1.1.1978 - 1.6.1979 var
 på fremmed språk.²⁾

Behovet for en nær kontakt med universitetsmiljøene ble også understreket
 ved intervjuene. På spørsmål om de ville framheve noe som særlig viktig
 for utviklingen av forskning og utredningsvirksomhet ved distriktshøg-
 skolene, pekte en rekke lærere på betydningen av god kommunikasjon med
 de sentrale forskningsmiljøene. Bl.a. ble det uttalt at:

Miljøene ved distriktshøgskolene er små og er derfor avhengig av
 å koble seg på andre fagmiljøer, f.eks. delta i paraplyprosjekter.
 Det er viktig å trekke distriktshøgskolene med i nasjonale forsk-
 ningsområder.

Det er viktig at ulempene med eit lite fagmiljø vert redusert med
 organiserte seminar o.l., gjerne i samarbeid med folk frå universi-
 tet og forskningsinstitusjonar som driv med samme problemfeltet.

På spørsmål om kontakten mellom de sentrale forskningsmiljøene og dis-
 triktshøgskolene burde formaliseres i større grad enn hva som hadde vært
 tilfelle, ble det gitt nokså ulike svar. En lærer uttalte at:

For å holde seg orientert i faget er det tilstrekkelig med treff-
 punkter. Men det som trengs er en kobling mellom penger, personer
 og prosjekter. Det trengs en formalisering på dette området.

Flertallet av de som ble spurt, kunne imidlertid vanskelig se behovet for
 en nærmere organisering av kontakten mellom distriktshøgskolene og uni-

2) Jfr. pkt. 3.3.

versitets- og høgskolemiljøene. Det ble pekt på at kontakten i en viss utstrekning ble tatt vare på gjennom deltakelse i de nasjonale fagseksjonene, og at kontakten ofte fungerte best på det uformelle plan:

Kontakten med universitetene bør ordnes på ad hoc basis med utgangspunkt i de enkelte lærernes behov. En formalisering av denne kontakten kan komme til å bli lite fleksibel.

Lærerne ble videre spurt om hvordan de ville karakterisere sin faglige kontakt med kolleger ved andre forskningssteder. Resultatene framgår av tabell 4.4. og støtter opp om det generelle inntrykket fra intervjuene. Kontakten med andre forskningsinstitusjoner synes for en stor del å være tilfredsstillende. 10% av personalet karakteriserte kontakten som meget god, 63% som tilfredsstillende og 19% som dårlig.

Tabell 4.4. Distriktshøgskolelærernes karakteristikk av sin faglige kontakt med kolleger ved andre forskningssteder.

Karakteristikk av kontakt	Antall	Prosent
Meget god	15	10
Tilfredsstillende	95	63
Dårlig	29	19
Ubesvart	13	9
Sum	152	101

Et annet spørsmål var om det deltok andre forskere i prosjektet. Resultatet er gjengitt i tabell 4.5. og viser antall prosjekter med deltakelse av andre forskere for hvert av de fire fagområdene. Det framgår at i 86 av prosjektene (43%) deltok andre forskere. Tabellen viser videre visse forskjeller mellom fagområdene. Innenfor matematisk/naturvitenskapelige fag ble 57% av prosjektene foretatt i samarbeid med andre forskere, mens dette var tilfelle for bare 19% av prosjektene innenfor det humanistiske

fagområdet.³⁾ I motsetning til de andre fagområdene ble humanistisk forskning ved distriktshøgskolene for det meste drevet på individuell basis. Forskningssamarbeid var atskillig mer utbredt både innenfor samfunnsfag, matematisk/naturvitenskapelige fag og økonomisk/administrative fag.

Tabell 4.5. Antall prosjekter med deltakelse av andre forskere etter fagområde.

Fagområde	Antall	Prosent
Samfunnsfag	33	45
Matematisk/naturvitenskapelige fag	29	57
Humanistiske fag	6	19
Økonomisk/administrative fag	18	42
Sum/gjennomsnittlig prosentandel	86	43

N = 200

Lærerpersonalet ble videre spurt om hvor mange eksterne faglige konferanser, seminarer e.l. de hadde deltatt på i henholdsvis Norge og utlandet i tidsrommet 1.1.1978 - 1.6.1979. Svarfordelingen går fram av tabell 4.6. Vi ser at 83% av personalet deltok på minst én ekstern konferanse eller seminar i Norge i dette tidsrommet, og at 23% deltok på flere enn tre. Videre ser vi at 43% av lærerne som besvarte spørreskjemaet var med på minst én faglig konferanse eller seminar i utlandet, men at bare 4% av dem deltok på flere enn tre. Underlagsmaterialet viser at det var relativt liten forskjell i konferansedeltakelse mellom lærere med og uten prosjekt. Personale med forsknings- eller utredningsprosjekt kunne dog vise til en litt høyere deltakelsesprosent. Også disse dataene, og særlig den store andelen lærere som deltok på konferanser eller seminarer

3) Jfr. Humaniora-utredningen Del 10. Rapport om status og perspektiver i humanistisk forskning i Norge i 1973. NAVF 1975. Rapporten viser at 92% av forskningsoppgavene innen humaniora ble oppgitt å være overveiende eller utelukkende individuelt arbeid. (Tabell 4.3.)

i utlandet, synes å bekrefte inntrykket av den relativt brede kontakten med de større forskningsmiljøene.⁴⁾

Tabell 4.6. Antall distriktshøgskolelærere som deltok på eksterne faglige konferanser, seminarer e.l. i henholdsvis Norge og utlandet i tidsrommet 1.1.1978 - 1.6.1979. Prosenttall.

Type konferanse, seminar e.l.	Totalt	Flere enn 3
Konferanse i Norge	83	23
Konferanse i utlandet	43	4

N = 254

Antall konferansedeltakere varierte imidlertid mellom fagområdene. Dette går fram av tabell 4.7. Lærerpersonalet innenfor de humanistiske fag deltok i atskillig mindre utstrekning enn lærerne ved de andre fagområdene både på konferanser i Norge og i utlandet. Mens hele 95% av personalet innenfor økonomisk/administrative fag hadde deltatt på minst én faglig konferanse, seminar e.l. i det nevnte tidsrommet, var dette tilfelle for bare 64% av lærerne ved de humanistiske fag. Likeledes hadde 54% av personalet innenfor det matematisk/naturvitenskapelige fagområdet deltatt på konferanser eller seminarer i utlandet, mot bare 24% av lærerne innenfor det humanistiske fagområdet.⁵⁾

4) For en generell diskusjon av vitenskapelig kommunikasjon, jfr. Johan P. Olsen og Lars Svåsand: Vitenskapelig kommunikasjon - En studie i sosial organisasjon. Sosiologisk institutt, Universitetet i Bergen. Undersøkelsen tar opp to former for kommunikasjon: (1) Deltakelse i løpende utveksling av forskningsrapporter med kolleger på det nasjonale eller internasjonale plan, og (2) Framleggelse av forskningsrapporter på nasjonale eller internasjonale konferanser. Datamaterialet er hentet fra en undersøkelse av instituttene ved Universitetet i Oslo i 1968.

5) Jfr. Humaniora-utredningen Del 10. Avsnitt 4.9. gir en oversikt over humanistiske forskeres internasjonale kontakter. Tallmaterialet kan imidlertid ikke umiddelbart sammenlignes med våre data.

Tabell 4.7. Antall distriktshøgskolelærere som deltok på eksterne faglige konferanser, seminarer e.l. i henholdsvis Norge og utlandet i tidsrommet 1.1.1978 - 1.6.1979 etter fagområde. Prosenttall.

Type konferanse e.l.	Samfunns- fag	Mat./nat. fag	Humanistiske fag	Øk./adm. fag
Konferanse i Norge	88	82	64	95
Konferanse i utlandet	47	54	14	40

N = 254

Ellers svarte 53 lærere (21%) at de var medlem av eksterne utvalg, komiteer e.l. som arbeidet med forsknings- og utredningsspørsmål. Relativt flere av personalet innenfor samfunnsfag var medlem enn resten av lærerstaben. 29% av samfunnsfaglærerne oppga at de var medlem av et slikt utvalg eller komité.

4.2. Kontakt med offentlige og private institusjoner.

Distriktshøgskolelærerne ble også spurt om de hadde jevnlig kontakt med offentlige og private institusjoner i forbindelse med igangværende forskning og utredningsvirksomhet. Resultatet framgår av tabell 4.8.

Tabell 4.8. Antall lærere som hadde jevnlig kontakt med offentlige og private institusjoner i forbindelse med forskning og utredningsvirksomhet.

Type institusjon	Antall	Prosent
Fylkeskommunale eller kommunale organer innen regionen	64	42
Bedrifter innen regionen	19	13
Organisasjoner innen regionen	21	14
Departementer, direktorater	30	20
Andre	15	10
Ingen kontakt	63	41

N = 152

Vi ser at 42% av lærerne med forsknings- eller utredningsprosjekt hadde jevnlig kontakt med fylkeskommunale eller kommunale organer innen regionen. Dette synes å være en relativt høy andel, og bekrefter inntrykket om at en vesentlig del av forsknings- og utredningsvirksomheten var regionrettet.⁶⁾ 41% av lærerne oppga på den annen side at de ikke hadde noen jevnlig kontakt med hverken offentlige eller private institusjoner i forbindelse med prosjektarbeidet.

I tabell 4.9. er kontaktmønsteret splittet opp på fagområde. De viktigste forskjellene mellom fagområdene er følgende: Lærerne innenfor humanistiske fag hadde atskillig mindre kontakt med regionale organer enn lærere ved de andre fagområdene. Dette skyldes nok åpenbart at det var innenfor det humanistiske fagområdet det var flest prosjekter uten regiontilknytning.⁷⁾ Den andre hovedtendensen i tabellen er at lærerne innenfor økonomisk/administrative fag hadde større kontakt med både bedrifter innen regionen og departementer og direktorater enn personalet ved de andre fagområdene.

Dersom vi gjør den antakelse at grunnforskning medfører mindre kontakt med offentlige og private institusjoner enn utredningsvirksomhet, faller dette mønsteret godt sammen med tendensen i tabell 3.9. Innenfor humanistiske fag ble 2/3 av prosjektene oppgitt å være ren grunnforskning og skilte seg klart ut fra de andre fagområdene. Tabell 3.9. viser dessuten at utredningsvirksomhet først og fremst ble drevet innenfor økonomisk/administrative fag. Dette forholdet, samt fagområdets tilknytning til næringsvirksomhet, synes å forklare den relativt brede kontakten med offentlige og private institusjoner.

6) Jfr. avsnitt 3.4. Forskningstype og regiontilknytning.

7) Jfr. tabell 3.12.

Tabell 4.9. Antall lærere som hadde jevnlig kontakt med offentlige og private institusjoner i forbindelse med forskning og utredningsvirksomhet etter fagområde. Prosenttall.

Type institusjon	Samfunns- fag	Mat./nat. fag	Humanistiske fag	Øk./adm. fag
Fylke, kommuner	49	49	19	41
Bedrifter innen regionen	4	11	4	38
Organisasjoner innen regionen	14	14	19	9
Departementer, direktorater	16	22	4	38
Andre	9	5	12	16

N = 152

Distriktshøgskolelærerne ble dessuten spurt om de kunne nevne noen offentlige eller private institusjoner som de skulle ønske de hadde hatt bedre kontakt med. Det viste seg at svært få oppga noen institusjoner. Ingen av institusjonstypene i tabell 4.8. ble nevnt av flere enn 3% av personalet med prosjekter.

Forholdet mellom distriktshøgskolene og offentlige og private institusjoner i regionen ble forsøkt utdypet gjennom intervjuene. Det generelle inntrykket var at distriktshøgskolelærerne mente det var viktig å ha god kontakt med institusjoner i regionen for å kunne ta opp regionale problemstillinger. I så måte var de på linje med de synspunkter som ble trukket opp i Forskningsmeldingen og som siden er blitt understreket av Kirke- og undervisningsdepartementet om at forskningen bør komme lokale brukergrupper til gode. Men det ble også pekt på at forholdet til regionen ikke var uproblematisk. En lærer uttrykte seg slik:

Omgivelsene har liten forestilling om hva forskning er. De vil ha et problem utredet, og ofte er de bare interessert i snevre problemstillinger. De har heller ikke forestillinger om hvor lang tid

forskning tar. Det de vil ha er klare svar som kan benyttes som beslutningspremisser. Jeg forsøker nå bare å ta oppdrag hvor resultatet kan garanteres. For mange slike oppdrag kan imidlertid hindre en faglig fordypning og en utvikling av vår generelle forskningskompetanse.

Slike synspunkter synes å være dekkende for de rådende oppfatninger blant flesteparten av distriktshøgskolelærerne. Særlig ble det pekt på at både offentlige og private institusjoner hadde liten forståelse for hvor tidkrevende forsknings- og utredningsoppgaver var.⁸⁾

Hvem var det så som tok initiativet til forsknings- og utredningsprosjektene ved distriktshøgskolene? I hvilken grad kom initiativet fra institusjoner som ikke drev med forskning? For å få svar på disse spørsmålene ble lærerne bedt om å angi hvem prosjektet primært hadde kommet i stand etter idé/ønske/initiativ fra. Resultatet framgår av tabell 4.10.

Tabell 4.10. Antall prosjekter etter initiativfordeling og fagområde. Prosenttall.

Fagområde	Eget eller andre forskeres initiativ	Initiativ fra annen institusjon	Vanskelig å si	N
Samfunnsfag	73	15	12	74
Mat./nat. fag	67	23	10	51
Humanistiske fag	84	13	3	32
Øk./adm. fag	65	23	12	43
Gj.sn. prosentandel	72	18	10	200

8) Disse synspunktene kom også fram i en undersøkelse om samfunnsvitenskapelig forskning og forholdet til departementenes oppdragsforskning. Jfr. Samfunnsvitenskapelig forskning i Norge: Personale, finansiering og rekruttering. NAVF's utredningsinstitutt 1976:11.

Tabellen viser at 72% av prosjektene var kommet i stand på eget eller andre forskeres initiativ. 18% av prosjektene var resultatet av initiativ fra institusjoner som ikke drev forskning, mens det for 10% av prosjektene var vanskelig å angi hvor initiativet hadde kommet fra. Vi ser at det var relativt liten forskjell mellom fagområdene. Forsknings- og utredningsprosjekter innenfor det humanistiske fagområdet var imidlertid i noe større grad enn hva som var tilfelle for resten av prosjektene kommet i stand på eget eller andre forskeres initiativ. Når det gjelder prosjekter innenfor matematisk/naturvitenskapelige og økonomisk/administrative fag, kom anslagsvis en fjerdedel av dem i stand på initiativ fra institusjoner som ikke drev forskning. Dette har åpenbart sammenheng med de enkelte fagområdenes ulike forskningsprofil. Mens 66% av de humanistiske prosjektene ble oppgitt å være ren grunnforskning, var dette tilfelle for bare 10% av prosjektene innenfor de matematisk/naturvitenskapelige og de økonomisk/administrative fag.⁹⁾

Det ble ikke angitt i spørreskjemaet i hvilken grad initiativ kom fra regionale organer. På bakgrunn av intervjuene kan vi imidlertid fastslå at de aller fleste av de prosjekter som ikke kom i gang på eget eller andre forskeres initiativ, kom i stand på initiativ fra offentlige eller private institusjoner innen regionen. Det ble også gitt uttrykk for at særlig de økonomisk/administrative og de matematisk/naturvitenskapelige fag mottok en god del slike henvendelser. Dette varierte riktignok fra distriktshøgskole til distriktshøgskole. Et sted ble det imidlertid uttalt at:

Det kommer så mange henvendelser at seksjonen ikke er i stand til å ta på seg alle. Det har skjedd en merkbar økning i slike typer henvendelser. Det tar tid før lokalsamfunnet oppdager at det er forskningsressurser til stede ved distriktshøgskolen.

Vi skal her gjengi et eksempel på en slik henvendelse. I brev av 3. mai 1979 rettet Kontaktutvalget for narkotikaproblemer i Oppland en forespørsel til Oppland distriktshøgskole hvor det bl.a. heter:

9) Jfr. tabell 3.9.

Ved møte i Kontaktutvalget 24.4.79 fremkom betydelig usikkerhet med hensyn til hvilken størrelse rusgiftproblemene har blant ungdom i Oppland. Det eksisterer ingen pålitelig registrering av disse forholdene, hverken for alkohol eller narkotika. Bare de mest alvorlige tilfeller registreres. Kontaktutvalget ville derfor se det som nyttig for det videre forebyggende arbeid å få utredet disse problemenes omfang både med hensyn til ungdommens forbruk av rusgift samt noe om de generelle holdninger til disse forhold blant de unge selv. Kontaktutvalget besluttet derfor å henvende seg til Distrikthøgskolen med tanke på forskning innen dette problemområde. Kontaktutvalget har p.t. ca. kr. 40.000,- til sin disposisjon som vil kunne anvendes i et eventuelt prosjekt. En antar at skoledirektøren også har midler som vil kunne skytes inn i samme prosjekt. En håper et prosjekt av denne art er av interesse for Distrikthøgskolen og håper på et så raskt svar som mulig, eventuelt med tanke på å komme i gang fra neste skoleår.

Dette er et eksempel på en konkret henvendelse. Distrikthøgskolene har imidlertid også fått mer generelle henvendelser fra regionale institusjoner om et eventuelt framtidig engasjement. Således ble det i et notat av 12. mars 1979 fra Vest-Agder fylkeskommune til Agder distrikthøgskole gjort rede for fylkeskommunenes oppgaver og ansvar, slik at forsknings- og utredningsarbeid ved distrikthøgskolen lettere kunne vurderes i forhold til fylkeskommunens behov. Notatet har følgende konklusjon:

Vest-Agder fylkeskommune er svært interessert i at forsknings- og utviklingsarbeid ved ADH rettes inn mot fylkeskommunens problemer. Fylkeskommunen vil uten tvil dra nytte av et slikt samarbeid som bør utvikles gradvis på grunnlag av de prosjekter som etter hvert gjennomføres.

Selv om vi kan gi en rekke slike eksempler på henvendelser både fra offentlige og private institusjoner i regionen, er det klart at det er distrikthøgskolelærerne selv som hovedsaklig har tatt initiativet til forsknings- og utredningsprosjektene. (Jfr. tabell 4.10.) Hva er så årsakene til dette? En grunn kan være at lærerpersonalet selv vil velge sine forskningsprosjekter ut fra faglig interessante problemstillinger. Selv om de får henvendelser utenfra, kan lærerne synes at de aktuelle oppgavene er lite interessante. En annen grunn kan være trekk ved de regionale insti-

tusjonene selv. Hovedkomitéen for norsk forskning har foretatt en undersökelse om forskningsformidling hvor bl.a. fylkeskommunenes og kommunenes behov for forskning ble diskutert.¹⁰⁾ I den forbindelse ble representanter fra fire fylkeskommuner samt Norske Kommuners Sentralforbund intervjuet.

Resultatene viser at forskning i liten grad var tatt i bruk innenfor kommunalt og fylkeskommunalt arbeid. I den grad forskning var tatt i bruk av kommunene, var det i s arlig grad på det kommunaltekniske området. De kommuner som i st orst utstrekning gjorde bruk av forskning, var kommuner som generelt var ressurssterke. Dvs. folkerike, med höy andel av sysselsatte i industri og tjenesteyting og "ressursrik" administrasjon. S arlig kommuner hvor det i tillegg var lokalisert forskningsinstitusjoner ble nevnt i denne sammenheng.

Manglende bruk av forskning ble imidlertid i liten grad forklart som et resultat av manglende behov for forskning. Istedenfor pekte både fylkeskommunene og Norske Kommuners Sentralforbund på en rekke andre årsaker til at forskning i så liten grad var tatt i bruk. De forhold som i s arlig grad ble understreket var fölgende:

- Ressursknapphet når det gjaldt økonomiske ressurser til forskningsformål og personellmessige ressurser for behovsformulering og utnytting av forskningsresultat.
- Holdningsfaktorer som manglende tro på forskning som administrativt virkemiddel og opplevelse av fremmedhet overfor forskning og forskningsmiljøer.
- Kontaktkostnader når det gjaldt å knytte forbindelser med forskningsmiljøer, både med hensyn til avstanden til forskningsstedene og manglende kjennskap til hva forskningsstedene kan tilby.
- Dårlig samsvar mellom kommunale og fylkeskommunale problemer på den ene side og de problemer som ble gjort til gjenstand for forskning.

10) Sissel Fredriksen: Arbeidsrapport om samfunnsrettet forskningsformidling. Hovedkomitéen for norsk forskning, 1978.

I en generell studie om formidling av forskning, er Stankiewicz inne på de samme synspunkter.¹¹⁾ Han hevder at den største hindringen for en effektiv bruk av forskning ligger i manglende kompetanse hos brukerne. De har ofte verken god nok faglig innsikt til å formulere forskningsproblemer eller til å gjøre bruk av forskningsresultater. Følgelig vil en kompetanseoppbygging hos brukergruppene være den beste måten å øke bruken av forskning på.

Andre legger stor vekt på å forbedre kommunikasjonskanalene,¹²⁾ f.eks. gjennom organisert kontaktvirksomhet mellom brukere og forskere, popularisering av forskningsresultatene etc. Ved de forskningsorganisasjoner som hittil er opprettet på regionalt nivå, er en slik formidlingsfunksjon en viktig del av formålet.¹³⁾

11) Rikard Stankiewicz: Social Processes of Utilization of Scientific Knowledge. NAVF's utredningsinstitutt 1979:8.

12) Jfr. f.eks. Forskningsformidling. Rapport fra et utvalg. Hovedkomitéen for norsk forskning, 1978.

13) Jfr. kapittel VI.

V FORSKNINGSVILKÅR

Vi skal i dette kapittelet gi en oversikt over lærerpersonalets syn på forskningsvilkår ved distriktshøgskolene. Gjennom spørreskjemaet forsøkte vi å klarlegge hvor fornøyd lærerne var med hensyn til tid til disposisjon for forskning og utredningsvirksomhet, faglig miljø, økonomisk støtte, muligheter for forskningspermisjon, kontor- og skrivehjelp, bibliotek tjenester, teknisk utstyr og EDB-tjenester. Disse holdningsspørsmålene ble deretter utdypet gjennom intervjuer.

I tillegg til kartlegging av synet på forskningsvilkårene, har vi forsøkt å sammenfatte lærerpersonalets forslag om tiltak som kan bedre forskningsmulighetene ved distriktshøgskolene. Forslagene retter seg både mot Kirke- og undervisningsdepartementet, NAVF, distriktshøgskolene selv og universitetene. Materialet er hovedsaklig hentet fra spørreskjemaet, hvor lærerne ble spurt om de ville framheve noe som særlig viktig for utviklingen av forsknings- og utredningsvirksomheten ved distriktshøgskolene. I tillegg ble en del forslag konkretisert gjennom intervjuer, og dessuten er ulike forslag blitt presentert i andre sammenhenger.

Ved en rekke skoler ble det pekt på spesielle konkrete behov, slik som historiske arkiver og mangelfull laboratorie plass. Slike forhold knyttet til den enkelte distriktshøgskole er ikke gjengitt her. Vi har sett det som viktigere å få fram de generelle problemene knyttet til forsknings- og utredningsvirksomheten ved distriktshøgskolene.

5.1. Tid til disposisjon.

Selve forutsetningen for forskning og utredningsvirksomhet ved distriktshøgskolene er foruten interesse og engasjement, tilstrekkelig med tid til slike aktiviteter utenom undervisning og administrasjon. Interessen synes å være til stede. 78% av lærerpersonalet ga uttrykk for at forskning og utredningsvirksomhet var den aktivitet ved distriktshøgskolen de først

og fremst hadde sett at de gjerne hadde hatt bedre tid til.¹⁾ Hvor stor del av sin arbeidstid brukte så distriktshøgskolelærerne til slik virksomhet?

For å undersøke dette ble lærerpersonalet bedt om å anslå hvor stor andel av den samlede arbeidstid de brukte på årsbasis til henholdsvis undervisning og undervisningsrelatert virksomhet, forskning og utredningsvirksomhet, administrasjon og eventuelt til andre aktiviteter. Resultatet går fram av tabell 5.1. Det er imidlertid all grunn til å understreke at tallmaterialet bygger på skjønn. Lærerne har jo ikke foretatt noen nøyaktig registrering av antall timer til ulike aktiviteter gjennom et år. En annen usikkerhetsfaktor kan ligge i ulike individuelle oppfatninger av hvordan de forskjellige kategoriene skal defineres. Det er verken klare linjer mellom forskning og undervisning eller mellom disse aktivitetene og administrasjon. Noen lærere kan dessuten ha ført opp en arbeidstidsandel under "andre aktiviteter" som andre kan ha inkludert i en av de andre kategoriene. Med disse forbehold tror vi likevel at de resultatene som er gjengitt i tabell 5.1. gir et noenlunde korrekt bilde av den gjennomsnittlige arbeidstidsfordelingen ved distriktshøgskolene.

Det går fram av tabellen at gjennomsnittlig 55% av arbeidstiden ble brukt til undervisningsrelatert virksomhet. 18% av tiden ble brukt til forskning og utredningsvirksomhet, mens 23% av arbeidstiden gikk med til administrasjon. Gjennomsnittlig ble 4% av tiden anvendt til andre aktiviteter enn de tre forannevnte. Ser vi bare på de av lærerne som hadde forsknings- eller utredningsprosjekt våren 1979, viser tabellen at arbeidstidsfordelingen ikke er stort forskjellig fra gjennomsnittet for samtlige lærere. Dette skyldes delvis at en del av lærerpersonalet som ikke hadde noe prosjekt på det tidspunkt undersøkelsen ble foretatt, opp-

1) Den samme holdningen til forskning kom fram i en undersøkelse av universitetslektorgruppen ved Universitetet i Oslo fra 1973. Jfr. Siri Næss: Universitetslektorer. Fordeling av fordeler og byrder. Institutt for rettssosiologi og INAS 1973, tabell 29.

ga at de vanligvis brukte en del av sin arbeidstid til forskning eller utredningsvirksomhet.

Grunnlagsmaterialet viser at det var praktisk talt ingen forskjell mellom de 4 fagområdene med hensyn til gjennomsnittlig arbeidstidsfordeling. Heller ikke mellom de ulike distriktshøgskolene var det noen videre forskjell. Ingen skoler kom ut med en forskningsandel på over 20% og undervisningsandelen varierte mellom 50 og 60%.

Tabell 5.1. Gjennomsnittlig arbeidstidsfordeling for lærerne ved distriktshøgskolene på årsbasis. Prosenttall.

Arbeidsoppgave	Samtlige lærere	Lærere med prosjekt
Undervisning og undervisningsrelatert virksomhet	55	54
Forskning og utredningsvirksomhet	18	21
Administrasjon	23	21
Andre aktiviteter	4	4
SUM	100	100
N	254	152

Disse resultatene synes å vise at undervisning og administrasjon er relativt tidkrevende oppgaver i forhold til den tid som ble brukt til forskning og utredningsvirksomhet. Selv de av lærerne som hadde ett eller flere prosjekter våren 1979 brukte ikke mer enn 20% av sin arbeidstid til forskningsaktiviteter.

Hvordan er så situasjonen ved andre læresteder som er både undervisnings- og forskningsinstitusjoner? Dette er ikke godt å si da vi ikke har tilsvarende tall for andre institusjoner som det kan være naturlig å sammen-

ligne med. En undersøkelse av arbeidstidsnyttingen for det vitenskapelige personalet ved Universitetet i Oslo i 1970-71 kan likevel gi en viss pekepinn.²⁾

Vi har plukket ut universitetslektorene, da denne gruppen er den som best kan sammenlignes med distriktshøgskolelærerne. En sammenligning må likevel foretas med forsiktighet, da det er 8 år mellom de to undersøkelsene og fordi tidsnyttingskategoriene ikke er helt like. Tabell 5.2. viser at de to gruppene bruker omtrent like mye tid til undervisning. Universitetslektorene brukte noe mer tid til forskning, men mindre tid til administrasjon enn distriktshøgskolelærerne. Det synes med andre ord ikke å være ulik undervisningsbyrde som gir distriktshøgskolepersonalet noe mindre tid til forskning, men mer omfattende administrative plikter.

Tabell 5.2. Gjennomsnittlig arbeidstidsfordeling for lektorer ved Universitetet i Oslo i tidsrommet 1.9.1970 - 31.8.1971. Prosenttall.

Arbeidsoppgave	Universitetslektorer
Undervisning og faglig veiledning	53
Forskning og egenutdanning	28
Administrasjon	13
Andre aktiviteter	7
Sum	101

2) Stein Sandbo: Arbeidssituasjonen for det vitenskapelige personalet ved Universitetet i Oslo. En undersøkelse av arbeidsoppgaver og arbeidstid. NAVF's utredningsinstitutt 1973:3, tabell 14.

Tabell 5.3. gjengir lærerpersonalets mening om tid til disposisjon for forskning og utredningsvirksomhet. Det går fram at vel 20% av lærerne var tilfreds, mens 70% var lite fornøyd. Grunnlagsmaterialet viser at det ikke var noen vesentlige forskjeller mellom de ulike distriktshøgskolene, men at lærerne ved de matematisk/naturvitenskapelige fag var noe mindre misfornøyd enn de andre lærerne. Problemet med dårlig tid ble bl.a. uttrykt på følgende måte:

Tid er mitt hovedproblem. Skal forskning ved DH ha noen hensikt, må vi få tid nok til å kunne ta på oss større og krevende oppgaver som krever samme kompetansenivå som ved andre forskningsinstitusjoner. Slik det nå er, vil mange DH-ansatte, for i det hele tatt for å få drevet noe forskning, akseptere små-oppdrag som kan utføres av studenter med minimal veiledning. Nivået blir deretter, og vil senere kunne brukes som et argument mot videre utvikling av DH-forskning. Men med den tiden jeg har til rådighet, anser jeg det ikke forsvarlig å ta ansvar for mere krevende prosjekter.

Tabell 5.3. Lærerpersonalets mening om tid til disposisjon for forskning og utredningsvirksomhet.

Tid til disposisjon	Antall	Prosent
Meget god	6	2
Tilfredsstillende	52	21
Dårlig	179	71
Ikke aktuelt/ikke besvart	17	6
N	254	100

Hva er så grunnene til den relativt store utilfredsheten med tid til disposisjon for forskningsaktiviteter?

For det første ble det pekt på at selve oppbyggingen av studieretningene ved distriktshøgskolene har vært tidkrevende i etableringsfasen. Den faglige aktiviteten har i stor grad vært rettet inn mot utviklingen av undervisningsmaterieill:

Når ein så veit alderen på distriktshøgskulen, så vil det vere naturleg å vente seg auka forskingsinnsats i tida framover.³⁾

For det andre ble det hevdet at undervisningsbelastningen er relativt hard. I tillegg til den regulære undervisning har distriktshøgskolene en generell forpliktelse til å drive voksenopplæring. Det ble påpekt at særlig undervisning og kursvirksomhet ute i distriktene var tidkrevende. I enkelte fylker er avstandene lange og kommunikasjonene tungvinte. De fleste lærerne anså denne virksomheten som viktig, men det ble også bemerket at:

Det sterke presset på distriktshøgskolen når det gjeld vidareutdanningstilbod og eksterne undervisningstilbod kjem i konflikt med behovet for å driva med forskings- og utgreiingsarbeid.

Enkelte studieretninger har dessuten lagt opp til en krevende undervisningsform med utstrakt bruk av gruppeundervisning og individuell veiledning:

Et tilfredsstillende pedagogisk og faglig opplegg krever så mye tid at egen faglig videreutvikling kommer i andre rekke. Dette representerer en meget farlig tendens for distriktshøgskolene. Det vesentligste av den tid jeg bruker til forskning må tas av fritiden.

Videre ble det pekt på at administrasjon er en tidkrevende oppgave:

Den demokratiske styringsordningen tar mye tid. Fagmiljøene er små, og den administrasjon som skal gjøres faller på få folk.

Det overveiende flertall av lærerne framhevet derfor behovet for å redusere undervisningsmengden og det administrative arbeidet dersom forskningsinnsatsen skulle økes vesentlig. Følgende uttalelser synes å være

3) Jfr. Jan Ove Ulstein: Estetiske og humanistiske fag. Artikkel i Noralv Veggeland (red.): Tidsskifte i høgre utdanning. Distriktshøgskolen: Fag og forskning i et regionalt perspektiv. Universitetsforlaget 1979, s.66.

dekkende for flertallets oppfatninger i denne sammenheng:

Hvis man skal drive seriøs forskning ved distriktshøgskolene, er det nødvendig med en liknende arbeidsfordeling som ved universitetene.

Det er stort behov for avtaler og klare prosentfordelinger når det gjelder tid til undervisning, forskning og administrasjon.

Det ble dessuten pekt på at forskningsaktiviteter måtte fordeles jevnt utover året og ikke bare henlegges til forskningsterminer e.l. Kontinuitet i arbeidet var viktig for framdriften av prosjektene og for den faglige utvikling:

Vi bør ikke ha mer undervisning enn at forskning og utredningsarbeid blir en kontinuerlig funksjon. Det hjelper lite med et skippertak nå og da, eller eventuelt bare hver gang vi får permisjon.

Lærerpersonalets syn på tid til disposisjon til forskning og utredningsarbeid er imidlertid mer nyansert enn det som er referert til ovenfor. Over 20% av lærerne var i følge tabell 5.3. tilfreds. En tidligere universitetsansatt uttalte følgende:

Jeg tror at situasjonen på universitetene og distriktshøgskolene er stort sett like med hensyn til arbeidstidsfordelingen når det gjelder mellomstillingene. Men det går nok mer tid til administrasjon enn ved universitetene.

En annen lærer hevdet at:

De som har ambisjoner, kompetanse og lyst har gode forskningsmuligheter. Det er tilstrekkelig tid til disposisjon for forskning.

Det generelle inntrykket er likevel at majoriteten av lærerne mener at undervisning og administrasjon tar for mye tid fra forskningsaktiviteter.

5.2. Fagmiljøet.

Tabell 5.4. viser lærerpersonalets mening om det faglige miljøet ved distriktshøgskolene. Vi ser at 9% av lærerne syntes fagmiljøet var meget godt, 46% syntes det var tilfredsstillende og 39% mente det var dårlig. Grunnlagsmaterialet viser at det var ingen vesentlige forskjeller mellom de fire fagområdene, men at det var visse forskjeller mellom distriktshøgskolene.

Tabell 5.4. Lærerpersonalets mening om det faglige miljøet ved distriktshøgskolene.

Faglig miljø	Antall	Prosent
Meget godt	22	9
Tilfredsstillende	117	46
Dårlig	99	39
Ikke aktuelt/ikke besvart	16	6
N	254	100

Hva ligger så bak den relativt brede misnøyen med de respektive fagmiljøene? På bakgrunn av det innsamlede materialet kan vi peke på fire grunner. For det første at fagmiljøene er for små. For det andre mangelen på faglige toppstillinger og forskningsveiledning. For det tredje at rekrutteringsgrunnlaget til stillinger ved distriktshøgskolene er for dårlig. Og for det fjerde savnet av hovedfagsstudenter. Vi skal her komme nærmere inn på hvert av disse punktene. De blir presentert i rekkefølge etter hvor ofte de ble nevnt i spørreskjemaet og intervjuene.

5.2.1. Større miljøer.

En overveiende del av de intervjuede personene mente at fagmiljøene var for små:

Det er viktig å få større bredde innen ulike fagdisipliner. 1 - 2 personer innen et fagområde gir ikke særlig grunnlag for fagtreff.

Det ble særlig framhevet at små miljøer ga færre faglige impulser enn store, og at små fagmiljøer hadde "lettere for å stagnere med tiden". På spørsmål om hva som var særlig viktig for utviklingen av forskning og utredningsvirksomhet ved distriktshøgskolene, ble det bl.a. svart at:

Dette er helt avhengig av at det bygges opp tilstrekkelig fagmiljø. Kan ikke bare som til nå strø ut enkeltpersoner ute i distriktene, gi dem skrivebord, blokk og blyant og si: Vær så god, sett i gang med tenkning!

En rekke andre lærere pekte på behovet for oppbygging av en viss faglig bredde i de enkelte fagmiljøer ved distriktshøgskolene. Dette ville innebære en viss spesialisering av fagmiljøene og færre faggrupper og studier ved de enkelte skolene:

Det er viktig å bygge opp fagmiljøer med tilstrekkelig tyngde innen ulike felt, særlig felt der distriktshøgskolene allerede har utviklet særpregede miljøer i forhold til andre institusjoner.

På den annen side ble det pekt på at små fagmiljøer ikke bare hadde negative sider. Tvertimot kunne dette fremme tverrfaglige kontakter og øke mulighetene for å få i gang tverrfaglige forskningsprosjekter.⁴⁾ En av lærerne uttrykte seg på følgende måte:

Fagmiljøet er ikkje dårleg i og for seg, men det er heller ikkje tilfredsstillande. Det kjem av at skulen har for mange studieretningar, slik at fagseksjonane blir for små. Derimot gjev miljøet langt betre høve til tverrfagleg kontakt enn universiteta etter mine røynsler.

Noen av lærerne hevdet dessuten at størrelsen på fagmiljøet ofte ikke var så viktig:

Jeg tror det er veldig avhengig av fagene. I enkelte fag er forskningen veldig individualistisk. Ved universitetene er det ofte liten kontakt mellom fagfeller. Hver er opptatt på sine spesielle forskningsfelter som ofte har lite med hverandre å gjøre.

4) Se forøvrig Jan Ove Ulstein: Distriktshøgskulen som forskningsstad. Forskningsnytt nr. 6, 1979.

Små avdelinger i en liten institusjon har sin styrke i at beslutningsprosessene blir enkle og rasjonelle. Dermed oppstår ledig tid for overskuddsaktiviteter som forskning. Med dagens gode kommunikasjonsmuligheter (reiser, teletjeneste, bibliotekstjeneste) er det ikke lenger nødvendig å etablere store forskningsmiljøer for å skape fruktbar forskning, så fremt forskningen kan utføres med forholdsvis beskjedne investeringer.

Disse to siste sitatene var imidlertid atypiske for flertallet av distriktshøgskolelærerne. Noen av fagmiljøene ved distriktshøgskolene er riktignok relativt store. For flertallet av studieretningene og lærerne synes imidlertid oppfatningen å gå nokså entydig i retning av å påpeke behovet for større fagmiljøer.

5.2.2. Faglige toppstillinger/forskningsveiledere.

I 1979 opprettet Kirke- og undervisningsdepartementet 6 høgskoledosentstillinger ved distriktshøgskolene. Følgende begrunnelse ble gitt:

Den forskingsverksemda som er tilmåta behov i regionen har sin base ved høgskolane i distrikta. Forskinga er ikkje berre eit grunnlag for undervisning, men tener og til å styrke lokalsamfunna, slik Stortinget ved fleire høve har understreka. For betre å kunne oppnå dette bør det opprettast ei ny stillingsgruppe. Dermed kan vi sikre at fagfolk med kompetanse på høgt nivå innan forskning og anna fagleg verksemd finn sin plass i dei regionale høgskolane. Ikkje mindre viktig er det for høgskolane å halde på slike folk. Slike personar må veljast ut etter fagleg vurdering på premissar som tar omsyn til fagleg dugleik i vid tyding, der også røynsle frå yrkesaktivitet går inn. Det er ikkje meininga å kopiere den verksemda ein har ved universiteta, men å styrkje det faglege grunnlaget for høgskolane til å verka slik dei skal etter føresetnadene.⁵⁾

Gjennom intervjuene gikk det fram at en del av misnøyen med det faglige miljøet skyldtes nettopp mangelen på seniorforskere. Dvs. høyt kvalifiserte fagfolk som kunne "pålegges et særlig ansvar for å bruke sin kompetanse og kontaktnett til koordinering av forskning, veiledning osv. til beste for hele fagmiljøet." Hittil hadde en vært "avhengig av veiled-

5) St. prp. nr. 1 (1978-79). Kirke- og undervisningsdepartementet, s. 86.

ning av toppfolk på universitetene." Det ble ellers pekt på at det var viktig å ha "ein stillingsstruktur som gjer at distriktshøgskulesystemet kan behalde etablerte og røynde forskarar."

I tillegg til opprettelse av høgskoledosentstillinger, ble to andre mulige tiltak nevnt. For det første gjesteprofessorater, for det andre egen forskningsveileder for distriktshøgskolene:

Istedenfor høgskoledosent, skulle en heller hatt midler til gjesteprofessorer for et år eller to. Dermed kunne en spredd toppkompetansen på flere fag. Dette ville være fleksible stillinger som kunne settes inn der det var behov for dem.

Hovedinnvendingen mot slike gjesteprofessorater var imidlertid at en neppe ville få gode folk i den slags stillinger. Toppkvalifiserte personer er som oftest etablert i faste stillinger og knyttet til et fast bosted. I tilfelle slike folk vil ta permisjon fra sitt arbeid, vil de antakeligvis søke seg til mer sentrale forskningsmiljøer enn distriktshøgskolene.

En del lærere mente at NAVF burde opprette en eller flere forskningsveilederstillinger for distriktshøgskolene etter mønster fra den veiledningstjeneste som er bygd ut for de samfunnsvitenskapelige fagområdene. NAVF har her opprettet en slik stilling ved hvert av universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø. Det var imidlertid ingen enhetlig oppfatning blant lærerpersonalet om hvordan en eventuell veiledningstjeneste skulle organiseres. Et forslag gikk ut på at en hadde en person som hadde ansvaret for alle distriktshøgskolene, eventuelt en person i hver landsdel. Et annet forslag var at en slik forskningsveilederstilling burde bli opprettet innen regionforskning. Flere lærere hadde imidlertid "ingen tro på en omreisende forskningsveileder":

En eventuell forskningsveileder bør være i miljøet en stund, f.eks. i et halvt år. Forutsetningen må være at han ikke kommer innom en gang i blant, men finnes i miljøet over lengre perioder.

Andre lærere var mer skeptiske til en ordning med en egen forskningsveileder for distriktshøgskolene. De pekte på de heterogene fagmiljøene ved de enkelte skolene, og at en i så fall måtte ha mange slike stillinger for å fylle de ulike krav til veiledning. Det ble dessuten hevdet at distriktshøgskolene var en del av det nasjonale forskningssystemet. De enkelte fagene hadde mer til felles med fagmiljøer ved universitetene enn med de andre fagene ved distriktshøgskolene.⁶⁾ Det ble bl.a. uttalt at:

Forskningsveiledere bør koble sammen folk i systemet på det nasjonale plan. Det bør ikke være forskjellige veiledere for universiteter og distriktshøgskoler. Forskningsmiljøene må sees under ett.

5.2.3. Forskerrekruttering.

En rekke lærere understreket sterkt at for å fremme forskningsvirksomheten ved distriktshøgskolene var det nødvendig å legge stor vekt både på å ansette høyt kvalifiserte forskere og ansette folk med interesse og evne til å drive forskning:

Min erfaring hittil er at det viktigste for å få til forskning er å ansette forskningskompetent personale. Det forskningsfaglige nivået er nå klart for lavt på mitt fagfelt.

Eg trur det er svært viktig at dei som blir tilsette ved distriktshøgskulane har forskaropplæring og forskingsbakgrunn. Dette er nesten viktigare ved distriktshøgskulane som har så små fagmiljø enn ved universiteta.

Noen lærere pekte på at forskeropplæring burde foregå ved universitetene, og at universitetene burde legge større vekt på utdanning av forskere, slik at distriktshøgskolene i større grad kunne rekruttere forskningskompetent personale:

6) Dette synet finner støtte i våre data om kontaktmønster i forbindelse med forskning og utredningsvirksomhet. (Tabell 4.1.) 68% av lærerne med prosjekt hadde jevnlig kontakt med kolleger ved universiteter og forskningsinstitutter. Tilsvarende hadde bare 22% jevnlig kontakt med kolleger ved andre distriktshøgskoler og regionale høgskoler.

Et problem i dagens situasjon er den manglende tilgang på forskningskvalifisert personale. For å løse aktuelle undervisningsoppgaver vil en ofte gripe til den mulighet å engasjere ikke-kvalifiserte søkere midlertidig, med sikte på at disse skal drive meriterende forskning ved siden av andre oppgaver. Høgskolen påtar seg derved i realiteten ansvar for en forskerutdanning, et ansvar som en stillingsmessig har små muligheter til å imøtekomme. For å bøte på dette vil det være viktig at universiteter/vitenskapelige høgskoler bygger ut sin forskerutdanning, slik at forskningen ved DH'ene kan få et bedre startgrunnlag. Selv om "meriteringspress" kan være en viktig motivasjon for forskning, forutsetter dagens situasjon en veiledningskapasitet som ikke eksisterer.

Andre lærere hevdet at forskeropplæringen burde foregå ved distriktshøgskolene selv, bl.a. ved opprettelse av vit.ass. stillinger og bedre anledning til å knytte stipendiater til institusjonene:⁷⁾

Forskeropplæringen skjer i dag ved universitetene, og det er herfra distriktshøgskolene først og fremst rekrutterer sitt fagpersonale i dag. Dette vil nok også måtte bli et hovedmønster i årene framover. Men en konsekvens av dette mønsteret som man ikke må overse er at distriktshøgskolene dermed lett kommer til å utvikle de samme fag og forskningsfelt som fagpersonalet kjenner fra sine moderinstitusjoner, universitetene. Når man blir ansatt ved distriktshøgskolene fortsetter man å gjøre det man har blitt opplært til, og innpoder så og si universitetenes "skoleforskning" og fagorientering ved distriktshøgskolene. På lang sikt må vi innse at om ikke noe gjøres på dette felt vil distriktshøgskolene få problemer med å utvikle seg som alternativer innen høgre utdanning og innen forskningssystemet. Distriktshøgskolene har i dag utviklet alternative fagopplegg og forsøker også å utvikle forskning innen disse fagfelt. Men her bør NAVF kunne være til hjelp og støtte på lengre sikt. Innen nærmere definerte fagfelt synes det å være en riktig politikk å sette opp egne rekrutteringsprogram. Dette kunne gjøres ved å øremerke i en overgangsperiode et bestemt antall rekrutteringsstipendiater til distriktshøgskolene. Disse rekruttene ville få sin forskningssosialisering ved distriktshøgskolene, og bli et viktig rekrutteringsgrunnlag til stillinger ved distriktshøgskolene. Dette ville styrke regionaliseringsprosessen innen høgre utdanning og forskning, samtidig som det ville være et viktig element i å sikre pluralisme innen sektoren.⁸⁾

7) I 1980 er det ført opp 15 faste stipendiatstillinger over statsbudsjettet. Jfr. tabell 2.2.

8) Noralv Veggeland: NAVF og distriktshøgskolene. Foredrag på NAVF's styremøte 11.12.1979.

5.2.4. Hovedfagsstudenter.

En rekke lærere pekte også på savnet av hovedfagsstudenter:

Fraværet av hovedfagstudenter/hovedfagsundervisning oppleves som en stor hemmelse for utviklingen av forskning ved distriktshøgskolene.

Forskningens framtid ved DH'ene vil være avhengig av at det blir muligheter til å holde studentene ut over 2-3 år. I forsknings-sammenheng representerer studentene ved DH'ene i dag en ubetydelig ressurs. I løpet av de 2 årene de er her, investerer vi mye mer i dem enn vi får igjen. Forskingen ved DH'ene står og faller med den ansatte - fra problemformulering, datainnsamling, bearbeiding - til analyse og rapportskriving. Den faglige stimulans og nytenkning som beriker universitetsmiljøene i form av hovedfagsstudenter savner vi sårt.

Det kom fram to hovedsynspunkter på hvordan dette problemet kunne løses. Det mest vidtrekkende gikk ut på å opprette hovedfagstilbud ved distriktshøgskolene.⁹⁾ Det andre forslaget gikk ut på å legge forholdene til rette for at hovedfagsstudenter ved universitetene kunne få veiledning ved distriktshøgskolene. Det ble pekt på at denne ordningen allerede ble praktisert ved noen av institusjonene. Hovedfagsstudenter oppholdt seg ved en distriktshøgskole i kortere eller lenger tid, og fikk veiledning på felter hvor lærere ved skolen hadde spesiell kompetanse.

5.3. Økonomisk støtte.

Lærerpersonalet ble videre spurt om hvordan de var fornøyd med sine muligheter til å gjennomføre forskning og utredningsvirksomhet med hensyn til økonomisk støtte. Resultatet framgår av tabell 5.5. Vi ser at halvparten av lærerstaben syntes den økonomiske støtten var tilfredsstillende, mens 30% mente den var dårlig. Av grunnlagsmaterialet går det fram at det ikke var noen vesentlige forskjeller i oppfatning blant lærerne ved de ulike distriktshøgskolene. Personalet innenfor samfunnsfagene var imidlertid noe mer fornøyd enn resten av lærerne, mens personalet ved de humanistiske fagområder var mest misfornøyd.

9) Jfr. Finn Holmer Hoven: Samfunnsvitenskapelige og økonomiske fag, Artikkel i Noralv Veggeland: op.cit.

Tabell 5.5. Lærerpersonalets mening om økonomisk støtte til forskning og utredningsvirksomhet.

Økonomisk støtte	Antall	Prosent
Meget god	7	3
Tilfredsstillende	118	47
Dårlig	78	31
Ikke aktuelt/ikke besvart	51	20
N	254	101

Spørsmålet ovenfor er generelt formulert, og lærerpersonalet har nok definert økonomisk støtte på ulike vis. Vi skal derfor i det følgende komme nærmere inn på de mest aktuelle økonomiske støtteordningene:

- støtte til forsknings- og utredningsprosjekter
- støtte til studie- og forskningspermisjoner
- reisebevilgninger

5.3.1. Støtte til forsknings- og utredningsprosjekter.

Distriktshøgskolene har i motsetning til institusjonene innenfor universitetssektoren ingen egen budsjettpost til dekning av driftsmidler til forskningsvirksomhet (annum). Dette er imidlertid tenkt kompensert gjennom distriktshøgskolenes utvidete adgang til vikarstøtte ved stipendpermisjon. Noen generell søkkebevilgning til forskningsformål har distriktshøgskolene ikke. Prosjektstøtte utover de ordinære bevilgningene til vikar og faglige reiser, må lærerpersonalet følgelig skaffe seg fra eksterne kilder.

I kapittel 3.5. er det gjort rede for den eksterne finansieringen av forsknings- og utredningsprosjektene ved distriktshøgskolene i 1979. De viktigste enkeltkildene var NAVF og departementene. Bare en mindre del av det samlede stønadsbeløpet kom fra regionale kilder. Prosjekter innen-

for samfunnsfag mottok relativt mest midler, mens prosjekter innenfor det humanistiske fagområdet bare i liten grad ble støttet av eksterne finansieringskilder. Dette mønsteret faller også sammen med lærernes subjektive mening om den økonomiske støtten til forsknings- og utredningsvirksomhet. Personalet innenfor samfunnsfag var mest tilfreds, mens lærerne ved de humanistiske fag var minst fornøyd. Et annet trekk ved finansieringsmønsteret synes å være at mens prosjekter innenfor samfunnsfag, matematisk/naturvitenskapelige fag og økonomisk/administrative fag har mulighet for å få økonomisk støtte fra en rekke forskjellige kilder, er mer omfattende prosjekter innenfor det humanistiske fagområdet avhengig av støtte fra NAVF.

5.3.2. Støtte til studie- og forskningspermisjoner.

Som tidligere nevnt har distriktshøgskolene fra 1978 hatt en egen budsjettpost; vikar ved stipendpermisjon. I 1979 utgjorde disse midlene samlet for distriktshøgskolene 1.442.000 kr. Kirke og undervisningsdepartementet begrunner denne posten på følgende måte:

Det er viktig å halde oppe og utvikle videre kvalifikasjonane til personale ved distriktshøgskulane og dei andre regionale høgskulane. På alle kapittel er det under 01-6 ført opp midler til vikar slik at undervisningspersonalet og andre kan få permisjon med heil eller delvis lønn for å arbeide ved t.d. andre forskningsinstitusjonar eller i næringsinstitusjonar som utdanninga tek sikte på.¹⁰⁾

I tillegg til denne budsjettposten har personalet ved distriktshøgskolene anledning til å søke forskningsrådene, i første rekke NAVF, om midler til studie- og forskningspermisjoner. Dessuten kan forskningsmidler fra andre institusjoner brukes til å "kjøpe seg fri" fra undervisning.

Tabell 5.6. viser antall distriktshøgskolelærere som hadde permisjon av minst ett semesters varighet i henholdsvis Norge og utlandet i tidsrommet 1.1.1978 - 1.6.1979. Det går fram av tabellen at 29% av personalet

10) St. prp. nr. 1 (1979-80). Kirke- og undervisningsdepartementet, s. 88.

hadde permisjon i denne perioden. 61 lærere hadde én permisjon, mens 12 av lærerne hadde to permisjoner. Underlagsmaterialet viser at det ikke var noen vesentlige forskjeller mellom fagrådene. Når det gjelder permisjonsstedet var 53 av distriktshøgskolelærerne i Norge, 15 var i utlandet, mens 5 både hadde én permisjon i Norge og én permisjon i utlandet.

Tabell 5.6. Antall distriktshøgskolelærere som hadde permisjon av minst ett semesters varighet i henholdsvis Norge og utlandet i tidsrommet 1.1.1978 - 1.6.1979.

Antall permisjoner	Antall	Prosent
En permisjon	61	24
To permisjoner	12	5
Sum	73	29

N = 254

Vi spurte lærerpersonalet om hvordan de var fornøyd med mulighetene for forskningspermisjon. Resultatet framgår av tabell 5.7. Vi ser at nærmere 60% av lærerne svarte meget gode eller tilfredsstillende, mens en fjerdedel syntes mulighetene var dårlige. Grunnlagsmaterialet viser at personalet ved de matematisk/naturvitenskapelige fag var noe bedre fornøyd enn resten av distriktshøgskolelærerne. Bare 10% av dem syntes mulighetene for forskningspermisjon var dårlige.

I intervjuene ga også en del av lærerne uttrykk for at de syntes mulighetene for studie- og forskningspermisjoner var tilfredsstillende. "I forhold til universitetene ligger vi ganske godt an." Andre lærere syntes mulighetene var dårlige. "Det går alt for lang tid mellom hver gang vi kan få et frisemester."

Tabell 5.7. Lærerpersonalets mening om mulighetene for permisjon til forskning og utredningsvirksomhet.

Muligheter for forskningspermisjon	Antall	Prosent
Meget gode	13	5
Tilfredsstillende	133	52
Dårlig	63	25
Ikke aktuelt/ikke besvart	45	18
N	254	100

Et problem som syntes å være felles for de fleste skolene var vanskelighetene med å skaffe kvalifiserte vikarer som kunne overta undervisningen i permisjonsperioden. I mange tilfeller varte ikke permisjonen mer enn ett semester. Det var derfor ofte problematisk å få tak i vikarer for så kort tidsrom:

Muligheten for forskningspermisjon er egentlig tilfredsstillende, men p.g.a. ubesatte stillinger og lite fagmiljø i byen har det vært vanskelig å benytte mulighetene uten å lage vansker for institusjonen.

Et annet ankepunkt var at permisjonene var for korte. Distriktshøgskolenes egne midler til vikar er stort sett blitt brukt til permisjoner av et halvt års varighet:

Det er særlig ønskelig å kunne bli frigjort fra undervisningen for en lengre periode, slik at en kunne få jobbe sammenhengende med et prosjekt. Problemet beror både på knappe økonomiske ressurser og dels på vanskeligheter med å skaffe vikarer.

5.3.3. Reisebevilgninger.

Distriktshøgskolenes budsjettpost; reiseutgifter m.m., utgjorde i 1979 samlet ca. 3.1 mill.kr. over statsbudsjettet. I tillegg til skolens egne reisebevilgninger, har lærerpersonalet muligheter til å søke forsk-

ningsrådene om dekning av reiseutgifter. I første rekke vil det her være tale om NAVF. Dessuten kan prosjektbevilgninger fra andre eksterne kilder omfatte støtte til reisevirksomhet i forbindelse med prosjektarbeidet.

Gjennom intervjuene med lærerpersonalet kom det fram en relativt bred misnøye med størrelsen på reisebevilgningene:

Det er for knappe midler til forskningsreiser både i og utenfor regionen, noe som gjør det vanskelig å utnytte allerede etablerte kontakter, eller skaffe nye.

Det bør gis mulighet for kontakt med kolleger ved andre høyskoler, universiteter og forskningsinstitutter. Reisebudsjettet er alt for lite.

Det ble imidlertid også uttrykt mer nyanserte oppfatninger av dette problemet. Bl.a. ble det pekt på at for små reisebevilgninger var et generelt problem for universiteter og høyskoler:

Reisebudsjettet er for dårlig til å opprettholde en tilfredsstillende faglig kontakt med andre forskningsmiljøer. Men sammenlignet med andre institusjoner er reisebudsjettet kanskje ikke så ille.

Det ble ellers pekt på at den geografiske beliggenheten til mange av distriktshøgskolene gjorde at reiseutgiftene måtte bli store. Etablerte forskningsmiljøer og offentlige organer som en hadde behov for kontakt med, lå i stor grad i Oslo:

Med Finnmark som bosted koster dette svært mye i reise og oppholdsutgifter. Med nåværende budsjett må denne virksomhet for høgskolens regning bli minimal. Foreløpig er nok reisebudsjettet flaskehalsen for forskningsmulighetene i Finnmark.

5.4. Infrastruktur.

Lærerpersonalet ble videre spurt om hvordan de var fornøyd med mulighetene til å gjennomføre forskning og utredningsvirksomhet med hensyn til

kontor- og skrivehjelp, bibliotek tjenester, adgang til teknisk utstyr og EDB-utstyr/EDB-assistanse. Svarfordelingen går fram av tabell 5.8.

Tabell 5.8. Lærerpersonalets mening om kontor- og skrivehjelp, bibliotek tjenester, adgang til teknisk utstyr og EDB-utstyr/assistanse. Prosenttall.

Infrastruktur	Meget godt	Tilfredsstillende	Dårlig	Ikke aktuelt/ikke besvart	Sum
Kontor- og skrivehjelp	13	53	24	10	100
Bibliotek tjenester	24	56	13	6	99
Adgang til teknisk utstyr	5	35	16	45	101
EDB-utstyr/assistanse	10	37	19	34	100

N = 254

Spørsmålene var generelt utformet og svarene gir følgelig liten innsikt i eventuelle problemer på disse områdene. Svarene er også så nær knyttet til forholdene ved den enkelte distriktshøgskole, at en mer detaljert undersøkelse av infrastrukturen ville vært nødvendig for å forstå svarfordelingen i tabellen. Når vi allikevel offentliggjør gjennomsnittstallene, er det fordi de i seg selv kan ha en viss interesse.

Kontor- og skrivehjelp

Tabell 5.8. viser at majoriteten av distriktshøgskolelærerne syntes mulighetene til å gjennomføre forskning og utredningsvirksomhet var tilfredsstillende med hensyn til kontor- og skrivehjelp. 13% av lærerpersonalet svarte meget godt, 53% tilfredsstillende og 24% dårlig. Underlagsmaterialet viser at det ikke var noen store forskjeller mellom distriktshøgskolene.

Bibliotek tjenester¹¹⁾

I 1979 fikk distriktshøgskolene samlet bevilget 2 150 000 kr. til bøker og tidsskrifter over statsbudsjettet.¹²⁾ Av tabell 5.8. framgår det at lærerpersonalet jevnt over var tilfreds med bibliotek tjenestene. 24% syntes bibliotek tjenestene var meget gode, 56% mente de var tilfredsstillende, mens bare 13% av lærerne svarte dårlig på dette spørsmålet. Underlagsmaterialet viser svært små forskjeller mellom fagområdene. Derimot var det noe større forskjeller i svarfordelingen mellom skolene.

Adgang til teknisk utstyr

Tabell 5.8. viser at hele 45% av lærerne ikke har besvart dette spørsmålet eller ansett det som uaktuelt. Spørsmålet er for generelt utformet til at svarene gir noen innsikt i problemene på dette området. Underlagsmaterialet viser at det hverken er noen store forskjeller mellom fagområdene eller mellom de ulike distriktshøgskolene.

EDB-utstyr/assistanse¹³⁾

Det framgår av tabell 5.8. at også når det gjaldt EDB-utstyr og EDB-assistanse var det relativt mange lærere (34%) dette spørsmålet ikke var aktuelt for. Underlagsmaterialet viser at dette særlig var tilfelle for lærere innenfor det humanistiske fagområdet. Ellers syntes 47% av lærerne at EDB-tjenestene var tilfredsstillende.

11) Forøvrig henvises til Anne Lise Jørstad: Biblioteket i distriktshøgskolene. Oppland Distriktshøgskole 1979. Kirsten Engelstad: Litteraturbehovet ved distriktshøgskolene. Riksbibliotek tjenesten 1978.

12) St.prp. nr. 1 (1979-80) Kirke- og undervisningsdepartementet, s. 88.

13) Jfr. Distriktshøgskolenes behov for service innen samfunnsvitenskapelig databehandling. Innstilling av 25. juli 1979. Rådet for samfunnsvitenskapelig forskning, NAVF.

VI REGIONAL ORGANISERING AV FORSKNING OG UTREDNINGSVIRKSOMHET

I dette kapittelet skal vi gi en kort oversikt over de tiltak som er satt i verk for å organisere forskning og utredningsvirksomhet ved enkelte av distriktshøgskolene. På bakgrunn av de erfaringer som er gjort ved Rogaland DH og Rogalandsforskning, er spørsmålet om å knytte til seg en forskningsstiftelse blitt drøftet ved samtlige av de andre skolene. Noen regioner og distriktshøgskoler er kommet langt i dette arbeidet, andre er foreløpig på utredningsstadiet. Det viktigste stridsspørsmålet er om forskningsorganisasjonen skal være et internt distriktshøgskoleorgan eller en relativt selvstendig organisasjon på regionalt nivå.

Hittil er foruten Rogalandsforskning også Nordlandsforskning og Forskningsstiftelsen for Møre og Romsdal etablert. Ved distriktshøgskolen i Molde er det opprettet en Transportfaglig forskningsgruppe. Ved Oppland DH er det opprettet en egen forskningsavdeling. I Telemark, Agder og Østfold foreligger det forslag om å opprette en forskningsorganisasjon på fylkesplan. I tillegg arbeider både Sogn og Fjordane DH og Finnmark DH med disse spørsmålene.

6.1. Bakgrunnen for organisering av forskning og utredningsvirksomhet

Hvorfor er det blitt sett som så viktig å få forsknings- og utredningsvirksomheten både ved distriktshøgskolene og i de enkelte fylkene inn i mer organiserte former? På bakgrunn av de utredninger og det arbeid som er blitt foretatt i forbindelse med spørsmålet om regional forskningsorganisering, kan vi peke på en rekke grunner til dette: Behovet for og ønsket om et organ som kan stimulere, drive, koordinere, finansiere, administrere og formidle forskning.

Stimulering og utføring av forskning og utredningsvirksomhet

Det er i en rekke fylker blitt framhevet at det er behov for et organ på regionalt plan som kan ta initiativ til, drive og stimulere forskning og

utredningsvirksomhet for å belyse og løse problemer i regionen. I de fleste av de utredninger som tar opp dette spørsmålet, er ønsket om oppbygging av faglig kompetanse i regionen et gjennomgående trekk. I innstillingen fra Arbeidsgruppen for forskningsstiftelse i Nordland blir det således pekt på at Nordland fylkeskommune står uten systematisk innsamlede og bearbejdede data om en rekke forhold av geografisk, klimatisk, bosetningsmessig og næringsmessig karakter. Kunnskap om slike forhold som går på fylkets egenart burde ideelt sett danne hjørnesteinen i det politiske og administrative beslutningsgrunnlag. I innstillingen blir det videre gitt uttrykk for at fylkets forskningsinteresser best kan fremmes og ivaretas dersom fylkeskommunen oppretter et eget forskningsorgan.¹⁾

Koordinering av forskning og utredningsvirksomhet

Det er videre blitt hevdet at det er behov for et organ som kan koordinere forsknings- og utredningsvirksomheten både ved de enkelte distriktshøgskolene og på fylkesnivå. I flere av fylkene driver en rekke institusjoner og personer utenom distriktshøgskolene FoU-virksomhet.²⁾ Det kan være andre regionale høgskoler, bedrifter eller frittstående forskningsinstitusjoner. Det er imidlertid blitt pekt på at forskningsoppdrag og forskningstema ofte er tilfeldige og sjelden gjenstand for noen regional samordning. Samtidig krever løsning av praktiske problemer ofte felles innsats på flere fagfelter. Særlig når det gjelder gjennomføring av prosjekter av tverrfaglig karakter, er det nødvendig at det eksisterer et koordinerende ledd.³⁾

1) Om opprettelse av en stiftelse for forskning i Nordland. Innstilling fra Arbeidsgruppen for forskningsstiftelse i Nordland, oppnevnt av Nordland fylkesutvalg 29. september 1978.

2) Jfr. vedlegg II.

3) Jfr. f.eks. Innstilling fra utvalg for regional forskning i Agder av 17.1.1979.

Finansiering og administrering av forskning og utredningsvirksomhet

En annen viktig begrunnelse for å organisere FoU-virksomheten er behovet for og ønsket om et organ som kan skaffe til veie forskningsmidler og administrere bruken av dem. Det er blitt antatt at en egen forskningsorganisasjon vil kunne styrke distriktshøgskolenes og fylkenes konkurransevne i kampen om forskningsmidler. Som vist i kapittel III var den eksterne støtten til prosjekter ved distriktshøgskolene betydelig. 71 prosjekter mottok støtte fra tilsammen 84 finansieringskilder. Fra forskerhold er det gjentatte ganger blitt pekt på at arbeidet med å skaffe forskningsmidler tar uforholdsmessig mye tid. En viktig tiltenkt oppgave for en forskningsorganisasjon er derfor å fungere som et service-organ for forskere. F.eks. ved veiledning om hvilke finansieringskilder som eksisterer, ved hjelp til formulering av søknader og ved å ta seg av de rent administrative oppgaver som en ekstern finansiering av prosjekter ofte medfører. Videre er det hevdet at det vil være en sentral oppgave for slike forskningsorganisasjoner å finansiere forsknings- og utredningsprosjekter den selv tar initiativ til, enten ved egne midler eller ved å søke prosjektstøtte.

Formidling av forskning og utredningsvirksomhet

I tillegg er de regionale forskningsorganisasjonene også tiltenkt en formidlingsrolle. De skal spre resultatene av forskning både i egen regi og formidle forskningsresultater fra andre organer. I forslaget til organisering av forskning og utviklingsarbeid i Telemark er det i særlig grad blitt lagt vekt på denne formidlingsfunksjonen. Det heter her bl.a. at:

Elles kan ein truleg rekna med at mange problem ikkje krev nye forskningsprosjekt, men kan løysast gjennom tenlege former for resultatformidling. Ein må også rekna med at problemformulering kan avklara at det ikkje er behov for forskningsbasert kunnskap i det heile, men at det som trengs er overføring av tradisjonell kunnskap. I slike høve bør brukarane kunna setjast i kontakt med dei rette instansane, slik at problemet i alle fall kan finna si løysing. Dette bør vera ein viktig sideeffekt av forskningsformidlingsteneste, som

kan gjera ein eventuell formidlingsentral til ein naturleg første stad å venda seg med faglege problem. Gjennom denne aktiviteten vil forskningsformidlinga også kunna gli inn som ein naturleg komponent i det samla opplegget av rettleiingstenester i samfunnet.⁴⁾

6.2. Organisasjonsmodeller

6.2.1. Rogalandsforskning⁵⁾

Formål

Rogalandsforskning har som formål å drive, fremme og koordinere forskning i Rogaland. De forskningsaktiviteter som settes i gang, vil ha sitt utgangspunkt i de problemstillinger som preger fylkets samfunns-, nærings- og kulturliv og den faglige kompetanse som finnes i Rogaland. Stiftelsen forestår prosjekter selv eller i samarbeid med andre institusjoner. Den skal også i forsknings spørsmål fungere som et kontaktorgan vis á vis myndigheter og forskningsinstitusjoner på nasjonalt-, fylkes- og lokalt plan. Rogalandsforskning vil utfra dette fungere både som en forskningsutøvende organisasjon og som et forskningsråd på fylkesnivå.

Styreform og organisasjon

Rogalandsforskning er en stiftelse opprettet av Rogaland fylke i 1973. Stiftelsens styre har sju medlemmer, hvorav fem oppnevnes av Fylkesutvalget, ett av Kirke- og undervisningsdepartementet og ett av de ansatte. Styret trekker opp retningslinjene for stiftelsens virksomhet, vedtar det årlige budsjett og ansetter daglig leder, forskere og annet personale. Daglig leder forestår den løpende drift og er styrets sekretær. Han har et særlig ansvar for planleggingen og utviklingen av stiftelsens aktiviteter. Forsknings- og gruppeledere har koordineringsansvar for de ulike

4) Forskning og utviklingsarbeid i Telemark. Tilråding frå et utval nedsett av Det regionale høgskolestyret for Telemark 10. oktober 1978, s.24.

5) Jfr. Årsmelding 1979.

aktivitetsområder. Prosjektråd og veiledningskomiteer blir etter behov opprettet i tilknytning til de ulike prosjekter.

Rogalandsforskning har kontorfellesskap med Rogaland distriktshøgskole og engasjerer en rekke forskere fra det vitenskapelige personale ved denne skolen. Forholdet mellom disse to institusjonene tilsvarer i svært mange henseender forholdet mellom NTH og SINTEF. Virksomheten er dessuten basert på et nært samarbeid med en rekke bedrifter, offentlige institusjoner og høgre utdanningsinstitusjoner. I 1979 hadde Rogalandsforskning ca. 55 ansatte. I tillegg var 20-30 personer, i første rekke fra Rogaland DH, involvert i Rogalandsforsknings prosjektvirksomhet.

Finansiering

Rogaland fylke og Stavanger kommune gir faste driftstilskudd. I 1979 625.000 kr. til sammen. Virksomheten finansieres imidlertid i hovedsak ved direkte prosjektbevilgninger fra ulike oppdragsgivere. De viktigste er departementer og forskningsråd. I 1979 hadde Rogalandsforskning et budsjett på vel 6.8 mill.kr.

Forskningsområder

Rogalandsforskning har i 1979 i hovedsak engasjert seg på følgende felter:

- Kulturelle og sosiale forhold
- Skoleforskning
- Arbeidsmiljø og arbeidsmarkedsspørsmål
- Kommunaløkonomi og forvaltning
- Fysisk og næringsgeografisk planlegging
- Petroleumsteknologi
- Analyse av vannforurensning
- Automatisering og databehandling

6.2.2. Nordlandsforskning⁶⁾

Formål

Nordlandsforskning har som formål å fremme, tilrettelegge, finansiere, drive og formidle forskning i Nordland. Stiftelsen skal i sin virksomhet ta sikte på et nært samarbeid med andre forskningsorganisasjoner, institusjoner for høgre undervisning, arbeidslivet, offentlige organer, samt andre berørte organisasjoner i fylket og for øvrig.

Styreform og organisasjon

Nordlandsforskning er en stiftelse opprettet av Nordland fylkeskommune i 1979. Stiftelsen ledes av et styre på sju medlemmer. Ett medlem oppnevnes av Kirke- og undervisningsdepartementet. De øvrige 6 medlemmer oppnevnes av fylkesutvalget i Nordland. Styret forvalter stiftelsens ressurser, fastsetter budsjett, prioriterer forskningsoppgaver og fører løpende kontroll med forvaltningen. I tillegg tilsetter styret personell og oppretter avtaler med institusjoner, offentlig forvaltning og andre grupperinger som det er naturlig å samarbeide med.

Den daglige ledelse ivaretas av et eget sekretariat med sekretariatsleder i fast stilling. Han skal på styrets vegne ta initiativ og iverksette de tiltak som anses som nødvendig for å nå stiftelsens mål. Videre føre tilsyn med all forskningsaktivitet i stiftelsens regi, gi faglig veiledning og skal også selv kunne drive forskning. Sekretariatet er lokalisert til Bodø i kontorfellesskap med Nordland distriktshøgskole.

I første omgang er det opprettet engasjementstillinger som forskningsledere svarende til 2 årsverk. I etableringsfasen tas det sikte på en fleksibel ordning hvor forskningsstiftelsen kjøper tid hos kvalifiserte personer. Det tas sikte på et nært samarbeid med Nordland distriktshøg-

6) Jfr. Innstilling om opprettelse av en stiftelse for forskning i Nordland, samt vedtak i Fylkestinget i Nordland.

skole i Bodø, og det vil særlig være aktuelt å kjøpe forskningsledertjenester innenfor samfunnsvitenskapelige fag, økonomi/administrasjon, fiskeri, historie og kultur. Dessuten er det engasjert en forskningsleder for teknisk-industriell forskning i tilknytning til det tekniske miljø i Narvik og i kontorfellesskap med Narvik ingeniørhøgskole. Når det gjelder pedagogisk forskning/skoleforskning kan forskningsledertjenesten eventuelt knyttes til de pedagogiske høgskoler i Bodø eller Nesna.

Finansiering

Nordlandsforskning skal i hovedsak være selvfinansierende ved at det enkelte prosjekt finansieres av et forskningsråd, andre organer som disponerer forskningsmidler, eller av en oppdragsgiver. I en etableringsperiode på 2 år dekker Nordland fylkeskommune årlig 165.000 kr. av de budsjetterte nettoutgifter. I tillegg har stiftelsen mottatt støtte over statsbudsjettets kap. 573, post 70 - Til gjennomføring av utbyggingsprogrammet for Nord-Norge. Dette er et engangstilskudd på tilsammen 970.000 kr. som skal brukes fram til utgangen av 1982. For perioden utover 1982 nar Nordland fylkeskommune gitt tilsagn om å dekke nettoutgiftene, dog begrenset oppad til 200.000 kr.

6.2.3. Forskningsstiftelsen for Møre og Romsdal⁷⁾

Formål

Forskningsstiftelsen har til formål å fremme, ta initiativ til, legge til rette, finansiere og drive forskning på ulike områder. Dette skjer i samarbeid med høgre undervisningsinstitusjoner i fylket, nærings- og arbeidsliv, kulturelle organisasjoner og instanser, kommunale og fylkeskommunale organer, men også sentrale instanser og organer i innland og utland. Siktemålet er gjensidig støtte og kontakt for å samle og utnytte

7) Jfr. Møreforskning. Framlegg frå forskingsutvalet, nedsett av Det regionale høgskolestyret for Møre og Romsdal 24. april 1978, samt vedtak i Møre og Romsdal fylkesting.

den ekspertisen og de ressursene som samlet finnes i regionen. En hovedoppgave blir å registrere behov for forskning og utredningsarbeid, komme med forslag til prosjekter og ikke minst å arbeide med finansiering av disse, bl.a. ved å søke støtte fra sentrale organer og finansieringskilder, men også gjennom samarbeid med regionale institusjoner og organisasjoner.

Styreform og organisasjon

Møreforskning er en stiftelse opprettet av Møre og Romsdal fylkesting i 1979 etter forslag fra det regionale høgskolestyret. Stiftelsen har et styre på 8 medlemmer, hvorav 7 blir oppnevnt av Møre og Romsdal fylkeskommune og ett medlem av Kirke- og undervisningsdepartementet. Styret har ansvar for forvaltning av økonomi og ressurser, engasjerer personale og gjør avtaler med offentlig forvaltning og andre institusjoner og organisasjoner som en inngår samarbeid med. Styret oppnevner særutvalg eller faglige komiteer og andre støtteorganer som en finner nødvendig for å fremme forsknings- eller utviklingsprosjekter på ulike fagområder. I slike utvalg eller komiteer bør en om mulig ha med representanter for lokale interesser eller lokal ekspertise på vedkommende fagområde.

Forskningsstiftelsen har en daglig leder som etter nærmere retningslinjer skal ta initiativ til og sette i verk de tiltak som er nødvendig for å oppfylle formålet med stiftelsen. I samarbeid med særskilte utvalg oppnevnt av styret skal lederen kartlegge behov for forskning og utredningsarbeid, planlegge prosjekter og søke å løse finansieringsproblemer. Stiftelsen er administrativt knyttet til det regionale høgskolestyresekretariatet og har kontorfellesskap med dette. Sekretariatet har lokaler i distriktshøgskolen i Volda.

Finansiering

Forskningsstiftelsen har mottatt støtte over statsbudsjettets kap. 573, post 71 - Til vekstfremmende tiltak på Vestlandet og i Trøndelag. Dette

er et engangstilskudd til hjelp i oppstartingen og vil utgjøre 300.000 kr. både i 1980 og 1981. Fra 1982 av har Møre og Romsdal fylkeskommune gitt tilsagn om årlig tilskudd på minst 300.000 kr. Ellers er stiftelsen tenkt å være selvfinansierende, ved at de enkelte prosjekt blir finansiert av forskningsråd eller oppdragsgiver.

6.2.4. Transportfaglig forskningsgruppe ved Møre og Romsdal distrikthøgskole (Molde)⁸⁾

I Møre og Romsdal er det i dag to forskningsorganisasjoner. Den ene er den allerede omtalte Forskningsstiftelsen for Møre og Romsdal med sekretariat i Volda. Den andre er Transportfaglig forskningsgruppe ved distriktshøgskolen i Molde. Den sistnevnte kom først og ble opprettet i 1977. Transportfaglig forskningsgruppe vil fortsette som selvstendig organisasjon ved siden av Forskningsstiftelsen for Møre og Romsdal.

Formål

Transportfaglig forskningsgruppe har til formål å drive forsknings-, utrednings- og utviklingsarbeid innen fagfeltene samferdsel og transport. I fylket finnes en rekke brukere som en slik gruppe kan samarbeide med. Dette samarbeidet bør danne basis for virksomheten uten at den begrenses til Møre og Romsdal. Samarbeid bør også etableres med TØI og NTH slik at virksomheten de forskjellige steder utfyller hverandre. I tillegg kan gruppa bidra til å styrke undervisningen ved høgskolen. Dels vil dette kunne oppnås gjennom et nært samarbeid med de som underviser i form av prosjektdeltakelse, samarbeid, osv. Dels vil forskningsgruppa kunne fungere som en ressurs for forskerkvalifisering og faglig utvikling.

Styreform og organisasjon

Transportfaglig forskningsgruppe er en selvstendig stiftelse som ledes av et styre på 5 medlemmer, hvorav 2 fra distriktshøgskolen, 2 fra regionen

8) Jfr. Forskningsprogram 1978-79.

og ett medlem fra en sentral forskningsinstitusjon. Styrets medlemmer oppnevnes av Det regionale høyskolestyret. Forskningsgruppa administreres gjennom transportfagstudiets undervisningsleder. Undervisningslederen setter styrets vedtak i verk og leder forskningsgruppas daglige virksomhet.

Transportfaglig forskningsgruppe er på noe lengre sikt tenkt å bestå av 3 til 4 personer. Det blir hevdet at med denne størrelsen vil gruppa kunne ta på seg større oppgaver samtidig som antallet er stort nok til å holde en rekke mindre prosjekter i gang. Sammen med undervisningsstaben vil fagmiljøet innen transport bli av en slik størrelse at det bør kunne bli levedyktig. Det blir videre påpekt at det er viktig at gruppen hverken organisatorisk eller fysisk fjernes fra transportfagstudiene. Gjennom utvekslingsordninger bør undervisningspersonell og forskere i denne gruppen regelmessig kunne bytte arbeid.

Finansiering

Forskningsgruppa er selvfinansierende ved at de enkelte prosjekt blir finansiert av forskningsråd eller oppdragsgiver. Distriktshøgskolen i Molde stiller lokaler til disposisjon for gruppa og dekker kontorutgifter.

Forskningsområder

Transportfaglig forskningsgruppe arbeider bl.a. med følgende prosjekter:

- Lastebiltransport - en studie av den lovgivning som regulerer lastebiltransporten i et fylke, praktiseringen av lovverket og virkningen, for utøvere, brukere og samfunnet.
- Transportstandard i utkantstrøk - konsekvensanalyser angående vei- og ferjeløse strøk i Sør-Trøndelags ytre distrikter.

6.2.5. Forskningsavdeling ved Oppland DH⁹⁾

Formål

Forskningsavdelingens arbeidsoppgaver vil bestå både av saksbehandling i forskningsspørsmål og i administrasjon av det serviceapparatet forskningsvirksomheten vil kreve. Forskningsavdelingen skal bl.a.:

- Holde oversikt over den forskningsvirksomheten som er i gang ved høgs- skolen og utarbeide årlige budsjetter for denne.
- Være høgskoletingets saksbehandler i forskningssaker.
- Formidle og følge opp både de henvendelser som kommer til høgs- skolen om forskningssamarbeid og de initiativ som tas til forskningsprosjek- ter fra fagmiljøene.
- Arrangere interne seminarer for høgskolens vitenskapelige personale om forskningsspørsmål.
- Presentere forskningsresultater utad, gjennom arrangement av informa- sjonsseminar og som saksforbereder for høgskolens publikasjonsvirksom- het.
- Ha ansvar overfor studieretningene og prosjektlederne når det gjelder service.

Styreform og organisasjon

Forskningsvirksomheten ved Oppland DH er organisert som en intern forsk- ningsavdeling, underlagt høgskoletinget. Det er tilsatt en egen forsk- ningskonsulent som daglig leder for avdelingen. Han er administrativt underlagt distriktshøgskolens direktør og faglig og styringsmessig under- lagt rektor. Høgskoletinget kan delegere beslutningsmyndighet til forsk- ningskonsulenten i enkelte saker. Forskningskonsulenten har ansvar for koordinering av den forskningsvirksomhet som foregår ved distriktshøg- skolen, og skal også yte service ved publisering av forskningsrapporter.

9) Jfr. Forslag til organisering av forskningsavdeling ved Oppland dis- triktshøgskole. Innstilling fra forskningsutvalget, juni 1979.

Han skal dessuten ha det praktiske ansvaret for forskningsseminarer og er ansvarlig for å føre prosjektrengskap der dette kommer inn under forskningsavdelingen.

Finansiering

Forskningsvirksomheten ved distriktshøgskolen blir dels finansiert over skolens grunnbudsjett. Dels ved midler fra forskningsråd og oppdragsgivere. Forskningskonsulenten er lønnet over skolens ordinære budsjett.

6.3. Sammenligning av modellene

Det framgår av oversikten foran at tre hovedmodeller er lagt til grunn for organiseringen av forsknings- og utredningsvirksomheten:

1. Selvstendig stiftelse på regionalt nivå som skal stimulere, drive, koordinere, finansiere, administrere og formidle forskning i vid forstand. Stiftelsens sekretariat er lagt til distriktshøgskolen i regionen, men skal også betjene andre forskningsinstitusjoner i fylket. (Rogalandsforskning, Nordlandsforskning, Forskningsstiftelsen for Møre og Romsdal).
2. Selvstendig stiftelse innenfor et avgrenset fagfelt tilknyttet distriktshøgskolen. (Transportfaglig forskningsgruppe ved distriktshøgskolen i Molde).
3. Intern forskningsorganisasjon ved distriktshøgskolen. (Oppland DH).

Forskningsstiftelsene i Rogaland, Nordland og Møre og Romsdal er alle bygget over samme lest, de er opprettet av de respektive fylkeskommuner, har et fylkeskommunalt styre og en fylkeskommunal basisbevilgning. De er likevel basert på ulike forutsetninger og arbeidsvilkår. Mens forskningsmiljøene i Rogaland stort sett er lokalisert i Stavangerområdet, er potensielle forskningssteder i Møre og Romsdal og Nordland spredt over hele fylket. Mens Rogalandsforskning relativt lett kan fange opp og samle en rekke forskningsoppgaver på ett sted, må det spres på flere steder i de to andre fylkene. En annen viktig forskjell er ressurser. Rogaland

har flere forskningsmiljøer og trolig også flere potensielle oppdragsgivere. (Oljevirkosomhet).

En viktig årsak til at nettopp stiftelsesformen ble valgt i disse tre fylkene, er rent forvaltningsmessige hensyn. Distriktshøgskolene er statsinstitusjoner og har ikke anledning til å engasjere vitenskapelig personale utover antall stillingshjemler på en slik måte at det kan være bindende for institusjonen. En selvstendig stiftelse står her friere, selv om arbeidsmiljøloven legger visse beskrankninger på denne friheten. Det er således lettere å bevare kontinuiteten i forskningsvirksomheten ved en stiftelse enn ved en statsinstitusjon, dersom denne virksomheten drives av forskere lønnet ved hjelp av oppdragsmidler.¹⁰⁾

Oppland DH har valgt en annen løsning ved å opprette en intern forskningsavdeling. Begrunnelsen for denne løsningen er samtidig for en stor del kritikk av stiftelsesmodellen. Rektor ved Oppland DH, Noralv Veggeland, hevder således at det er en fare for at en stiftelse vil kunne medføre en uheldig splittelse av undervisning og forskning:

Forskning blir en aktivitet som skjer i stiftelsen og primært innrettet på å skulle tilfredsstillende enten forskerens meriteringsbehov eller oppdragsgiverens bruksbehov. Dette trenger i og for seg ikke være noe negativt, men fra høgskolenes synsvinkel blir noe vesentlig mistet, nemlig forskningens integrering med undervisningen, samt forskningsmessig integrering av fagene. Det siste betyr at muligheten for reell tverrfaglig problemforskning blir redusert, fordi det samlede fagmiljø mister sin veiledningsfunksjon og innflytelse på prosjektgjennomføringen.¹¹⁾

-
- 10) Om oppdragsforskning generelt, jfr. Innstilling fra Komiteen for kontraktforskning ved de norske universiteter og høyskoler, oppnevnt av det 28. møte av norske universitets- og høyskolelektorer. (Norman-komiteen).
- 11) Noralv Veggeland: Fag og forskning i et regionalt perspektiv, i Veggeland (red.): Tidsskifte i høgre utdanning. Distriktshøgskolen: Fag og forskning i et regionalt perspektiv. Universitetsforlaget 1979, s. 118-119.

Intervjuer med representanter for personalet ved distriktshøgskolene, avslørte at det er stor uenighet ved skolene om valg av modell. Uenigheten dreier seg særlig om hvilke organer som skal styre forskningsvirksomheten - distriktshøgskolen selv, styret for en stiftelse eller de enkelte oppdragsgivere. Det ble bl.a. uttalt at:

En stiftelse kan komme til å styre forskningsaktiviteten i retninger som er ønskelige for finansielt ressurssterke grupper. Skolen kan miste kontrollen over sin egen forskningsprofil.

Forskning bør ikke foregå ved en separat institusjon. Det kan oppstå et skille mellom undervisning og forskning. Det er viktig at distriktshøgskolen føler ansvar for forskningen. Skolen kan miste styringen over forskningen dersom den foregår ved en ekstern organisasjon.

Det ble imidlertid også hevdet at en stiftelse lik Rogalandsforskning ville være mest fordelaktig:

En stiftelse kan være gunstig. Forskningen kan bli mer tjenlig. Man kunne også fortsette på samme måte som nå, men kontakten med omgivelsene blir for tilfeldig på denne måten. Det er viktig å hindre at fagene kapsler seg inn i tradisjonelle akademiske problemstillinger.

Jeg er imot en intern forskningsorganisasjon, dvs. at distriktshøgskolen blir seg selv nok og i navnet av "fri og uavhengig" forskning ikke vil tillate andre organer, f.eks. organisasjoner i regionen, kommunene og fylkeskommunen å ha innflytelse på prosjekter. Med delt innflytelse kommer også økonomiske midler. Det gir forskningsmuligheter. Slik det er nå, er jeg redd for at distriktshøgskolen på grunn av sin interne forskningsorganisasjon i lang tid vil forbli en isolert "motekspertise-øy" uten levende kontakt med regionen.

Den tredje organisasjonsmodellen, en selvstendig stiftelse innenfor et avgrenset fagfelt, finnes bare ved distriktshøgskolen i Molde. Ingenting tyder heller på at en slik modell vil bli lagt til grunn ved andre distriktshøgskoler. Til det er de enkelte fagmiljøene for små. For de distriktshøgskoler som fortsatt arbeider med å organisere forsknings- og utredningsvirksomheten, vil nok derfor valget stå mellom en stiftelse e.l. på regionalt nivå og en intern forskningsorganisasjon.

VII OPPSUMMERING

Vi har i denne andre delen av rapporten gitt en oversikt over ulike sider ved forsknings- og utredningsvirksomheten ved distriktshøgskolene. Data-materialet ble i hovedsak samlet inn i 1979, men er på enkelte punkter ajourført sommeren 1980. Framstillingen er et forsøk på å gi et noenlunde dekkende bilde av FoU-virksomheten ved distriktshøgskolene i tidsrommet 1978-80. I dette avslutningskapittelet skal vi først gi en oppsummering av de viktigste empiriske resultatene. Deretter skal vi forsøke å trekke noen sammenfattende konklusjoner som bl.a. kan være aktuelle med hensyn til de videre vurderinger som må gjøres i forbindelse med spørsmålet om de-sentralisering av norsk forskning.

7.1. SammendragBegrunnelser for forskningsvirksomhet ved distriktshøgskolene.

1. Det er blitt gitt en rekke ulike begrunnelser for å drive forskning ved distriktshøgskolene, både av Kirke- og undervisningsdepartementet og av personer innenfor distriktshøgskolesystemet.
 - Lærerne vil gi bedre undervisning dersom de selv driver forskning.
 - Studentene vil lære mer dersom de kommer i kontakt med forskning.
 - En vil rekruttere og beholde dyktige lærere dersom distriktshøgskolene tilbyr gode forskningsmuligheter.
 - Lærerpersonalet er forskningskvalifisert og denne kompetansen bør tas vare på.
 - Enkelte fag er nye og må selv framskaffe forskningsresultatene.
 - Det er viktig å drive forskning på regionale problemer.
 - Distriktshøgskolene skal formidle forskningsresultater til regionene.

2. Det er imidlertid mye som tyder på at de ovenfornevnte argumentene mer har vært brukt for å legitimere og videreutvikle allerede eks-

isterende forskning enn som begrunnelser for å sette i gang slik virksomhet. Den viktigste årsaken til at distriktshøgskolene har utviklet seg til forskningssteder, synes å være at lærerpersonalet allerede fra starten av skulle være forskningskvalifisert. Storparten av lærerne var motivert til å drive forskning og satte på eget initiativ relativt raskt i gang med en rekke prosjekter. På dette viset ble det også skapt en slags legitimitet for distriktshøgskolen som forskningssted.

3. Det er også blitt fremmet en rekke motforestillinger mot utviklingen av distriktshøgskolene til forskningssteder. For det første er det blitt hevdet at fagmiljøene ofte vil bli for små til å frambringe forskning av høg kvalitet. For det andre at det vil bli for dyrt å bygge ut distriktshøgskolene til fullverdige forskningsinstitusjoner. Og for det tredje er det særlig fra universitetshold blitt uttrykt bekymring for spredningen av forskningsmidler på stadig flere institusjoner og miljøer.

Personalets bakgrunn

4. I 1980 har distriktshøgskolene 7 høgskoledosentstillinger, 31 undervisningslederstillinger, 308 amanuensis/førsteamanuensisstillinger og 15 stipendiatstillinger.
5. Lærerpersonalet ved distriktshøgskolene har en relativt lav alder. I 1979 var hele 75% av personalet yngre enn 40 år. Bare 4% var eldre enn 50 år. Denne skjeve aldersstrukturen kan på lang sikt virke dependende på nyrekrutteringen til distriktshøgskolene.
6. I 1979 hadde 34 distriktshøgskolelærere doktorgrad, Ph.D., licenciatgrad eller tilsvarende. Dette tilsvarer 10% av lærerpersonalet.

7. I 1979 var bare 24 kvinner ansatt ved distriktshøgskolene som lærere. Dette tilsvarer en kvinneandel på 7%.
8. 60% av lærerpersonalet har innehatt en eller flere tidligere stillinger som vanligvis krever en selvstendig forskningsinnsats. Det vil si at de tidligere har vært enten stipendiat, vitenskapelig assistent, universitets-/høgskolelærer eller forsker.

Omfang av forskning og utredningsvirksomhet

9. Forskningsrådenes Statistikkutvalg har beregnet at 23 mill. kr. gikk med til FoU-virksomhet ved distriktshøgskolene i 1977. Dette svarte til 3% av de totale FoU-utgiftene i universitets- og høgskolesektoren. Det vil si at av landets totale FoU-utgifter i 1977 ble under 1% registrert ved distriktshøgskolene.
10. Distriktshøgskolene hadde også en relativt liten andel av de enkelte fylkenes totale FoU-utgifter i 1977. I Telemark ble anslagsvis 2-3% av de totale FoU-utgiftene registrert ved distriktshøgskolen, i Vest-Agder, Rogaland (inklusive Rogalandsforskning), Nordland og Oppland mellom 10 og 15%. Møre og Romsdal distriktshøgskole lå noe høyere med en andel på ca. 20-25% av utgiftene til forsknings- og utviklingsarbeid i fylket.
11. Våren 1979 arbeidet 60% av lærerpersonalet ved distriktshøgskolene med et forsknings- eller utredningsprosjekt. Tilsammen oppga de 254 lærerne som besvarte spørreskjemaet at de arbeidet med 200 prosjekter.
12. 44% av lærerpersonalet oppga at de hadde publisert minst ett faglig arbeid i tidsrommet 1.1.1978 - 1.6.1979. Tilsammen ble det publisert 223 faglige arbeider. 43% av publikasjonene var artikkel i bok eller tidsskrift, 44% ble utgitt i distriktshøgskolenes skriftserie

og 13% av arbeidene ble utgitt som bok på forlag. 24% av de faglige arbeidene var på fremmed språk, i hovedsak engelsk.

Forskningstype og regiontilknytning

13. Kirke- og undervisningsdepartementets holdning til forskningsvirksomhet ved distriktshøgskolene synes å være følgende: En viss forskningsaktivitet er ønskelig, og i første rekke bør slik virksomhet ta utgangspunkt i regionale problemer og emner. Distriktshøgskolene må imidlertid også ha anledning til å ta opp forskning av mer basal karakter, såfremt dette ikke vil medføre anskaffelse av kostbart utstyr.
14. Intervjuer med ansatte ved de enkelte distriktshøgskolene syntes å bekrefte at departementets synspunkter er de dominerende blant lærerpersonalet. Så og si samtlige lærere hevdet at distriktshøgskolene i første rekke burde konsentrere seg om regionale problemer. På den annen side syntes det å være en like entydig oppfatning blant de intervjuede at distriktshøgskolene også må kunne ta opp mer generelle problemer. Det ble pekt på at rigide skiller mellom regional forskning og grunnforskning, og mellom anvendt forskning og grunnforskning ikke er mulig å gjennomføre i praksis.
15. 27% av prosjektene ble av lærerpersonalet karakterisert utelukkende som grunnforskning, 35% som anvendt forskning/utviklingsarbeid og 6% som utredning. Resten av prosjektene ble karakterisert på flere måter.
16. På grunnlag av de enkelte prosjektbeskrivelsene klassifiserte vi forsknings- og utredningsprosjektene etter grad av regiontilknytning. En tredjedel av prosjektene tok utgangspunkt i problemer eller emner fra den regionen distriktshøgskolen er plassert i. En tredjedel hadde ingen regiontilknytning, mens en tredjedel tok utgangspunkt i problemer eller emner som ikke er spesielt regionspesifikke, men som kan være av interesse for den regionen distriktshøgskolene er plassert i.

Ekstern finansiering av forsknings- og utredningsprosjekter

17. Over en tredjedel av de registrerte prosjektene ble støttet økonomisk av eksterne institusjoner i 1979. Mange av de eksterne prosjektbevilgningene var imidlertid relativt små. Distriktshøgskolenes grunnbudsjett utgjorde således den viktigste finansieringskilden for forskning og utredningsvirksomhet. NAVF og departementene var de viktigste eksterne finansieringskildene og sto for over to tredjedeler av prosjektbevilgningene.

18. Bare 10% av prosjektmidlene kom fra regionale institusjoner, i hovedsak fylker og kommuner. Datamaterialet tyder imidlertid ikke på at dette finansieringsmønsteret hadde noen særlige negative konsekvenser for prosjektenes regiontilknytning. Av de prosjektene som kun fikk støtte fra kilder utenfor regionen, var det bare 7 av 51 prosjekter som ikke var regionalt orientert eller kunne ha en viss regional interesse. Derimot var hele 50% av de forsknings- og utredningsprosjektene som ikke mottok ekstern støtte uten regional tilknytning.

Kontakt med omgivelsene i forsknings- og utredningsspørsmål

19. Av de distriktshøgskolelærerne som hadde ett eller flere prosjekter, oppga 72% at de hadde jevnlig kontakt med kolleger ved eget arbeidssted i forbindelse med igangværende forskning og utredningsvirksomhet. 22% hadde jevnlig kontakt med kolleger ved andre distriktshøgskoler eller regionale høgskoler. Det tilsvarende tallet når det gjelder kontakten med kolleger ved universiteter og forskningsinstitutter var 68%, mens 28% oppga jevnlig kontakt med kolleger ved utenlandske forskningssteder. Bare 6% av lærerne hadde ingen kontakt med kolleger i forbindelse med prosjektarbeidet.

20. Av de distriktshøgskolelærerne som hadde prosjekter, oppga 42% at de hadde jevnlig kontakt med fylkeskommunale eller kommunale organer i

forbindelse med igangværende forskning og utredningsvirksomhet. 41% av lærerne oppga på den annen side at de ikke hadde noen jevnlig kontakt hverken med offentlige eller private institusjoner i forbindelse med prosjektarbeidet.

Forskningsvilkår

21. Distriktshøgskolelærerne brukte gjennomsnittlig 55% av arbeidstiden til undervisning og undervisningsrelatert virksomhet. 18% av tiden ble brukt til forskning og utredningsvirksomhet, mens 23% av arbeidstiden gikk med til administrasjon. Gjennomsnittlig ble 4% av tiden anvendt til andre aktiviteter enn de tre forannevnte. 70% av lærerpersonalet syntes tiden til disposisjon for forskning og utredningsvirksomhet var dårlig.
22. Når det gjelder fagmiljøet ved distriktshøgskolene syntes 55% av lærerpersonalet at det var tilfredsstillende, mens 40% mente det var dårlig. Lærerpersonalet pekte særlig på fire grunner til den relativt store misnøyen med fagmiljøene. For det første at miljøene er for små. For det andre mangelen på faglige toppstillinger og forskningsveiledning. For det tredje at rekrutteringsgrunnetil stillinger ved distriktshøgskolene er for dårlig. Og for det fjerde savnet av hovedfagsstudenter.
23. Halvparten av lærerpersonalet syntes den økonomiske støtten til forskning og utredningsvirksomhet var tilfredsstillende, mens 30% mente den var dårlig. De mest aktuelle økonomiske støtteordningene er:
- støtte til forsknings- og utredningsprosjekter
 - støtte til studie og forskningspermisjoner
 - reisebevilgninger
- Distriktshøgskolene har i motsetning til institusjonene innenfor universitetssektoren ingen egen budsjettpost til dekning av driftsmidler

til forskningsvirksomhet (annum). Dette er imidlertid tenkt kompensert gjennom distriktshøgskolenes utvidete adgang til vikarstøtte ved stipendpermisjon (1.4 mill. kr. i 1979). Distriktshøgskolenes budsjettpost; reiseutgifter m.m. utgjorde i 1979 samlet ca. 3.1 mill. kr. Prosjektstøtte utover de ordinære bevilgningene til vikar og faglige reiser, må lærerpersonalet skaffe seg fra eksterne kilder, i første rekke NAVF og departementene.

Regional organisering av forskning og utredningsvirksomhet

24. På bakgrunn av de erfaringer som er gjort ved Rogaland DH og Rogalandforskning, er spørsmålet om å knytte til seg en forskningsstiftelse blitt drøftet ved samtlige av de andre skolene. Hittil er foruten Rogalandforskning også Nordlandforskning og Forskningsstiftelsen for Møre og Romsdal etablert. Ved distriktshøgskolen i Molde er det opprettet en Transportfaglig forskningsgruppe. Ved Oppland DH er det opprettet en egen forskningsavdeling.
25. Formålet med å opprette regionale forskningsorganisasjoner er flerfoldig. Institusjonene skal bl.a.:
- stimulere til økt forskningsvirksomhet i kraft av sin eksistens og ved å ta initiativ til forskningsprosjekter,
 - selv drive forskning om regionale problemer og emner,
 - koordinere forskningsvirksomheten ved en rekke av de institusjonene i fylket som driver FoU-virksomhet,
 - skaffe til veie forskningsmidler og administrere bruken av dem,
 - formidle forskningsresultater til regionale organer.
26. Tre hovedmodeller er lagt til grunn for organiseringen av forsknings- og utredningsvirksomheten ved distriktshøgskolene:
1. Selvstendig stiftelse på regionalt nivå. Stiftelsenes sekretariat er lagt til distriktshøgskolen i regionen, men skal også

betjene andre forskningsinstitusjoner i fylket. (Rogalandsforskning, Nordlandsforskning, Forskningsstiftelsen for Møre og Romsdal).

2. Selvstendig stiftelse innenfor avgrenset fagfelt tilknyttet distriktshøgskolen (Transportfaglig forskningsgruppe ved distriktshøgskolen i Molde).
3. Intern forskningsorganisasjon ved distriktshøgskolen. (Oppland DH).

27. Blant personalet ved distriktshøgskolene er det uenighet om valg av modell. Det viktigste stridsspørsmålet er om forskningsorganisasjonen skal være et internt distriktshøgskoleorgan eller en relativt selvstendig organisasjon på regionalt nivå. Ankepunkter mot stiftelsesmodellen er for det første at en frittstående forskningsstiftelse vil kunne medføre en uheldig splittelse av undervisning og forskning. For det andre at distriktshøgskolen kan miste kontrollen over sin egen forskningsprofil ved at forskningsvirksomheten blir styrt av stiftelsen eller de enkelte oppdragsgivere.

7.2. Noen sammenfattende konklusjoner

a) Gir distriktshøgskolene muligheter for forskning?

Forsknings- og utredningsvirksomheten ved distriktshøgskolene har et såvidt stort omfang og en slik bredde at den må sees på som en del av institusjonenes ordinære og normale aktivitet, selv om undervisningsoppgavene fremdeles er viktigst. Når distriktshøgskolene har greid å etablere seg som forskningssteder, er det et uttrykk for at de i rimelig grad har hatt muligheter. I den grad forskningsvilkårene med hensyn til tid er dårligere enn i universitetssektoren, tyder de data vi har til rådighet på at dette snarere skyldes mer omfattende administrative plikter enn større undervisningsbyrde.

Distriktshøgskolene synes dessuten å være relativt godt integrert i det nasjonale forskningssystemet. De har siden 1978 vært representert i NAVF's

råd for humanistisk, naturvitenskapelig og samfunnsvitenskapelig forskning. Flertallet av lærerpersonalet hadde jevnlig kontakt med kolleger i forbindelse med sin forsknings- og utredningsvirksomhet, og undersøkelsen dokumenterer relativt bred konferanse- og seminardeltakelse. Tre fjerdedeler av personalet syntes dessuten at den faglige kontakten med kolleger ved andre forskningssteder var tilfredsstillende.

Det later imidlertid til å være svakheter ved flere av fagmiljøene, noe som henger sammen med at mange av dem er små, og at det har vært vanskelig å opprettholde kravene til forskningskvalifikasjoner i en del tilfeller. På den annen side er det også klart at det er forskjeller mellom de enkelte fagene. Noen miljøer er sammensatt av velkvalifiserte forskere, mens andre har hatt rekrutteringsproblemer. Forskjellen mellom fagene later også til å bunne i de ulike krav som stilles til vitenskapelig utstyr. Enkelte tekniske og naturvitenskapelige fag krever avanserte laboratorier og utstyr, mens andre fag kan fungere bra med et minimum av tilgang til tekniske hjelpemidler.

b) Gir forskning ved distriktshøgskolene en god utnyttelse av ressursene?

I den forstand at forskningskompetent personale får anledning til å drive FoU-virksomhet, synes det å være en rasjonell utnyttelse av ressursene å skape forskningsmuligheter ved distriktshøgskolene. På visse områder har disse institusjonene øyensynlig muligheter for å komme med viktige bidrag. Som prosjektoversikten viser, er det kanskje først og fremst når det gjelder forskning og utredningsvirksomhet knyttet til samfunnsplanlegging og kulturspørsmål på det regionale nivå, at distriktshøgskolene har sitt største potensiale. I et slikt perspektiv er det også naturlig å se utviklingen av de regionale forskningsorganisasjonene.

Desentralisering av forskning er på den annen side også et økonomisk spørsmål. Som undersøkelsen viser la distriktshøgskolene bare beslag på om lag 3% av de totale FoU-utgiftene i universitets- og høgskolesektoren i 1977. Men i et langtidsperspektiv kan er fortsatt desentralisering av forskningsvirksomhet innenfor universitets- og høgskolesystemet komme til å legge større press på de samlede ressurser. Vi kan peke på tre grunner til dette. For det første er det fra myndighetenes side lagt opp til at ekspansjonen i utdanningssystemet i særlig grad skal foregå innenfor det regionale høgskolesystemet. For det andre er samtlige regionale høgskoler, ikke bare distriktshøgskolene i ferd med å oppgraderes til forskningssteder. Og for det tredje viser erfaringen med distriktshøgskolene at når et forskningsmiljø først er opprettet, oppstår det sterke ekspansjonsønsker: God forskning krever en viss størrelse på det faglige miljøet, faglige toppstillinger, hovedfagsstudier, tilstrekkelig med tid og en vel utbygget infrastruktur. Kravene til forskningsvilkårene stiger, og universitetene blir hyppig brukt som referanseramme.

c) Distriktshøgskolenes forhold til regionene: Regional kontroll vs. institusjonell autonomi.

Undersøkelsen viser at distriktshøgskolene driver en forsknings- og utredningsvirksomhet som har en relativt sterk orientering mot regionale emner og problemområder. Kontakten med de lokale omgivelser er dessuten ganske omfattende, og i tre fylker har fylkeskommunen opprettet forskningsorganisasjoner i nær tilknytning til distriktshøgskolene.

På den annen side framstår ikke distriktshøgskolene som utrednings- og servicesteder for regionen, men som forskningssteder med et relativt stort innslag av grunnforskning. Selv om en stor del av prosjektene er regionalt orientert, er en tredjedel uten regional tilknytning. Og dessuten, initiativet til forsknings- og utredningsprosjektene tas i overveiende grad av forskerne og ikke av brukerne. Med andre ord, den regionale orientering er klart til stede, men FoU-virksomheten foregår i første rekke på forskernes premisser.

Tilknytning til regionen synes imidlertid å variere noe både mellom skoler og fag. Spørsmålet om institusjonell autonomi har spesielt vært drøftet i forbindelse med organiseringen av forskningsvirksomheten ved de enkelte distriktshøgskolene. Oppland DH har således valgt å opprette en intern forskningsorganisasjon for å stå mest mulig uavhengig i forhold til regionale ønsker og krav, mens Rogaland DH, Nordland DH og Møre og Romsdal DH har inngått et mer forpliktende samarbeid med fylkeskommunen. I tillegg synes graden av regional orientering å variere mellom fagene på grunn av deres ulike karakter. En del språkfag kan eksempelvis vanskelig drive forskning med utgangspunkt i regionale tema. Enkelte fagmiljøer har dessuten utviklet en spesiell kompetanse i nasjonal sammenheng som ikke er begrenset til regionale problemstillinger.

d) Heterogen forskningsvirksomhet ved distriktshøgskolene

Undersøkelsen viser at heterogeniteten i forsknings- og utredningsvirksomheten er slående. For det første er det stor variasjon i distriktshøgskolenes størrelse. Videre viser prosjektoversikten en svært stor spredning på fagdisipliner og forskningstema. Ovenfor har vi pekt på at forskningskompetanse varierer mellom fagmiljøene, at kravene til teknisk utstyr er forskjellige, og at graden av regional orientering vil måtte variere mellom fagene. I tillegg antyder det foreliggende datamaterialet forskningssosiologiske variasjoner mellom de ulike fagområdene. Humanistisk forskning viste seg eksempelvis å være forskjellig fra de 3 andre fagområdene langs en rekke ulike dimensjoner. I motsetning til både samfunnsfag, matematisk/naturvitenskapelige fag og økonomisk/administrative fag, var flertallet av de humanistiske prosjektene grunnforskningsorienterte. Humanistiske prosjekter mottok relativt liten økonomisk støtte fra eksterne kilder, og var til forskjell fra de andre fagområdene i hovedsak avhengig av NAVF. I tillegg ble humanistisk forskning ved distriktshøgskolene for det meste drevet på individuell basis. Forsknings-samarbeid var atskillig mer utbredt både innenfor samfunnsfag, matematisk/naturvitenskapelige fag og økonomisk/administrative fag.

Heterogenitet snarere enn ensartethet synes således å prege forsknings- og utredningsvirksomheten ved distriktshøgskolene. Dette forholdet bør følgelig vies oppmerksomhet ved vurderinger av spørsmålet om en videre utvikling av FoU-virksomheten ved ikke bare disse institusjonene, men også ved de andre regionale høgskolene.

Vedlegg

HØGRE UTDANNINGSINSTITUSJONER PR. 31/12 1977 ETTER FYLKE

ØSTFOLD

Halden lærerskole
 Østfold distriktshøgskole, Halden
 Østfold ingeniørhøgskole, Sarpsborg
 Østfold sykepleierskole, Fredrikstad

AKERSHUS

Akershus vernepleieskole, Sandvika
 Baptistenes teologiske seminar, Stabekk
 Dikemark sykehus, Spesialscole i psykiatrisk sykepleie
 NKI's tekniske skole, avd. Oslo, Stabekk
 Norges landbrukshøgskole, Ås
 Røde Kors sykepleierskole i Oslo og Akershus, Nordbyhagen
 Statens lærerskole i forming, Blaker
 Statens lærerskole i handels- og kontorlag, Hosle
 Statens lærerskole i husstell, Stabekk
 Statens spesiallærerskole, Hosle

OSLO

Aker sykepleierskole
 Arkitekthøgskolen i Oslo
 Barnevernsakademiet i Oslo
 Barrat Due's musikkinstitut
 Betanien sykepleierskole
 Det norske misjonsforbunds teologiske seminar
 Det teologiske menighetsfakultet
 Diakonhjemmets sosialskole
 Diakonhjemmets sykepleierskole
 Diakonissehusets sykepleierskole
 Fjellhaug misjonsskole
 Forsvarets høgskole
 Forsvarets skole i etterretnings/sikkerhetstjeneste
 Forvaltningshøgskolen
 Handelsakademiet A/S
 Hærens stabsskole
 Indremisjonsselskapets bibelskole, Bibelseminaret
 Krigsskolen

Luftforsvarets stabsskole
 Luthersk bibel- og menighetsseminar
 Menighetssøsterhjemmets sykepleierskole
 Musikkhøgskolen
 Nordisk høgskole for Husholdsvitenskap
 Norges idrettshøgskole
 Norges kommunal- og sosialhøgskole
 Norges sykepleierhøyskole
 Norges veterinærhøgskole
 Norsk diakonihøyskole
 Norsk journalistiskole
 Norsk Mensendieck-skole A/S
 Oslo ingeniørhøgskole
 Oslo kommunale fysiokjemikerskole
 Oslo lærerskole
 Oslo teknisk-maritime skole
Pedagogisk seminar
 Pedagogisk seminar for yrkeslærere
 Sagene lærerskole
 Sjøforsvarets stabsskole
 Sosialhøgskolen på Bygdøy
 Statens bibliotekskole
 Statens fysiokjemikerskole
 Statens fysioterapiskole, Oslo
 Statens helsesøsterskole
 Statens håndverks- og kunstindustriskole
 Statens jordmorskole
 Statens kunstakademi
 Statens lærerskole i forming, Oslo
 Statens operaskole
 Statens reseptarskole
 Statens spesialskele i psykiatrisk sykepleie
 Statens sykepleieskole
 Statens teaterskole
 Stiftelsen RIO/BI
 Ullevål sykepleierskole
 Universitetet i Oslo
 Utenriksdepartementets aspirantkurs
 Vernepleierskolen i Oslo
 Økonomisk College
 Østlandets musikkonservatorium

HEDMARK

Elverum lærerskole
 Hamar off. lærerskole
 Hedmark fylkes sykepleierskole, Elverum
 NKI's tekniske skole, avd. Hamar

OPPLAND

Gjøvik bedriftsøkonomiske skole
 Gjøvik ingeniørhøgskole
 Oppland distriktshøgskole, Lillehammer
 Nasjonalforeningens og Oppland fylkes sykepleierskole, Gjøvik

BUSKERUD

Drammen bedriftsøkonomiske aftenskole
 Drammen Musikkonservatorium
 Fysiokjemikerskolen, Drammen sykehus
 Hærens ingeniørhøgskole, Hvalsmoen
 Kongsberg ingeniørhøgskole
 NKI's tekniske skole, avd. Drammen
 Røde Kors sykepleierskole, Drammen

VESTFOLD

Eik off. lærerskole, Lofts-Eik
 Horten ingeniørhøgskole
 NKI's tekniske skole, avd. Tønsberg
 Røde Kors sykepleierskole, Tønsberg
 Sandefjord bedriftsøkonomiske skole

TELEMARK

Notodden off. lærerskole
 Telemark distriktshøgskole, Bø
 Telemark ingeniørhøgskole, Porsgrunn
 Telemark sjukepleierskole, Skien
 Statens lærarskole i forming, Notodden

AUST-AGDER

Agder ingeniør- og distriktshøgskole, Grimstad
 Aust-Agder sykepleierskole, Arendal

VEST-AGDER

Agder distriktshøgskole, Kristiansand
 Agder Musikkonservatorium, Kristiansand
 Kristiansand lærerskole

NKI's tekniske skole, avd. Kristiansand
Vest-Agder sykepleierskole, Kristiansand

ROGALAND

Fysiokjemikerskolen Rogaland Agder, Rogaland sentralsykehus
Haugesund bedriftsøkonomiske skole
Misjonshøgskolen, Stavanger
NKI's tekniske skole, avd. Haugesund
NKI's tekniske skole, avd. Stavanger
Rogaland distriktshøgskole, Stavanger
Rogaland musikkonservatorium, Stavanger
Sosialhøgskolen i Stavanger
Stavanger ingeniørhøgskole
Stavanger lærerskole
Stavanger Røde Kors sykepleierskole
Stavanger sanitetsforenings sykepleierskole
Vernepleierskolen Nærlandheimen, Nærbø

HORDALAND

Bergen Diakonissehjems sykepleierskole
Bergen ingeniørhøgskole
Bergens kunsthåndverkskole
Bergen lærerskole
Bergens Musikkonservatorium
Betanien sykepleierskole, Bergen
Friundervisningens bedriftsøkonomiske skole, Bergen
Haukeland sykepleierskole, Bergen
Laboratorieskolen, Haukeland sykehus, Bergen
Metodistkirkens Praktisk-Teologiske Seminar og Studiesenter, Bergen
NKI's tekniske skole, avd. Bergen
Norges Handelshøyskole, Bergen
Norsk lærerakademi, Bergen
Sjøkrigsskolen, Bergen
Statens fysioterapeutskole, Bergen
Statens jordmorskole, Bergen
Stord off. lærarskule
Stord sjukepleierskole
Universitetet i Bergen
Vestlandets Kunstakademi, Studieatelieret, Bergen

SOGN OG FJORDANE

Høgskolen i Sogndal

MØRE OG ROMSDAL

De bedriftsøkonomiske studier i Ålesund
 Møre og Romsdal distriktshøgskole, avd. Molde
 Møre og Romsdal distriktshøgskole, avd. Volda
 Møre og Romsdal ingeniørhøgskole, Ålesund
 Nasjonalforeningens og Møre og Romsdal fylkes sykepleierskole, Molde
 NKI's tekniske skole, avd. Molde
 Sykepleierskolen i Ålesund
 Volda off. lærerskule

SØR-TRØNDELAG

Barnevernsinstituttet Dronning Mauds Minne, Trondheim
 De bedriftsøkonomiske studier i Trondheim
 Ergoterapiskolen i Trondheim
 Fysiokjemikerskolen for Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene, Trondheim
 Kunstskolen i Trondheim
 Luftkrigsskolen, Trondheim
 NKI's tekniske skole, avd. Trondheim
 Sosialhøgskolen i Trondheim
 Sykepleierskolen i Sør-Trøndelag, Trondheim
 Trondheim ingeniørhøgskole
 Trondheim off. lærerskole
 Trondheim økonomiske faghøgskole
 Trøndelag musikkonservatorium, Trondheim
 Universitetet i Trondheim
 Vernepleierskolen i Sør-Trøndelag, Klæbu

NORD-TRØNDELAG

De bedriftsøkonomiske studier i Nord-Trøndelag, Levanger
 Innherred sykepleierskole, Levanger
 Levanger off. lærerskole
 Namdal sykepleierskole, Namsos

NORDLAND

Bodø lærerskole
 Narvik ingeniørhøgskole
 Nesna off. lærerskole
 NKI's tekniske skole, avd. Bodø
 NKI's tekniske skole, avd. Mo i Rana
 Nordland distriktshøgskole, Bodø
 Nordland fylkes sykepleierskole, Bodø

Rana bedriftsøkonomiske skole, Mo i Rana
Statens spesialskole i psykiatrisk sykepleie, Bodø

TROMS

Folkeuniversitetet Troms/Finnmark, Tromsø
Harstad bedriftsøkonomiske skole
NKI's tekniske skole, avd. Harstad
NKI's tekniske skole, avd. Tromsø
Nord-Norsk Musikkonservatorium A/S, Tromsø
Norges Fiskerihøgskole, Tromsø
Revisorskolen i Tromsø
Røde Kors sykepleierskole for Nord-Norge, Tromsø
Statens helsesøsterskole i Tromsø
Tromsø off. lærerskole
Universitetet i Tromsø

FINNMARK

Finnmark sykepleierskole, Hammerfest
Høgskolen i Alta
NKI's tekniske skole, avd. Lakselv

INSTITUSJONER MED FOU-VIRKSOMHET PR. 31/12 1977 ETTER FYLKE*

ØSTFOLD

Borgarsyssel museum, Sarpsborg
 Institutt for Atomenergi, Halden
 Østfold distriktshøgskole, Halden

AKERSHUS

Asfaltindustriens laboratorium, Høvik
 Det Norske Veritas, Sandvika
 Forsvarets forskningsinstitutt, Kjeller
 Fridtjof Nansen-stiftelsen på Polhøgda, Lysaker
 Hellerud forsøks- og eliteavlsgård, Strømmen
 Institutt for Atomenergi, Kjeller
 Isotoplaboratoriet, Ås
 Jordregistreringsinstituttet, Ås
 Landbruksteknisk institutt, Vollebekk
 Nasjonalforeningens institutt for afasi og hjerneslag, Nesodden
 NLVF's instrumenttjeneste, Ås
 Norges landbrukshøgskole, Ås
 NORSAR (Norwegian Seismic Array), Kjeller
 Norsk institutt for luftforskning, Kjeller
 Norsk institutt for næringsmiddelforskning, Ås
 Norsk institutt for skogforskning, Ås
 Norsk kjøpmanns-institutt, Rykkinn
 Sentral for forsøksmetodikk og databehandling, Ås
 Statens frøkontroll, Ås
 Statens plantevern, Ås
 Statens institutt for forbruksforskning, Stabekk
 Statens teststasjon for fjørfe, Syverud - Ås
 Televerkets forskningsinstitutt, Kjeller
 Televerkets sentrallaboratorium, Kjeller

OSLO

Arbeiderbevegelsens arkiv
 Arbeidsforskningsinstituttene
 Arkitekthøgskolen i Oslo
 Avdeling for romvirksomhet
 Bryggeriforeningens forskningslaboratorium

* Vi har ikke tatt med FoU-virksomhet ved næringslivets laboratorier og landets sykehus.

Budsjettnemnda for jordbruket
 De Norske Sponplatefabrikkers Forskningsforening
 Det Norske Meteorologiske Institutt
 Det Teologiske Menighetsfakultet
 Flymedisinsk institutt
 Fondet for markeds- og distribusjonsforskning
 Forsvarets krigshistoriske avdeling
 Forsvarets mikrobiologiske laboratorium
 Forsvarets psykologitjeneste
 Forsvarsmuséet
 Forsøksrådet for skoleverket
 Garveindustriens Forskningsinstitutt
 Gruppen for Ressursstudier
 Handelens Forsknings- og Utredningsinstitutt
 H.K. Hygen & Co. A/S
 Institutt for anvendt sosialvitenskapelig forskning
 Institutt for fjellsprengningsteknikk
 Institutt for fredsforskning
 Institutt for grafisk forskning
 Institutt for samfunnsforskning
 Kreftregisteret
 Kunstindustrimuséet i Oslo
 Livsforsikringsselskapenes Medisinsk-Statistiske Institutt ved Ullevål
 sykehus
 Meierilaboratoriet
 Mursenteret
 Musikkhøgskolen
 Nasjonalgalleriet
 NAVF's utredningsinstitutt
 Nic. Waals Institutt
 Nordisk institutt for odontologisk materialprøving
 Norges Apotekerforenings forsøkslaboratorium
 Norges betongvarefabrikkers forbund
 Norges Byggforskningsinstitutt
 Norges byggstandardiseringråd
 Norges Elektriske Materiellkontroll
 Norges geografiske oppmåling
 Norges geotekniske institutt
 Norges idrettshøgskole
 Norges Landbruksøkonomiske institutt
 Norges Skipsforskningsinstitutt
 Norges Slakterilaboratorium
 Norges Statsbaner
 Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen
 Norges Veterinærhøgskole
 Norsk Cerealinstittutt
 Norsk Dampkjelforening
 Norsk Etnologisk Gransking

Norsk Folkemuseum
Norsk gerontologisk institutt
Norsk Historisk Kjeldeskrift-Institutt
Norsk Hydros institutt for kreftforskning
Norsk institutt for by- og regionforskning
Norsk institutt for vannforskning
Norsk Konfeksjonsteknisk Institutt
Norsk lokalhistorisk institutt
Norsk Petroleumsinstitutt
Norsk Polarinstitutt
Norsk Privatarkivinstitutt (tidligere Privatarkivkommissjonen)
Norsk produktivitetsinstitutt
Norsk regnesentral
Norsk Rikskringkasting - Laboratoriet
Norsk senter for informatikk
Norsk Sjøfartsmuseum
Norsk Stadnamarkiv
Norsk sveiseteknisk forening
Norsk Teknisk Museum
Norsk treteknisk institutt
Norsk Utenrikspolitisk Institutt
Norske Elektrisitetsverkers Forening
Oslo Kommunes Kunstsamlinger
Papirindustriens Forskningsinstitutt
Plastindustriens Forskningsorganisasjon
Postdirektoratet
Produksjonsteknisk Forskningsinstitutt
Prosjektgruppe for helsetjenesteforskning
Riksantikvariatet
Riksarkivet
Riksbibliotektjenesten
Selskapet "Kunst på arbeidsplassen"
Sentralinstitutt for industriell forskning
Skolesjefen i Oslo, avd. for pedagogisk utviklingsarbeid
Statens institutt for alkoholforskning
Statens institutt for folkehelse
Statens Kornforretning, forsøksavdelingen
Statens legemiddelkontroll
Statens rasjonaliseringdirektorat
Statens rettstoksikologiske institutt
Statens teknologiske institutt
Statens veglaboratorium
Statsarkivet i Oslo
Statistisk Sentralbyrå
Stenindustriens kontor for forskning og informasjon
Transportøkonomisk institutt
Universitetet i Oslo
Veterinærinstituttet

HEDMARK

Glomdalsmuséet, Elverum
Hedmarksmuséet og Domkirkeodden, Hamar
Norsk Skogbruksmuseum, Skogbruk, Jakt og Fiske, Elverum
Statens forskningsstasjon Apelsvoll, Vang
Statens forskningsstasjon Kise, Nes
Statens forskningsstasjon Sæter, Kvikne
Statistisk Sentralbyrå, Kongsvinger
Statsarkivet i Hamar

OPPLAND

De Sandvigske Samlinger, Lillehammer
Hveem Forsøksgard, Bilitt
Lillehammer bys malerisamling
Oppland distriktshøgskole, Lillehammer
Potetindustriens Laboratorium, Lillehammer
Statens forskningsstasjon Løken, Volbu
Toten Museum, Bøverbru

BUSKERUD

Drammens Museum

VESTFOLD

Norges Skipsforskningsinstitutt, Sandefjord
Vestfold fylkesmuseum, Tønsberg

TELEMARK

Berg - Kragerø Museum, Kragerø
Telemark distriktshøgskole, Bø

AUST-AGDER

Aust-Agder-muséet, Arendal
Statens biologiske stasjon, Flødevigen
Statens forskningsstasjon Landvik, Grimstad

VEST-AGDER

Agder distriktshøgskole, Kristiansand
 Kristiansand museum
 Statsarkivet i Kristiansand

ROGALAND

Hermetikkindustriens laboratorium
 Misjonshøgskolen i Stavanger
 Muséet for Haugesund og bygdene, Haugesund
 Rogaland distriktshøgskole, Stavanger
 Rogalandsforskning, Stavanger
 Statens forskningsstasjon Særheim, Klepp
 Statens veterinære forsøksgard for småfe, Sandnes
 Statens veterinære laboratorium, Sandnes
 Statsarkivet i Stavanger
 Stavanger Museum
 Stavanger Sjøfartsmuseum

HORDALAND

Bergen kommunes kunstsamlinger
 Bergens Sjøfartsmuseum
 Chr. Michelsens institutt, Bergen
 Fiskeridirektoratets havforskningsinstitutt, Bergen
 Fiskeridirektoratets Vitamininstitutt, Bergen
 Fiskerimuséet i Bergen og Selskabet for de norske fiskeriers fremme
 Fiskeriteknologisk Forskningsinstitutt, Bergen
 Industriøkonomisk institutt, Bergen
 Norges Handelshøyskole, Bergen
 Norsk datasenter for oceanografi, Bergen
 Norsk institutt for skogforskning, Stend
 Norsk lærerakademi, Bergen
 Norsk tekstilinstitutt, Bergen
 Norsk undervannsinstitutt, Bergen
 Sentrum for utviklingsforskning, Bergen
 Sildolje- og Sildemelindustriens Forskningsinstitutt, Bergen
 Statsarkivet i Bergen
 Ullensvang forsøksgard, Lofthus
 Universitetet i Bergen
 Vervarslinga på Vestlandet, Bergen
 Vestlandske Kunstindustrimuseum, Bergen

SOGN OG FJORDANE

De Heibergske Samlinger, Kaupanger
 Høgskolen i Sogndal
 Statens forskningsstasjon Fureneset, Fure
 Statens forskningsstasjon Njøs, Hermansverk

MØRE OG ROMSDAL

Forskningsstasjon for laksefisk, Averøy og Sunndalsøra
 Industrielaboratoriet A/S, Kristiansund
 Møre og Romsdal distriktshøgskole, avd. Molde
 Møre og Romsdal distriktshøgskole, avd. Volda
 Statens forskningsstasjon Tingvoll

SØR-TRØNDELAG

BVLI - Bergforskningen, Trondheim
 Direktoratet for vilt og ferskvannsfiske, Trondheim
 Elektrisitetsforsyningens forskningsinstitutt, Trondheim
 Fiskeriteknologisk Forskningsinstitutt, Trondheim
 Folkemuséet for Trondheim og Trøndelag, Trondheim
 Institutt for kontinentalsokkelundersøkelser, Trondheim
 Laboratorium for radiologisk datering, Trondheim
 Norges Byggforskning, Trondheim
 Norges Geologiske Undersøkelse, Trondheim
 Norges Skipsforskning, Trondheim
 Norsk institutt for by- og regionforskning, Trondheim
 Norsk voksenpedagogisk institutt, Trondheim
 SINTEF - Selskapet for industriell og teknisk forskning ved NTH, Trondheim
 Statens forskningsstasjon Voll, Moholtan
 Statsarkivet i Trondheim
 Universitetet i Trondheim

NORD-TRØNDELAG

Statens forskningsstasjon Kvithamar, Stjørdal

NORDLAND

Nordland distriktshøgskole, Bodø
 Nordland Fylkesmuseum, Bodø
 Statens forskningsstasjon Tjøtta
 Statens forskningsstasjon Vågøyenes, Bodø

TROMS

Fiskeriteknologisk Forskningsinstitutt, Tromsø
Statens forskningsstasjon Holt, Tromsø
Statens reinforsøk, Harstad
Statens veterinære laboratorium for Nord-Norge, Harstad
Statsarkivkontoret i Tromsø
Universitetet i Tromsø
Vervarslinga for Nord-Norge, Tromsø

FINNMARK

De samiske samlinger, Karasjok
Høgskolen i Alta
Nordisk samisk institutt, Kautokeino

NAVFs UTREDNINGSINSTITUTT

NORGES ALMENVITENSKAPELIGE FORSKNINGSRÅD

WERGELANDSVEIEN 15, OSLO 1 • TELEFON • 20 65 35

Oslo, mai 1979

FORSKNING OG UTREDNINGSVIRKSOMHET VED DISTRIKTSHØGSKOLENE

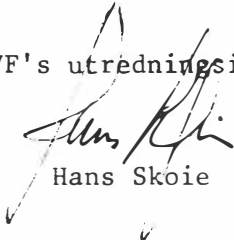
NAVFs utredningsinstitutt har tatt initiativet til en undersøkelse om distriktshøgskolenes virksomhet for å få fram et materiale som er av verdi både for NAVF og andre organer som arbeider med forskningsspørsmål. I første rekke ønsker vi å gi en oversikt over forskningen ved de enkelte høgskolene, så vel som å belyse personalets forskningsvilkår, etc.

Som et ledd i dette utredningsarbeidet har instituttet funnet det hensiktsmessig å gjennomføre en spørreskjemaundersøkelse blant lærerpersonalet ved distriktshøgskolene. Selv om De for tiden ikke er engasjert i forskning og utredningsvirksomhet, vil vi be Dem om å besvare den generelle del av SKJEMA I. Skjemaet vil utelukkende bli benyttet for statistiske formål; NAVFs søknadsbehandlende organer vil f.eks. ikke få adgang til skjemaene. SKJEMA II vil kunne danne grunnlaget for en oversikt over igangværende forskning (prosjektkatalog).

Vi vil være takknemlig dersom De kan fylle ut skjemaene og returnere dem innen 11. juni. Dersom De ønsker ytterligere opplysninger om undersøkelsen, eller har kommentarer til den, kan De henvende Dem til konsulent Svein Kyvik, tlf. (02) 20 65 35.

Vi takker på forhånd for Deres medvirkning.

for NAVFs utredningsinstitutt

Hans Skoie

Svein Kyvik

S K J E M A I

1. Navn:..... Fødselsår.....
 Distriktshøgskole:..... Stilling.....
 Avdeling/seksjon..... Når ansatt.....

Stillingsforhold: Fast Midlertidig Vikar

Universitets- eller høgskoleeksamen	År	Hovedfag/disiplin
--	----	-------------------

- 2.a. Har De arbeidet andre steder enn ved nåværende arbeidssted av varighet et halvt år eller lenger? Ja Nei

- 2.b. Hvis ja, vennligst oppgi hvilke stillinger De har hatt:

Arbeidssted	Tidsrom	Stilling
-------------	---------	----------

- 3.a. Har De i den tid De har vært ansatt ved en distriktshøgskole hatt studie/forskningspermisjoner av varighet ett semester eller lenger? Ja Nei

- 3.b. Hvis ja, vennligst oppgi hvilke permisjoner De har hatt:

Sted	Tidsrom	Finansieringskilde
------	---------	--------------------

- 4.a. Hvor mange eksterne faglige konferanser, seminarer e.l. har De deltatt på i Norge i tidsrommet 1/1-78 - 1/6-79?

0 1-3 4-6 Mer enn 6

4.b. Hvor mange faglige konferanser, seminarer e.l. har De deltatt på i utlandet i tidsrommet 1/1-78 - 1/6-79?

0

1-3

Mer enn 3

5.a. Er De medlem av eksterne utvalg, komitéer e.l. som arbeider med undervisnings- eller forsknings- og utredningsspørsmål?

Ja

Nei

5.b. Hvis ja, vennligst navngi utvalg, komite, e.l.

6.a. Har De i tidsrommet 1/1-78 - 1/6-79 publisert faglige arbeider?

Ja

Nei

6.b. Hvis ja, vennligst navngi tittel og publiseringssted (tidsskrift, forlag e.l.)

7.a. Har De i tidsrommet 1/1-78 - 1/6-79 holdt foredrag e.l. i en faglig sammenheng utenfor distriktshøgskolen? (Undervisning og kursvirksomhet holdes her utenfor.)

Ja

Nei

7.b. Hvis ja, vennligst oppgi tittel og sted:

8.a. Hvor stor andel (%) av Deres samlede arbeidstid vil De anslå at De bruker til følgende aktiviteter på årsbasis?

Undervisning og undervisningsrelatert virksomhet.....%
 Forskning og utredningsvirksomhet.....%
 Administrasjon.....%
 Andre aktiviteter (spesifiser).....%

8.b. Hvilken av følgende aktiviteter hadde De først og fremst sett at De hadde hatt bedre tid til? (Kryss av bare én kategori.)

- Undervisning og undervisningsrelatert virksomhet
 Forskning og utredningsvirksomhet
 Administrasjon
 Andre aktiviteter (spesifiser).....

9. Hvordan er De fornøyd med Deres muligheter til å gjennomføre forskning og utredningsvirksomhet med hensyn til følgende:

	Meget godt	Tilfredsstillende	Dårlig	Ikke aktuelt
Tid til disposisjon				
Muligheter for forskningspermisjon				
Faglig miljø ved distriktshøgskolen				
Økonomisk støtte				
Kontor- og skrivehjelp				
Bibliotektenester				
Adgang til teknisk utstyr				
EDB-utstyr/assistanse				

Utfyllende kommentarer, eller andre forhold som De vil framheve:

10. Utfører De arbeid i 1979 som De vil karakterisere som forskning eller utredningsvirksomhet? (Produksjon av materiale utelukkende til bruk i undervisningen holdes her utenfor.)

Ja Nei

Hvis ja, vennligst fyll ut resten av dette skjemaet samt SKJEMA II.
Hvis De har flere prosjekter, vennligst fyll ut et eksemplar av SKJEMA II for hvert prosjekt.

- 11.a. Hvilke grupper/institusjoner har De jevnlig kontakt med i forbindelse med Deres igangværende forskning og utredningsvirksomhet?

- Kolleger ved eget arbeidssted
 Kolleger ved andre distriktshøgskoler/regionale høgskoler
 Kolleger ved universiteter/forskningsinstitutter
 Kolleger ved utenlandske forskningssteder
 Fylkeskommunale eller kommunale organer innen regionen
 Bedrifter innen regionen
 Organisasjoner innen regionen
 Departementer, direktorater
 Andre (spesifiser).....

- 11.b. Hvordan vil De karakterisere Deres faglige kontakt med kolleger ved andre forskningssteder?

Meget god Tilfredsstillende Dårlig

- 11.c. Kan De nevne noen av gruppene/institusjonene ovenfor som De eventuelt skulle ønske De hadde hatt bedre kontakt med?

12. Vil De framheve noe som særlig viktig for utviklingen av forskning og utredningsvirksomhet ved distriktshøgskolene eller gi andre kommentarer til de tema som er berørt i dette spørreskjemaet?

S K J E M A II

1.a. Navn:

1.b. Prosjekttittel:

1.c. Kort beskrivelse av problemstillingen:

2.a. Når startet prosjektet?..... 2.b. Når er det ventet avsluttet?.....

3.a. Har De fått særskilt bevilgning til prosjektet? Ja Nei

3.b. Anslagsvis beløp for 1979:.....

3.c. Finansieringskilde(r):

3.d. Anslag for fulltidsinnsats i 1979: Forskere..... månedsverk
Ass.hjelp..... månedsverk

4.a. Navn på eventuelle andre forskere som deltar i prosjektet:

4.b. Navn på eventuelle andre samarbeidsinstitusjoner:

5. Vil De si at prosjektet primært er kommet i stand etter idé/ønske/
initiativ fra:

- Dem selv eller andre forskere
- Institusjon som ikke driver forskning
- Vanskelig å svare på

6. Hvordan vil De karakterisere Deres prosjekt?

Grunnforskning

Anvendt forskning/
Utviklingsarbeid

Utredning

(Dersom prosjektet kan klassifiseres på flere måter, sett 1, 2, 3 i rubrikkene istedenfor kryss, avhengig av hva som er de mest sentrale sider ved prosjektet.)

VEDLEGG IV

KLASSIFISERING AV FAG PÅ FAGOMRÅDER

Agder DH

Studieretning i offentlig administrasjon	SAMF.
1.avdeling juridicum	"
Studieretning i analytisk kjemi	MAT/NAT.
Studieretning for systemering og databehandling	"
Matematikk	"
Realfagsstudier	"
Studieretning for fagoversettere	HUMAN.
Norsk	"
Engelsk	"
Studieretning i skipsfartsfag	ØK/ADM.
Økonomisk/administrativ studieretning	"

Rogaland DH

Samfunnsfag	SAMF.
Ingeniørstudium	MAT/NAT.
Matematikk	"
EDB	"
Boresjefutdanning	"
Estetiske fag	HUMAN.
Norsk	"
Engelsk	"
Historie	"
Tysk	"
Økonomisk/administrativt studium	ØK/ADM.
Revisjon	"

Molde DH

Statsvitenskap	SAMF.
EDB	MAT/NAT.
Matematikk	"
Økonomisk/administrative fag	ØK/ADM.
Transportfag	"
Revisorstudium	"

Volda DH

Lokalsamfunnsstudium	SAMF.
Media og kommunikasjon	"
Sosialpedagogikk	"
Kristendomskunnskap og menighetsarbeid	"
Tysk	HUMAN.
Norsk språk og litteratur	"
Historie	"

Telemark DH

Kulturarbeid	SAMF.
Matematisk/økonomisk analyse	MAT/NAT.
Natur- og miljøvern	"
Miljøkunnskap	"
Matematikk	"
Engelsk	HUMAN.
Historie	"
Norsk	"
Økonomisk/administrativt studium	ØK/ADM.
Revisjon	"

Oppland DH

Generell pedagogikk	SAMF.
Spesialpedagogikk	"
Samfunnspolitikk og offentlig forvaltning	"
Samtidshistorie	HUMAN.
Reiseliv	ØK/ADM.
Ledelse av mindre bedrifter	"

Nordland DH

Sosionomutdanning	SAMF.
Samfunnsfag	"
Fangstøkologi	MAT/NAT.
Historie	HUMAN.
Fiskeriøkonomisk studium	ØK/ADM.
Økonomisk/administrativt studium	"
Revisjon	"

Østfold DH

Helseadministrasjon
 Databehandling
 Økonomisk/administrativt studium

SAMF.
 MAT/NAT.
 ØK/ADM.

Finnmark DH

Kristendomskunnskap og menighetsarbeid
 Idrett
 Finsk
 Samisk

SAMF.
 MAT/NAT.
 HUMAN.
 "

Sogn og Fjordane DH

Samfunnsfag
 Naturressursfag
 Fysikk/kjemi/biologi
 Naturfag

SAMF.
 MAT/NAT.
 "
 "

OVERSIKT OVER FORSKNINGS- OG UTREDNINGSPROSJEKTER VED DISTRIKTSHØGSKOLENE

Dette vedlegget gir en oversikt over forsknings- og utredningsprosjekter ved distriktshøgskolene våren 1979. Oversikten er ikke fullstendig da den bygger på spørreskjemaundersøkelsen. Likevel skulle prosjektoversikten kunne gi et bra og illustrerende bilde av forsknings- og utredningsvirksomheten ved disse skolene.

For å standardisere oversikten har vi foretatt en annen inndeling i fagområder enn hva som er vanlig ved de enkelte distriktshøgskolene. Vi har skilt mellom samfunnsfag, matematisk/naturvitenskapelige fag, humanistiske fag og økonomisk/administrative fag. Prosjektene er oppført under det fagområde hvor vedkommende lærer er ansatt. Prosjektbeskrivelsene er kortfattet og er basert på opplysninger gitt på spørreskjemaet. Forsknings- og utredningsprosjektene kan videre ha en annen faglig ansvarlig enn det som går fram av oversikten.

De fleste distriktshøgskolene har egne avsnitt i årsmeldingene som gir en oversikt over prosjekter og publikasjoner. Enkelte av skolene har i tillegg utgitt egne prosjektoversikter:

Telemark: Forsking, forsøk, utviklingsarbeid og læremiddelproduksjon. Skrifter 21, Bø 1977. Notatet gir en oversikt over prosjekter som kom i gang etter 1.1. 1976, eller som tok til før, men er avsluttet etter denne datoen. I tillegg gir notatet en oversikt over publikasjoner 1971-76 der tilsatte ved Telemark DH har medvirket.

Møre og Romsdal DH, avd. Volda: Forsknings- og utgreiingsarbeid 1971-1978. Volda 1979. Notatet gir en oversikt over forsknings- og utredningsprosjekter under arbeid. I tillegg gir notatet en oversikt over skriftlige arbeider av tilsatte ved distriktshøgskolen i perioden 1971-1978.

Agder DH: Forskning og utredning ved ADH. Agder DH har utgitt i alt 3 slike oversikter over forsknings- og utredningsvirksomheten ved Agder distriktshøgskole. Den første rapporten ble publisert i 1974 og tok for seg perioden 1972-74. Den neste rapporten kom i 1976 og tok for seg årene 1974-76, mens den tredje kom i 1978 og dekket perioden 1976-78.

NAVF's utredningsinstitutt har tidligere publisert en oversikt over forsknings- og utredningsprosjekter ved distriktshøgskolene for perioden 1972-74 (Notat nr. 3/1974).

AGDER DISTRIKTSHØGSKOLE

SAMFUNNSFAG

Finn Holmer Hoven: Publikums erfaringer med bygningsadministrasjonen i Kristiansand kommune

Kartlegging av ulike klientgruppers erfaringer med bygningsadministrasjonen i kommunen med henblikk på å finne frem til en bedre organisasjonsform.

Finn Holmer Hoven: Ressurssvake klienters bruk av offentlige ytelser: regelverk og administrativ likebehandling

Undersøkelsen er en oppfølging av en tidligere undersøkelse ("Klienter og likebehandling i lokalforvaltningen"). Denne undersøkelsen tar sikte på å oppspore de "terskler" som eksisterer i ressurssvake klienters samhandling med forvaltningen, ved bl.a. å kartlegge befolkningsgruppers forbruksmønster, deres forestillinger om offentlige tiltak, erfaringer med offentlig forvaltning og deres "byråkratiske kompetanse".

Pål Eilert Lorentzen: Arbeidsulykker og yrkessykdommer i landbruket

Registrering av og kartlegging av mulige årsaker til arbeidsulykker og yrkessykdommer i landbruket i Vest-Agder i 1978.

Pål Eilert Lorentzen: Norske journalister

Kartlegging og analyse av det redaksjonelle personellet i norske massemedier - av deres bakgrunn, karrieremønster, arbeid og tilknytning til det politiske system.

Lars Erik Lyngdal: Ansattes medbestemmelse i offentlig virksomhet

En analyse av former for og grader av innflytelse på ulike organisasjonsnivåer i 3 offentlige institusjoner/etater.

Bernt Krohn Solvang: Rekruttering til kommunale komitéer

Formålet er å belyse hvorledes rekrutteringskriterier varierer med arenaegenskaper, typer goder og typer avgjørelser, med etterspørselsvariasjoner og tilbudsvariasjoner.

Bernt Krohn Solvang: Organisasjonsressurser og deltakelsesmetoder

Analyse av sammenhengen mellom organisasjonsressurser og deltakelsesmetoder for nasjonale frivillige organisasjoner.

Bernt Krohn Solvang: Nettverksmobilisering, utmarsj eller psykiske lidelser

Bomiljø, nettverksintegrasjon og psykisk helse.

Åsmund Ulvenes: Omfordeling av arbeidsoppgaver mellom lokale serviceorgan

Hva er de ansattes ønsker om arbeidsfordelingen mellom sosialsektor, helse-sektor, PP-tjeneste, politi, trygdekontor, familievern, arbeidskontor? Hvordan er sammenhengen mellom trekk ved de ansatte, trekk ved forvaltningsorganene og trekk ved de arbeidsoppgaver som ønskes tilført/ikke tilført, fjernet/ikke fjernet?

MATEMATISK/NATURVITENSKAPELIGE FAG

Otto Borger Bekken: Matematikk og samfunn

Bok om matematikkens utvikling p.g.a. behov for å løse anvendte problemer og om modellbygging/anvendelser av matematikk idag.

Tor Brattvåg, Hårek Tøfte: SARAH-studieadministrasjon ved regionale høgskoler

Utredning av de muligheter/problemer som eksisterer når det gjelder data-maskinassistanse i studieadministrativ virksomhet ved distriktshøgskolene.

Åge Eide: Lyd/lys kommunikasjon med mikrodatamaskiner

Kommunikasjon med mikrodatamaskiner ved hjelp av

- 1) tale som output
- 2) tale som input
- 3) bokstavregistrering som input

Åge Eide: Elastisk spredning av elementærpartikler i energiområdet 20-100 GeV/c

En vil studere elastisk spredning av elementærpartikler i energiområdet 20-100 GeV/c, for store vinkler. (Ved CERN).

Ingvar Eidhammer: Plan-hjelp

Formålet er å laga modellar til bruk i planlegging i kommune og fylkeskommune. Er spesielt involvert i utvikling av befolkningsmodell for små område. CMI er ansvarleg for prosjektet.

Per Fersnes:

Utvikling av datamaskinprogrammer for behandling av historisk kildemateriale.

Johan T. Håkedal: Hydrokjemiske undersøkelser i Korsvikfjorden, Kristiansand

Kartlegge en fjord i forbindelse med utslipp fra renseanlegg.

Sofus Klausen: Vannlaboratoriet ADH

Undersøkelse av diverse vannprøver på oppdrag fra kommuner/fylke/bedrifter i Vest-Agder - spesielt avløpsvann eller resipientundersøkelser.

Leif Larsen: Problemer i kombinatorisk gruppeteori

Arbeider med visse avgjørbarhetsproblemer for en-relator grupper og "small cancellation groups".

Helge Solheim: Resipientundersøkelse i Korsvikfjorden

Korsvikfjorden i Kristiansand kommune er resipient for kloakk fra et ny-startet renseanlegg. Prosjektets formål er å undersøke eventuelle virkninger på vannkvalitet og fauna/flora i resipienten som følge av utslippene.

Helge Solheim: Hydrokjemisk undersøkelse av Terjevann

Terjevann ligger på grensen mellom Søgne og Kristiansand kommune. Kristiansand Jeger- og Fiskerforening vil forsøke å kultivere vannet bl. ved utsetting av ørret og røye. Vannet er surt og næringsfattig. Prosjektets oppgave er å kartlegge vannets fysisk/kjemiske tilstand - samt variasjoner i disse faktorer over et år, samt å gi en vurdering av produktiviteten. Dataene skal gi grunnlag for bedømmelse av kalkingsbehov etc. og dessuten være referanse for senere undersøkelser.

Helge Solheim: Tungmetaller i marine organismer i Kristiansandsfjorden

Undersøkelse av innhold av tungmetaller i utvalgte marine organismer i Kristiansandsfjorden. Studier av spredning av metallene i området, samt studier av opptaksforskjell hos forskjellige organismer, toleransenivå, indikatoregenskaper etc.

Hårek Tøfte: Text Books on Elementary Particle Physics, TEPP

Oppgaven var å skrive en lærebok i Probability and Statistics in Particle Physics. Et første kompendium var ferdig i 1973-1974. En helt ny og gjennomarbeidet utgave kommer nå som bok på Universitetsforlaget. Boka skulle passe for hovedfagsstudenter, ferdige utdannede forskere og doktorander spesielt innen emneområdet partikkelfysikk. Det er lagt stor vekt på å illustrere teorien med eksempler.

Hårek Tøfte: System for karakterregistrering i Lærarutdanningsrådet

Bernt Øksendal: Funksjonsteori og stokastiske prosesser

Studium av stokastiske prosesser, særlig med henblikk på anvendelser innen funksjonsteori. Hittil er 2 publikasjoner laget i tilknytning til dette prosjektet.

Eilif Terje Østensen: Undersøkelse over CITALOPRAM i biologisk materiale, metabolitt- og interaksjonsstudier

CITALOPRAM er et nytt antidepressium. I forbindelse med pågående biofarmasøytiske studier over farmukinetikk og metabolisme foreligger et behov for analyser av CITALOPRAM i biologisk materiale. Undertegnede inngår i prosjektet under forsøk på å anvende høytrykksvæskekromatografi i analysearbeidet.

Eilif Terje Østensen: Pyraziner fra glucosamin

Glucosamin i surt og basisk miljø fører til dannelse av pyraziner. I forbindelse med produksjon av røntgenkontrastmidlet Metrizamid, dannes fruktosazin som et biprodukt. Det foreligger behov for utarbeidelse av analysemetode for bestemmelse av dette pyrazin i forbindelse med systematisk undersøkelse av transformasjonen glucosamin \rightarrow fruktosazin.

HUMANISTISKE FAG

Robert Olav le Maire Amundsen: Some Problems of Translating Henrik Ibsen into English

De oversettelser som hittil har vært gjort av Henrik Ibsens skuespill til engelsk har ikke maktet å løse en rekke problemer som knytter seg til Ibsens språkbruk. En analyse av Ibsens språk ut fra de spesielle problemene oversettere står overfor når Ibsens verker skal oversettes til engelsk.

Bjørn Hemmer: Henrik Ibsens diktning 1877-99

Arbeidet er et forsøk på å anlegge et helhetssyn på den "moderne" Ibsen - særlig med tanke på det som i dag er hovedproblemet i Ibsen-forskningen: Står Ibsen innenfor en idealistisk tradisjon - eller som en skarp avslører av en slik tradisjon?

Marianne Hobæk Haff: Coordonnants et elements coordonnés dans le Français journalistique des années 1970

Jeg tenker å studere koordinasjon i videste forstand av to temaer A og B. Da det imidlertid ville bli for omfattende å undersøke alle problemfeltene i forbindelse med koordinasjon, er prosjektet begrenset til

- analyse av koordinasjon ved hjelp av bindeord (coordonnant)

- analyse av koordinasjon innen perioden

Eksempelene vil bli hentet fra fransk dagspresse.

Sylfest Lomheim: Hafslo-målet

Innsamling og bearbeiding av den typiske (sjeldne) delen av ordtilfang og ordbruk i Hafslo-målet; den delen av ordmassen (leksikon) som - kanskje - vil gå av bruk i nær framtid.

Peter Young: An Introduction to West African Literature

Bok om vest-afrikansk litteratur fra det 18. århundre til 1960-årene.

Peter Young: Dictionary of West African English

ØKONOMISK/ADMINISTRATIVE FAG

Jonathan D. Baker: Energy in the Third World

The various ways in which Third World countries attempt to solve their energy problems using both conventional and non-conventional energy sources.

Jonathan D. Baker: The Comecon Energy Balance

The extent to which Comecon is important in the world energy picture. Supply and demand (by country) in various energy types. Future prognoses about the Comecon energy balance.

Ib E. Eriksen: Markedsmodeller for bulkskipsfart

Prosjektet består av et sett relaterte delprosjekter og omhandler ulike sider av prisdannelse (fraktrater og skipsverdier) i tank- og tørrlastmarkedene.

Harald Knudsen: Foretakspolitikk og politisk økonomi

Sammenligning av foretakspolitikk og -struktur med nasjonaløkonomiens politikk og struktur.

Helge Pedersen: Inflasjonskorrigerte regnskaper

Vurdering av forskjellige metoder for å korrigere forretningsregnskapet for inflasjonens virkninger.

Jan A. Stølen: Dagligvarehandelen i spredt-bosatte områder i Agder

Innføringen av statlige støttetiltak i 1976 tok sikte på å opprettholde dagligvareforretninger i mindre tettsteder og spredt-bosatte strøk. Undersøkelsen tar primært sikte på å belyse utviklingen og måle virkningene av de ulike former for tiltak i Agder-fylkene.

Jan A. Stølen: Virkningene av distriktpolitikken i Agder

Prosjektet tar sikte på å belyse bruken og virkningene av distriktpolitiske virkemidler i Agder-fylkene, spesielt med hensikt på små og mellomstore bedrifter og i hvilken grad det er samsvar med fylkesplanmålsettingen.

Stein Østre: Studier av den kommunale utgiftsstruktur

Undersøkelse av kommunale produksjons- og utgiftsforhold: dvs. arten av variasjon mellom utgift pr. innbygger og produksjonskvantum.

ROGALAND DISTRIKTSHØGSKOLE

SAMFUNNSFAG

Inge Bø: Family Matters

Familiens situasjon i bymiljøer. Særlig kartlegging av de forhold som letter og/eller hindrer foreldrene i oppdragelsen.

Otto Laurits Fuglestad: A confluent perspective on the teaching/learning situation

Hovudspørsmåla knytter seg til kva faktorar ved ein undervisnings- og lærings situasjon som gjer denne til meiningsfull og engasjerande for del-takarane.

Håkon Helle: Fredsplikt og styringsrett

Nærmere bestemmelse av fredspliktens omfang i arbeidsretten.

Pål Repstead: Kristne sosialister - et svar på sekularisering

Et religionssosialogisk arbeid med sikte på å beskrive/analysere utviklingen av bevegelsen kristne sosialister i Norge 1967-1980 ut fra et teoretisk rammeverk som opererer med ulike svarstrategier på sekularisering fra kirkens side, og som ser på "kristensosialisme" som én slik svarstrategi.

Lennart Rosenlund: Utlendingene i Stavanger

Tilpasningsprosessen til det norske samfunn blant forskjellige utenlandske subkulturer.

Dag Tresselt: Fordelingsvirkninger av kommunal virksomhet

1. Beskrive og analysere virkningen av kommunale barnehagetjenester i Stavanger.
2. Virkningen av inntektsreduksjonen i 1978 og 1979 for Strand kommune i Rogaland.

Odd H. Zahl-Begnum: Bio-feedback og psykosomatiske lidelser

Utprøving av ulike bio-feedback-metoder i behandling av forskjellige stress-symptomatologier.

Odd H. Zahl-Begnum: Biokjemi og atferd

Undersøkelse av stoffskifteforandringer som en følge av "ny" atferd hos rotter.

MATEMATISK/NATURVITENSKAPELIGE FAG

Torleiv Bilstad: Slamlaguner

Deponering/avvanning av våtslam i nedbørrike strøk uten naturlig dreneringsmasse.

Tor Bu: Kombinatorikk og kodeteori

Finne optimale deknings av $V_n(q)$ med baller og underrom, med anvendelse på kombinatorikk og kodeteori. $V_n(q)$ er vektorrommet av alle n -tupler over Galoisgruppen $GF(q)$.

Sigvald Grøsfjeld: Materialadministrasjon i Rogaland

Materialadministrative kostnader utgjør en stor del av en vares totale kostnader. Hva kan gjøres for å effektivisere materialadministrasjonen ut fra lokale forhold for å effektivisere materialstrømmen til og fra Rogaland.

Eivind Hognestad: Integrert maskin-robotsystem

Består av to delprosjekter. I delprosjektet Automatisk plogpolering er det bygget en banestyrte spesialmaskin for polering av plogkropper. Innenfor delprosjektet Fugefølging ved sveising arbeides det med akustiske målemetoder.

Rasmus Risnes: Stabilitet av reservoarbergarter

En har eksperimentelt og teoretisk studert stabilitet og kollaps av sandbuer som kan dannes bak er perforering. Dette anvendes til å vurdere stabilitet i petroleumsbrønner i dårlig konsolidert materiale.

Rasmus Risnes: Drilling of Relief Wells

Formålet er å studere og samle inn materiale omkring boring av avlastningsbrønner, med tanke på å vurdere eksisterende beredskapsplaner ved blow-out.

Øystein Johan Rødseth:

Studium av tallteoretiske/kombinatoriske diofantiske problemer.

HUMANISTISKE FAG

Arnfinn Bø-Rygg: Den estetiske rasjonalitet

Forskningsarbeidet er en filosofisk avhandling som knytter an til et problemområde som ble berørt i min magisteravhandling "Estetisk erfaring i det moderne. En studie i W. Benjamins og Th. W. Adornos filosofiske estetikk." Den søker å vise og bringe på begrep hva slags rasjonalitet vi har å gjøre med i kunsten og i den estetiske opplevelse. Materialet for drøftingen er særlig moderne kunst (musikk, litteratur, bildende kunst). Herunder tas en rekke estetiske teorier fra vårt eget århundre kritisk opp til drøfting.

Per-Bjørn Pedersen: ARV, Aasen-Ross vokabular

Prosjektet går i fyrste omgang ut på å få gjort ordbøkene til Ivar Aasen og Hans Ross tilgjengelige for datamaskinell handsaming. Bøkene vert skrivne av etter punche-instruks i maskinleseleg skrift som vert lesen inn på datamaskin på Ullandhaug i Stavanger (RDH, Rogalandsdata). Bøkene skal så setjast saman i eitt alfabetisk register.

Ottar Rønneseth: Busetnadsgeografiske studier i Tibesti (Tchad)

Arbeidet er eit bidrag til belysning av klima- og landskapsutviklinga i seinkvartær tid på grunnlag av: 1. Materielle rester (nedlagte boplasser, løse funn, gravfell, helleristninger). 2. Geomorfologiske observasjoner.

Hild Sørby: Jærmalerne

Hvorfor var Jæren en av de landsdeler som sist ble gjort til motiv i norsk billedkunst? Hvilke kunstnere har malt på Jæren fra 1870-årene og frem til idag? Forholdet mellom hjemstavnsmalere og andre. Hvordan står deres produksjon i forhold til norsk landskapsmaleri for øvrig?

ØKONOMISK/ADMINISTRATIVE FAG

Magne Førre: Opplæring og sikkerhet - forprosjekt

Prosjektet inngår som et ledd i det store forskningsprogrammet om "Sikkerhet på sokkelen", underprogram 1; Sosio-tekniske problemer. Denne del tar

opp problemstillinger omkring rekruttering, opplæring (kompetanse) og sikkerhet, og er foreløpig begrenset til et forprosjekt med sikte på nærmere avklaring av problemområder og problemstillinger.

Olav Magnussen: Kostnadsanalyse, norsk kontinentalsokkel

Prosjektet tar sikte på å klargjøre de makro-økonomiske og arbeidsmarkedsmessige aspekter.

Geir Nybø: Konsekvenser av økonomisk strukturrasjonalisering

Prosjektet søker å belyse konsekvensene av en større industrikonkurs på et ensidig industristed. Spesielt ønsker en å se på hvilke typer tilpasninger de tidligere ansatte gjør etter konkurser, hva som påvirker disse tilpasningene, og spesielt hvordan offentlige virkemidler virker.

MØRE OG ROMSDAL DISTRIKTSHØGSKOLE, MOLDE

SAMFUNNSFAG

Kjell Bugge: Teorier og metoder i offentlig rasjonaliseringsarbeid

Prosjektet tar sikte på å analysere virkninger av effektiviseringsarbeidets teoretiske og metodiske forankring for tilpasning mellom forvaltningens organisasjonsform/arbeidsmåter og ulike oppgavetyper og brukergrupper.

Harald Ekker: Statlig styring av kommunal virksomhet

Beskrivelse av de metoder staten nytter for å påvirke kommunenes handlemåte, statens formidling av styringsimpulser, kommunenes mottaking og iverksetting av statlig styring. Analyse av utviklingstendenser og mulige politiske konsekvenser for kommuneinstitusjonen.

MATEMATISK/NATURVITENSKAPELIGE FAG

Andreas Bachmann: Metode for løsning av store kvadratiske programmeringsproblem med øvre og nedre skranker på variablene

Problemet ble tatt opp i forbindelse med et forsknings/utredningsprosjekt (NTNF-prosjekt) som ble utført ved Stavanger Staal A/S fra 1973-77. Problemet består i å løse matematiske programmeringsproblem - spesielt kvadratiske programmeringsproblem som omfatter spesielle betingelser som øvre og nedre grenser på variablene, o.l.

ØKONOMISK/ADMINISTRATIVE FAG

Arnt Buvik: "Exit, voice, & loyalty" anvendt på konsumentvaremarkedet for offentlige og private goder

Teorigrunnlag fra A.O. Hirschmann: "Exit, voice, & loyalty". Studerer misnøye og klageatferd i ulike markeder (monopol, konkurransemarked) og i ulike befolkningsområder (by/tettsted) og relaterer misnøye og klageatferd (klage og oppfølging av klage) til markedsform, sosial klasse, alder etc.

Anders Dedekam jr.: Kunstforeningene i Norge: Drift og omfang

Hvordan arbeider kunstforeningene i Norge, og i hvilket omfang: økonomi, administrasjon, muligheter.

Anders Dedekam jr.: Operasjonalisering og test av PRIRS modellen

Operasjonalisering av modellen "Poor Regions in Rich Societies" (Ph.D. avhandling v/Cornell University, Ithaca, NY, USA 1977): 1) testing av selve modellen, 2) undersøke hvorvidt det er mulig å fremskaffe enklere indikatorer på modellens variable om de som er nødvendig å benytte ved selve testen. Forprosjektet har dels vært utarbeidelse av indikatorer for service- og industridifferensiering (studentarbeider og egen innsats) dels videreføring av det teoretiske grunnlaget.

Anders Dedekam jr., Anker Grøvdal, Sondre Kåfjord: Samfunnsøkonomisk rentabilitetsanalyse av vannings- og vannforsyningsanlegg i Nesset kommune

En nytte-kostnadsanalyse av det vannings- og vannforsyningsanlegg som er blitt bygd i Eresfjord og Eikesdal.

Jan Irgens Karlsen: Samarbeidsprosjekt ved Oslo S-lags bakeri

Arbeidet dreier seg om de ansattes engasjement i prosjektering av nytt bakeri, og tar for seg sammenhengen mellom ulikheter i arbeidsvilkår, segmentering og lagdeling i arbeidsmarkedet.

Sondre Kåfjord: Strukturanalyse av industrien i Møre og Romsdal

Formålet er å undersøke "konkurransenutsattheten" av industrien i Møre og Romsdal.

MØRE OG ROMSDAL DISTRIKTSHØGSKOLE, VOLDA

SAMFUNNSFAG

Jørgen Amdam: Kommuneplanlegging i små og mellomstore kommunar

Utvikling av teori og metodar for kommuneplanlegging i små og mellomstore kommunar, spesielt utkantkommunar.

Jørgen Amdam: Konsekvensanalyse ved store tiltak i små samfunn

Vurdering og utarbeiding av metodar som kan nyttast ved konsekvensanalyse med heimel i ei eventuell ny planleggingslov.

Ottar Berge: De kristne organisasjoner innen Den norske kirke

Arbeidet går ut på å kartlegge disse organisasjoners aktivitet med sikte på å gi ut en årbok eller håndbok.

Jan Driveklepp: Små industriføretak og regional industripolitikk

Formålet er å studere tilhøvet mellom små industriføretak og den industrielle distriktpolitikken. I denne samanheng vil ein sjå på i kva grad mål og midlar i denne politikken er avpassa dei små føretaka og korleis dei konkrete tiltaka fungerer i den praktiske distriktsutbygginga.

Jan Driveklepp: Kommunal økonomi og tiltaksarbeid

Formålet er å utvikle temaet med innhald, presentasjonsform og opplegg slik at det eignar seg som kursopplegg for folkevalde og kommunalt tilsette.

Gunnar Follesø, Grete Hummelvoll: Kommunenes ytelser til eldreomsorg i Møre og Romsdal

Kommunenes totale ytelser til eldreomsorg, samt fordelinger av ytelser på henholdsvis "åpen" og "lukket" eldreomsorg blir sett i sammenheng med karakteristika ved kommunene; finansiell situasjon, næringsstruktur og administrativ kapasitet.

Gunnar Follesø: Undersøkelse av virksomheten i de kommunale plannemndene for helse- og sosialsektoren i Møre og Romsdal

Resultatene av virksomheten i plannemndene, slik den kommer til uttrykk i planutkastene, tenkes sammenholdt med bestemte forhold ved planleggings-

prosessen. Antakelsen er at de rammebetingelser som departementet og andre instanser har satt for arbeidet, sammen med rekrutteringa til plan-nemndene og organiseringa av arbeidet i disse, har en klart førende effekt på virksomheten i nemndene.

Kåre Heggen: Sosiale sider ved oppbygging og avvikling av oljeplattformbygging i en kommune

- En beskrivelse av planleggings- og beslutningsprosessen ved etableringa.
- Anleggets innvirkning på kommunens økonomi.
- Sosiale forhold i kommunen sett i relasjon til "plattformindustri".
- Anlegget som sysselsettingsmulighet for "marginal arbeidskraft".
- Beskrivelse av arbeidsstokken ved anlegget. Rekruttering og "gjennomtrekk".

Jan Olav Myklebust: Ungdommen 30 år etter

Kva har skjedd med 133 ungdommar frå Stranda kommune som i 1949 vart intervjuet av ei gruppe norske sosiologar? Dei same ungdommane vert intervjuet 30 år etter. Kartlegging av livslaup - jamført med utdanning, yrkes- og bustadsplanar i 1949.

Einar Ridderstrøm: By- og bebyggelsesutvikling i Ålesund

Eivind Rønnestad: Ervik

Filmbeskrivelse av eit bygdesamfunn på Vestlandet.

Eivind Rønnestad: Nettene er dine egne

Film om ein ung mann i eventyrmiljø.

Jan Ove Ulstein: Dei teologiske dimensjonane ved kvinnespørsmålet i spennet mellom bibelsk norm og tidsbestemt konkretisering

Føremålet er å gå inn i den teologiske debatten omkring kvinnelege prestar og underordning/likestilling i ekteskapet med tanke på å teste dei spørsmål/argument som har vore framsett med krav på å vere avgjerande, i forhold til hovedspørsmålet, gå inn på dei relevante tekstene ut frå ei systematisk interesse, finne ein hermeneutisk nøkkel (evt. fleire) for forholdet mellom nytestamentleg tid og vår eiga.

HUMANISTISKE FAG

Atle Døssland: Folkerørsler i vest-norske lokalsamfunn

Gransking av folkerørsler som lekmannsrørsla, fråhaldsrørsla og den fri-lynde ungdomsrørsla bygd vesentleg på primærkjelder i lokalsamfunna. Mest vekt er lagt på perioden ca. 1870-1920. Kartlegge framvekst, tilslutningsgrad, analyse av medlemsmassen og bygdesamfunnet generelt.

Atle Døssland: Klæbuboka bd. I. Natur og befolkning gjennom tidene

Bygdehistorie med vekt på befolkningshistorie, økonomisk historie og sosial historie frå eldste busettinga og fram til i dag. Dessutan redigering av heile bindet som også inneheld artiklar av andre forfattarar.

Jostein Fet: Litterær kultur på Sunnmøre 1700-1900

Prosjektet går ut på å beskrive og analysere den litterære verksemda hjå allmugen i dette tidsrommet, og like eins finne ut bokmengd og bokslag hjå bønder og fiskarar, preferansar, spreing m.m.

Peter Hallaråker: Nynorsk. Elementary New-Norwegian

Lærebok i nynorsk språk for engelsk-talande studentar.

Egon Hitzler: Zum Verhältnis Norwegen- Deutschland. Norwegens Auseinandersetzung mit dem Nazismus (1945-1980)

Arbeidet vil fremstille hvordan Norge og den norske befolkningen har fortrengt sjokket fra 1940-45 på ulike nivåer (politisk, litterært, individualpsykologisk).

Johs. Kvestad: Lokalhistorie tilrettelagt for bruk i skulen

1. Oversikt over problemfeltet - behov og vilkår for bruk.
2. Tilrettelegging av materiale.
3. Oppsummering med sikte på generell nytte.

Thor A. Larsen: Studie i Günter Grass' forfatterskap

Prosjektet prøver å vise at det finnes klare utviklingstrinn i Grass' forfatterskap. Samtidig sammenlignes verk fra forskjellige genre, epikk, dramatik og lyrikk, men fra samme utviklingstrinn for å peke på tydelige paralleller som her kommer til uttrykk. Prosjektet vil også prøve å vise at "die Grass'sche Relativierung" er et gjennomgående trekk i forfatterskapet.

Hallvard Nordås: Norsk sosialhistorie 1940-45

Daglegliv og kvar dagskår i okkupasjonsåra. I hovudsaka avgrensa til Stavangerområdet.

Leif Ramsdal: Sunnmørsmålet.

Prosjektet tek sikte på å kartleggje målføretilstanden på Sunnmøre. Særleg vekt vil bli lagt på å undersøkje i kva grad det er skilnad i talemålet til eldre og yngre, gutar/menn og jenter/kvinner, sentrum og områda omkring. Undersøkinga vil ta for seg både lydssystem, bøyingsverk, ordforråd og seiemåte.

Jon Tvinnereim: Den frilynde ungdomsrørsla på nordvestlandet. Ei folkerørslе veks fram

Prosjektet tar utgangspunkt i lokalt kjeldemateriale frå nordvestlandet.

Terje Inge Aarset: Norsk Toneblad

Arbeidet skal gi eit fullstendig bibliografisk oversyn over tidsskriftet i dei åtte åra det kom ut (1910-18). Vidare er føremålet å greie ut om mennene som stod bak tiltaket og den plass bladet hadde i musikkmiljøet i samtida. Dessutan er det meininga å gi eit oversyn over den nynorske musikkterminologien i bladet.

Terje Inge Aarset: Norske personnamn

1. Namnestudiar i skattemanntalet 1520 (tiendpengeskatten).
2. Studium av norske dobbeltnamn, særleg på 1700- og 1800-talet.
3. Den nordiske namnerenessansen på 1800-talet.
4. Namnestudiar i folketeljinga 1960.

TELEMARK DISTRIKTSHØGSKOLE

SAMFUNNSFAG

Sigrid Bø: Gardsbruk/gardstun i Bø ved midten av 1800-talet

Kva var eit representativt gardsbruk og gardstun i Bø ved midten av 1800-talet? Korleis kan ein bygge opp eit bygdemuseum for Bø som illustrerer eit gardsbruk på denne tida?

Turid Horgen: Jordbruk og miljøvern i Kina

Formålet er å studere forholdet mellom samfunnssystem og miljøvern. Seks eksemplar fra Kina, belyst i perioden før 1949, perioden 1956-60 og tida etter 1966. Hvilke faktorer er avgjørende for endring av landskapsbildet - geologi/vegetasjon/klima/demografiske forhold/politisk styring/deltakelse/forvaltning/produksjonsforhold o.l.

Per Mangset: Publikum ved Statens kunstutstilling 1977

En studie av publikum ved Høstutstillingen utifra m.a. sosiale bakgrunnskjennetegn, kunstoppfatninger og syn på formidlings- "teknologi".

Per Mangset: Evaluering av den nye kulturpolitikken

Evaluering av den nye kulturpolitikken utifra forholdet mellom målsettinger og konsekvenser når det gjelder 1) det kommunale nivået, 2) organisasjons-/institusjonsnivå og 3) befolkningens kulturaktiviteter. Prosjektet omfatter 1) alle norske kommuner (enquete) og 2) to utvalgte grupper av kommuner i Telemark og Rogaland.

Per Mangset: Kulturprosjektet: Studier i Stavangers kulturliv og kulturpolitikk, delstudie b.

En studie av kulturaktiviteter og fritidsmønstre blant den voksne befolkningen i Stavanger sett i sammenheng med byens sosiale struktur.

Per B. Rekdal: Bruk av kulturformidlingsinstitusjoner

Prosjektet tar sikte på å undersøke publikums sosiale sammensetning og effekten av pedagogiske tiltak.

MATEMATISK/NATURVITENSKAPELIGE FAG

Erik Arnkværn: Barkbilleregistreringen i Øvre Telemark

- Registrering av sverming av barkbilla i forskjellige soner i et landskap og i forskjellige høyder over havet.
- Barkbillas angrepspotensiale i forskjellige høyder over havet.
- Feromanfellenes fangsteffektivitet.

Erik Arnkværn: Fylkesplan Telemark. Data om naturgrunnet - vilt og viltstell

- Annotert oversikt over grunnlagsmateriale i forbindelse med vilt og viltstell i Telemark.
- Bruk av slikt materiale og anvendbarhet i plansammenheng.

Einar Fagerås: Prognose for befolkningsutvikling og antall arbeidsplasser i Bø kommuneOlav Hesjedal: Prosjekt Temakart, Telemark

- Utprøve framstillingsformer for kart med naturgrunnetdata.
- Utprøve presentasjonsmåter for kart med naturgrunnetdata.
- Utprøve samordning av fagressurser ved integrasjon av ulike typer geoinformasjon.
- Bidra til brukermedvirkning gjennom presentasjon av materialet, samlinger, kurs, etc. før oppsummering av erfaringer og konklusjoner gjøres.

Olav Hesjedal: Formidling om bruk av temakart ved planlegging og ressursdisponering på regionnivå

Gjennom tveis formidling om bruk av temakart søker en å bidra til styrking av lokal fagkompetanse for bruk av forskningsbaserte data, og å skaffe fram nyttige korrektiv for faginstanser/forskere m.h.p. hvilke forhold det bør legges vekt på ved framstilling av ulike karttyper. Prosjektet skal også gi grunnlag for utvikling av læremiddel innen kartlære og kartografi.

Arne Lande: Vannressursene i Telemark

Undersøkelsen tar sikte på å skaffe bakgrunnetdata fra vannforekomstene i Telemark, særlig med vekt på mindre vassdrag.

Arne Lande: Gjødsling av næringsfattige fiskevann

- Målsetting: 1. Å måle effekten på næringsfattige vann av spesielle gjødslingstiltak.
2. Kartlegge om det er økonomisk og biologisk riktig å gjødsle vann for å få økt fiskeproduksjon.

Tor Næss: Kvartærgeologisk kartlegging, Telemark

Formålet er å kartlegge og beskrive de kvartære løsavsetninger og på dette grunnlag utrede den kvartære utviklingen.

Harald Olsen: Fritidsaktivitet hos barn i en fjellbygd

Kartlegging av fritidsinteresser og fritidsbruk hos 12-åringer i en bygdekommune (Vinje), med hovedvekt på kartlegging av fysisk aktivitetsnivå. Kartlegging skjer ved en kombinasjon av fysiologiske og samfunnsvitenskapelige metoder.

Harald Olsen: Skolestress i bygdemiljø

Kartlegging av trivsel/mistrivsel i skolesituasjonen hos 12-åringene i en bygdekommune (Vinje).

John Osnes: Avfallsbehandling/resirkulering - hygiene

I kommunane rundt om blir det produsert avfall i form av fast kommunalt avfall og avfall frå kommunal kloakk i form av kloakkslam. Slikt avfall bør primært resirkulerast og t.d. nyttast som jordforbetningsmiddel. Men slikt avfall kan ikkje nyttast utan vidare p.g.a. innhold av tungmetall, patogene mikroorganismer, parasittegg m.m.

Sigurd Rognerud: Telemarksprosjektet

Resipientundersøkelse med spesiell vekt på utredning av fosforbelastningsmodeller.

Odd Vevle: Stereomodellar over norske naturtypar og vegetasjonskompleks

Systematisering av naturtypar og vegetasjonskompleks, skaffa billedlige modellar og stille saman med opplysningar om naturforhold.

HUMANISTISKE FAG

Claus Krag: Eldre bosetningshistorie i Midt-Telemark

Undersøkelsen tar sikte på å gi en beskrivelse av jordbruket og gårdsbosetningen i Midt-Telemarksbygdene fram til senmiddelalderen.

Claus Krag: Historiografiske og realhistoriske undersøkelser i norsk rikssamling

I hvilken grad er vår oppfatning av rikssamlingen et produkt av tidligere historikergenerasjoners begreps- og tankemodeller? Hva er eventuelt disse modellenes hovedinnhold? Hvilken avklaring kan en ny konfrontasjon med kildematerialet bringe for visse hovedpunkters vedkommende? Undersøkelsen er tenkt som en rekke forskjellige punktundersøkelser innenfor hovedtemaet.

Claus Krag: Det personlige rettsvernet i landskapslovene

En undersøkelse av bl.a. følgende forhold i forbindelse med rettsvernet i mannhelgbestemmelser: Reaksjonsmåter, bevismidler, de impliserte personer/kollektiver (partene, lovfellene, Kongen og Kirken), rettspleiens organisering. Formålet er å se: 1) Hvordan disse forhold utgjør et system i det faktiske lovverk. 2) Hvordan systemet passer inn i en rettshistorisk og politisk historisk utvikling.

Odd Martin Mæland: Litteraturformidlingens funksjoner

Prosjektet tar for seg litteraturpedagogiske problemstillinger som dels knytter seg til mer teoretiske grunnspørsmål: f.eks. litteraturens funksjoner i en pedagogisk prosess som kognitivt/emotivt/normativt objekt, og dels til mer aktuelt-praktiske spørsmål, f.eks. legitimering av arbeidet med "seriøs" litteratur i forhold til såkalt masse- eller triviallitteratur.

Jostein Nærbøvik: Krise og krisemedvit. Telemark 1930-36

Undersøkingsa tek sikte på å finne ut meir konkret korleis menneska på bygdene i Telemark opplevde krisa rundt 1930, og særleg korleis denne krisa slo ut i politisk handling.

Øystein Rian: Vestfoldshistorie. Grevskapstiden 1671-1821

Prosjektet tar utgangspunkt i grevskapsordningen og undersøker hvilken innvirkning den hadde på samfunnsutviklingen. Dessuten undersøkes hvilke andre faktorer som hadde innflytelse på utviklingen, politisk, økonomisk, sosialt og kulturelt.

Olav Rovde: Oversyn over norsk jordbrukspolitik etter siste verdenskrig

Ei kartlegging av mål og verkemiddel i jordbrukspolitikken - og ein analyse av korleis og av kven dette vart drive igjennom.

Martin Skjekkeland: Endringar i Bø-målet

Første delen av arbeidet er ei skildring av det tradisjonelle Bø-målet. Andre delen er ei språksosiologisk gransking, der ein prøver å analysere samanhengen mellom språk og kjønn, alder, sosial bakgrunn osv.

ØKONOMISK/ADMINISTRATIVE FAG

Oddvar Haugland: Forskningsoppgåver og forskingsformidling i samband med fylkesplanlegginga. Telemark fylke

Prosjektet omfattar ei presisering av oppgåver av forskings- og utgreiingskarakter innan naturressursdisponering og økonomisk utvikling i Telemark. Vidare er det ei undersøking av bruk av forskning innan fylkeskommunen i Telemark og korleis Telemark fylkeskommune meir systematisk og kontinuerleg kan dra nytte av FoU-arbeid.

Frode Lieungh, Dag Reiersen, Vidar Ringstad: Kunnskapsassistanse for mindre bedrifter

Prosjektet tek sikte på å undersøke korleis ein skal kunne få til ei mest mogleg rasjonell form for kunnskapsassistanse til småbedrifter.

Frode Lieungh: Kontoplaner for driftskostnader ved kloakkrensaneanlegg

Formålet er å utarbeide kontoplaner for driftskostnader ved kloakkrensaneanlegg. Disse skal tilpassas de vanlige regnskapsopplegg som benyttes rundt om i kommunene.

Dag Reiersen: Reiselivsnæringens økonomiske betydning for Kviteseid kommune

- a) Hva betyr reiselivsnæringen for sysselsetting og skatteinnngang i kommunen?
- b) Hva betyr reiselivsnæringen for bosettingsmønster og servicelokalisering i kommunen?
- c) Hvilke utgifter og ulemper fører reiselivsnæringen med seg for kommunen?

Vidar Ringstad: Internasjonal økonomi og norsk næringsstruktur

Analyse av konsekvensene av de utviklingstrekk en for tiden har i internasjonale økonomiske forhold for norsk nærings- og arbeidsliv.

OPPLAND DISTRIKTSHØGSKOLE

SAMFUNNSFAG

Bernt Hagtvedt: Fascisme og nasjonsbygging

Anvendelse av Stein Rokkans almene modell om parti- og nasjonalstatsutvikling i Vest-Europa på fascismens kjerneland Tyskland, Østerrike, Italia og Spania.

Bernt Hagtvedt: Intellektuelle i skandinavisk arbeiderbevegelse

Analyse av sammenheng mellom kulturelle tradisjoner, intellektuell selvbevissthet og tendens til at intellektuelle blir toneangivende i venstre-sosialistiske utbryterpartier i Danmark, Norge og Sverige 1900-1960.

Beatrice Halsaa: Kommunale likestillingsutvalg

Er de kommunale likestillingsutvalg et egnet virkemiddel i den offentlige likestillingspolitikk? Hvem består utvalgene av, hva slags ressurser har de, hva har de utrettet og hvilke forestillinger om likestilling er representert?

Øivind Haaland: Organisasjons- og samarbeidsmåter innen helse-, sosial- og skolevesen i en utkantkommune

Reformene innen skole-, helse- og omsorgsvesen førte enkelte steder til omlegging av arbeidsmåtene. Det ble utviklet en enhetlig modell for undervisning og sosialomsorg. Arbeidet er en beskrivelse av modellen og en analyse av dens funksjoner.

Jo Kleiven: Gruppearbeid ved Oppland Distriktshøgskole

Beskrivelse og evaluering av generell pedagogikk-studiet og dets arbeidsformer; prosjekt- og problemorientert gruppearbeid.

Bjarte Krokan: Spesialundervisning i mekaniske fag ved yrkesskoler

Kartlegging av innhold i undervisningen.

Dag Leonardsen: Rammer for velferdspolitikken

En vurdering av målkonflikter mellom generelle økonomiske/næringsøkonomiske/handelspolitiske målsettinger og velferdspolitiske mål.

Lars Løvlie: Pedagogiske grunnlagsproblemer

Problemene er tatt opp og tematisert epistemologisk.

Lars Monsen: Læreplanutvikling i samfunnsfag

Prosjektet tar sikte på å kartlegge hvilke betingelser som må være tilstede for å utvikle deltakerstyrt læreplanutvikling i samfunnsfag der det legges vekt på lokalorientering og elevmedvirkning.

Hallvard Røger: Skulesoge for Gudbrandsdalen

Prosjektet tar utgangspunkt i skolehistoriske endringer på rikshistorisk plan samt i skoleutviklingen i Gudbrandsdalen i perioden 1840-1900. Gjennom studiet av lokalhistoriske kilder fra Gudbrandsdalen er hensikten å analysere virkningene av den statlige skolepolitikken i et lokalsamfunn. Prosjektet ligger således i krysningsfeltet skolehistorie - utdannings sosiologi.

Rolf Rønning: Utarbeiding av veiledningsmateriell for den kommunale sosialsektor

Hensikten er å lage materiell med oversikt over hvordan andre samfunnssektorer produserer problemer som sosialsektoren må løse, og med anvisning på hvordan problemene kan avhjelpes.

Dag Seierstad: Krise - kriseteori - krisepolitikk

En bok som på oversiktlig måte sammenfatter materiale om kriseutvikling, kriseforklaringer og offentlig krisepolitikk fra 1840 og framover - med hovedvekten på 1970-årene.

Gunnar Stangvik: Self-concept and school segregationNoralf Veggeland: Arbeidsløshet og krisestrategier

Utgangspunktet er stagflasjonskrisen, og de to sosialøkonomiske årsaksforklaringer: kostnadsteorien og overloadsteorien. Videre tas opp endringen i regjeringens motkonjunkturpolitikk, fra en "motstrukturpolitikk" til en "strukturomleggingspolitikk". Endelig oppfattes krisen som en transformasjonskrise i kapitalismen og på denne bakgrunn forsøkes å bestemme sysselsettingens politiske økonomi.

Noralv Veggeland: Næringsstrukturer, lokalsamfunnsautonomi og regional utvikling

Prosjektet tar sikte på å analysere den regionale utviklingen ved å studere utviklingstendensen i næringsstruktur i sekundærnæringene, koplinger mellom foretak og lokalsamfunn og sammenhenger mellom strukturendringer og politisk/økonomisk system. Hensikten er å bidra til økt forståelse av vilkårene for at det utvikles fjernstyring av regionene.

Trond Ålvik: Læreplanutvikling i samfunnsfag

Formålet med prosjektet er å undersøke mulighetene for å utvikle deltakerstyrte og lokalorienterte undervisningsopplegg i samfunnsfag i grunnskolen. Ca. 30 lærere i Oppland deltar. Datainnsamlingen blir foretatt av studentgrupper ved ODH samt ved tre hovedfagsstudenter.

HUMANISTISKE FAG

Terje Halvorsen: NKP's virksomhet under okkupasjonen 1940-45

Undersøkelsen tar sikte på å få tak i hovedtrekkene når det gjelder NKP's bidrag til og rolle i motstandskampen, samt okkupasjonstiden og motstandskampens rolle for NKP's utvikling som parti.

Tore Pryser: Fra borgerstand til arbeider- og middelklasse. En sosialhistorisk analyse av handverkerne i Kristiania på 1800-tallet

Formålet med prosjektet er å studere sosialhistoriske endringer i lys av industrialiseringen.

Tore Pryser: Arbeiderbevegelsens lokalarkiv for Lillehammer og Gudbrandsdalen

Hensikten er å registrere kildemateriale, samle inn bilder vedrørende arbeidsfolks historie, foreta intervjuundersøkelser etc. Videre er det også snakk om en viss bearbeidelse av kildematerialet i form av artikler. Tre hovedfagsstudenter er dessuten koblet til utnyttelsen av kildematerialet.

ØKONOMISK/ADMINISTRATIVE FAG

Jens P. Aschim, Knut B. Müller: Reiselivsundersøkelse i Sogndal, Leikanger og Luster kommuner

1) Reiselivets økonomiske betydning i området.

- 2) Utviklingsmuligheter og konsekvenser.
- 3) Kvalitativ informasjon om turistenes bruk av aktiviteter, motivasjon, ønsker m.v. i området.

Jens P. Aschim, Jon Teigland: Utleiehytter

- 1) Lønnsomhetsanalyse av ulike typer utleiehytter.
- 2) Markedsanalyse.
- 3) Bygningsmessig uforming av fremtidige hytter.

Thor Ekern: Gjesteundersøkelse 1979

En spørreskjemaundersøkelse blant gjester på norske hotell i 1979. Bygger på et utvalg av gjester på et utvalg av hotell. Skal beskrive ulike gjestekategorier: etter årsak til opphold, på hotelltype, på tid, på landsdel.

Lauritz D. Holtan: Finansielle målsettingsproblemer i mindre og mellomstore bedrifter

Operasjonalisering av finansielle målsettingsparametre i mindre og mellomstore bedrifter.

Olav R. Spilling: Strukturbetingelser for mindre industriforetak

Prosjektet tar sikte på å avklare hvilke ytre rammebetingelser som er mest avgjørende for mindre industriforetaks utviklingsmuligheter.

Olav R. Spilling, P.B. Brandseter, ~~Nor~~alv Veggeland: Næringsstruktur, lokalsamfunnsautonomi og regional utvikling

Prosjektet tar opp til analyse den regionale utvikling eksemplifisert ved situasjonen i Buskerud, Hedmark og Oppland. Med utgangspunkt i en registrering av strukturendringene i industrien i de tre fylkene, skal det analyseres hvilke virkninger endringen får for lokalsamfunnets autonomi og mer generelt for den regionale utvikling.

Sondre Svalastog: Kultur - samfunn - planlegging: samhörighet eller diskrepans

Prosjektet skal føre fram til lisensiateksamen. Temaet er valgt fordi jeg har en hypotese om at en offentlig planlegging (samordnet planlegging) i stor grad overser sosiale og kulturelle forhold. Derfor rekrutterer en i hovedsak økonomer, ingeniører og arkitekter.

Knut J. Tallhaug: Distribusjon

Måling av effektivitet innen forskjellige distribusjonskanaler.

Jon Teigland: Nordmenns friluftsliv

Behovet for rekreasjonsområder bl.a. til friluftslivsutøvelse ventes å øke i årene framover. På grunnlag av to landsomfattende intervjuundersøkelser tar prosjektet sikte på å belyse hvordan utviklingen har vært i 1970-årene og klargjøre de forhold som påvirker nordmenns friluftsliv.

NORDLAND DISTRIKTSHØGSKOLE

SAMFUNNSFAG

Ole Johan Andersen: Utkantproblemet og politisk selektivitet

Utgangspunktet for prosjektet er en tese om at det i forholdet mellom det politisk-administrative systemet og omgivelsene gjør seg gjeldende mekanismer som produserer regionale ulike fordelinger. På denne bakgrunn tar undersøkelsen sikte på å belyse hvordan politisk-administrative rammebetingelser virker inn på tilpasningssituasjonen i ett utkantområde i en kommune.

Nils Finstad: Flytting fra Finnmark

Kartlegging og analyse av flyttebevegelser tilknyttet Finnmark fylke.

Arvid Hansen: Sosiologisk analyse av intensjonal logikk

Utarbeiding av et begrep om sosial samhandling innenfor logikkens språk, og vise at dette kan brukes til å avklare en rekke problemer bl.a. innenfor modal- og deontisk logikk og innenfor spillteori og beslutningsteori.

Finn Bjørnar Lund: Yrkesrettet utdanning

Om innhold og organisering av sosionomutdanninga i forhold til sosialkontoret i små kommuner.

Rolv Jostein Lyngstad: Profesjonalisering, legitimitet og forebyggende sosialpolitikk

Prosjektet tar sikte på å belyse forholdet mellom profesjonalisering, legitimitet og forebyggende sosialpolitikk og tar utgangspunkt i to forhold. For det første at p.g.a. oppløsning av sosiale nettverksrelasjoner blir stadig fleire hjelpefunksjoner profesjonalisert. For det andre at politiske styresmakter formulerer målsettingar om forebyggende sosialpolitikk. Er profesjonalisering eit adekvat middel til å nå målsettingar om forebygging? Kva slags implikasjonar har dette for politisk styring? Kva slags rolleoppfatningar innehar profesjonalisering på dette plan? For å belyse dette empirisk vil det bli samla inn data for å belyse den rolleoppfatning sosialarbeidarane sine samhandlingspartnerar har av sosialarbeidarrolla.

Helge Ramsdal: Profesjonalisering og politisk styring

Profesjonalisering av sosialt arbeid som mulighet/begrensning for politisk styring; om sosionomenes rolle innenfor sosialomsorgen, og spesielt hvilke strategier sosionomene utvikler i forhold til kommunalpolitikken.

Bjørn Sagdahl: Teknologisk endring og interessekamp

Introduksjon av ny teknologi i fiskerinæringa (trål) og dets politiske og organisasjonsmessige konsekvenser.

Jakob Texmo: Kommunal sosialforvaltning - sett fra klientsiden

Undersøkelsen tar sikte på å kartlegge hvordan klientene opplever ytelsene fra sosialkontoret.

MATEMATISK/NATURVITENSKAPELIGE FAG

Arnt Amble: Optimal fiskeflåte

Analyse av sammenhengen mellom fiskeflåtestrukturen i et distrikt og muligheten for oppfyllelse av fiskeri- og distriktpolitiske målsettinger. Utvikle en EDB-modell som finner optimal sammensetning av fiskeflåten når settet av politiske målsettinger er gitt.

Magne Haakstad: Current measurements in the surface layer of Hardangerfjord

Analyse av et strømmålingsmateriale fra Hardangerfjorden 1979.

Magne Haakstad: Marine undersøkelser i Sørfolda

Undersøkelse av vekstbetingelser for alger i indre deler av Sørfolda.

Steinar Jacobsen:

Prosjekt for utvikling av et informasjonssystem for planlegging, oppfølging og kontroll av Bodø kommunes investerings- og vedlikeholdsprosjekter.

Åge Mohus: Fangst og foredling av ål i Nordland

Prosjektet tar sikte på å undersøke mulighetene for fangst, foredling og markedsføring av ål fra vassdrag i Nordland.

Åge Mohus: TMAO-respirasjon, utbredelse blant marine bakterier

Det er kjent at enkelte bakterier har evne til å benytte stoffet trimetylaminoksyd (TMAO) for respirasjon i stedet for oksygen, og at denne reaksjonen foregår under bakteriell nedbrytning av fisk lagret i bulk. Prosjektet tar sikte på å undersøke hvor utbredt evnen er til TMAO-respirasjon blant bakteriearter som infiserer fisk og skalldyr.

Stig Skreslet: Torskelarver i lukket farvann

Torskelarver har muligens dårligere muligheter for å overleve i åpent hav enn i rolig, skjermet farvann. Prosjektet tar sikte på å undersøke om fjorder, bukter og sund i Lofoten begünstiger oppvekst av torskelarver i de første uker av deres liv.

Stig Skreslet: Effekter av rekestråling på bunnfiskfauna

Tråling etter reker gir bifangst bestående av skittfisk og matfisk over og under markedsstørrelser. I prosjektet tar en sikte på å belyse sammenhengene av bunnfiskfaunaen på rekestrålfelt i Nord-Salten, hvordan den varierer med dybde og årstid.

HUMANISTISKE FAG

Nils Henrik Fuglestad: Industrialisering, arbeidsmiljø og arbeiderbevegelse i Nordland ca. 1890-1900

Kartlegging av de historiske betingelser for industrialiseringen i Nordland. Det er særlig forholdet mellom demografiske faktorer og økonomisk utvikling som vil bli drøftet. Det er meningen at denne del av prosjektet skal gi bakgrunn for beskrivelse og analyse av arbeiderbevegelsens framvekst i fylket.

Jan Veia: Studium av Lofotens økonomiske historie med særlig henblikk på væreiersystemets framvekst og utvikling

Problemstillingene knyttet til temaet er mange og kan vanskelig konkretiseres i en kortfattet framstilling. Opplegget tar sikte på å splitte undersøkelsen opp i delprosjekter, hvorved ulike aspekter av væreiersystemet blir utforsket.

ØKONOMISK/ADMINISTRATIVE FAG

Reidar Gabrielsen: Evaluering av regnskapskvalitet i relasjon til bedriftenes egen kompetanse og tilgang på ekstern bistand på dette området

Prosjektet har som formål å gi en oversikt over "kvaliteten" av regnskapene i et utvalg bedrifter i Nordland fylke og se den i sammenheng med tilgang på ekstern og intern regnskapsekspertise og revisjonsservice.

Bjørn Tore Hjetland:

Prosjektet tar sikte på å beskrive og forklare bruken av kommunale industriutleiebygg som virkemiddel i Nordland, ved å studere geografiske fordelinger av bygg, bedrifter og DUF's engasjement.

Erling Runde: Operasjonsanalytiske datamaskin-programmer på Nord-10

Prosjektet tar sikte på å lage datamaskinprogrammer som både er anvendelige i undervisning og praktisk brukbare for forskjellige formål, spesielt problemer tilknyttet fiskerifag.

ØSTFOLD DISTRIKTSHØGSKOLE

Kjell Caspersen: Offentlig ledelse og teknologi

Implementering av styringsteknologi i norske kommuner eller organisatoriske konsekvenser av økonomistyringssystemer.

Gunnar Audun Montelius: Utprøving/konstruksjon av relasjonsstrukturer på mikrodatamaskiner

Relasjonsstrukturer er en spesiell type datastrukturer i bruk/utprøving på store datamaskiner. Oppgaven går ut på å prøve slike relasjonsstrukturer på mikrodatamaskiner.

Kjeld Qvortrup, Mette Qvortrup: Struktur og kvalitet i den kommunale sosiale omsorg

Undersøkelse av sammenhengen mellom en kommunes strukturelle trekk, organisatoriske forhold ved sosialkontoret og kvaliteten på de tjenester sosialadministrasjonen yter.

FINNMARK DISTRIKTSHØGSKOLE

Harald Kaasa Hammer: Nord-norsk kirkehistorie

1. Bibliografi til nord-norsk kirkehistorie.
2. Utvikling av et lesesystem og opparbeidelse av en databank for nord-norsk kirkehistorie.
3. Skrive en enkel oversikt over nord-norsk kirkehistorie.

Bengt Haagensen: Lekmessig læring i idrettsundervisningen

Første prosjektdel: Å klargjøre det teoretiske grunnlaget og retningslinjer for bruk av lek i idrettsundervisningen. Videre å utvikle kursoppsett i 8 ulike idretter ved bruk av metoden lekmessig læring. Andre prosjektdel: Å vurdere og tilpasse kursoppsettene etter en første utprøvningsfase.

Bengt Haagensen, Andi Weydahl: Mørketidsundersøkelsen. En undersøkelse av årstidsvariasjoner i fysisk aktivitetsutøvelse, røyke- og kostvaner, med spesiell vekt på klima, mørketid, yrkesaktivitet og bosetting

1. Beskrivelse av befolkningens fysiske aktivitet i ulike årsperioder med spesiell vekt på den fritidspregede fysiske aktivitet. Årstidene er valgt ut fra: lys (mørketid), klima og spesielle arbeidsforhold.
2. En beskrivelse av den fysiske aktivitet i forhold til bosetting og tilgjengelige idrettsanlegg.
3. En beskrivelse av kostmessige forandringer, samt variasjon i relativ vekt og tobakksforbruk, sett i forhold til variasjon i fysisk aktivitet.

SOGN OG FJORDANE DISTRIKTSHØGSKOLE

Jon Naustdalslid: Distriktsutbygging og sentrum - periferi forhold i Noreg og Skottland

Samanlikning av sentrum - periferi relasjonar i Noreg og Skottland og analyse av vilkåra for distriktpolitiske tiltak i dei to landa i lys av dei ulike sentrum - periferi forholda.

Jon Naustdalslid: Lokalpolitiske verknader av oljeverksemda

Analyse av korleis oljeutviklinga påverkar vilkåra for lokal politikk (særleg lokal-sentral relasjonar) og kartlegging av den lokale politikkenes rolle for oljeutviklinga i eit par konkrete tilfelle.

Olav Refsdal: Sosialomsorgsprosjektet

Komparativ analyse av ytingane til sosialhjelp i nord-norske kommunar.

Olav Refsdal: Service-næringane i Sogn og Fjordane

Kartlegging av service-næringane i fylket med analyse av behovet for utviding av service-tilbodet.

Bjørn Sivertsen: Aure i sjøen

1. Kartlegge sjøørretens vandringsmønster i Sognefjorden.
2. Aktuelt å øke produksjonen av sjøørret?
3. Utsetting av ferskvannsrørret fra overbefolkete vann til sjøen?

Asbjørn Rune Aa: Kvartærgeologisk kartlegging av kartblad Solvorn

Kvartærgeologisk kartlegging i målestokk 1:50 000 av kartblad Solvorn. Kartlegging i større målestokkar i økonomisk viktige område innan same kartblad.